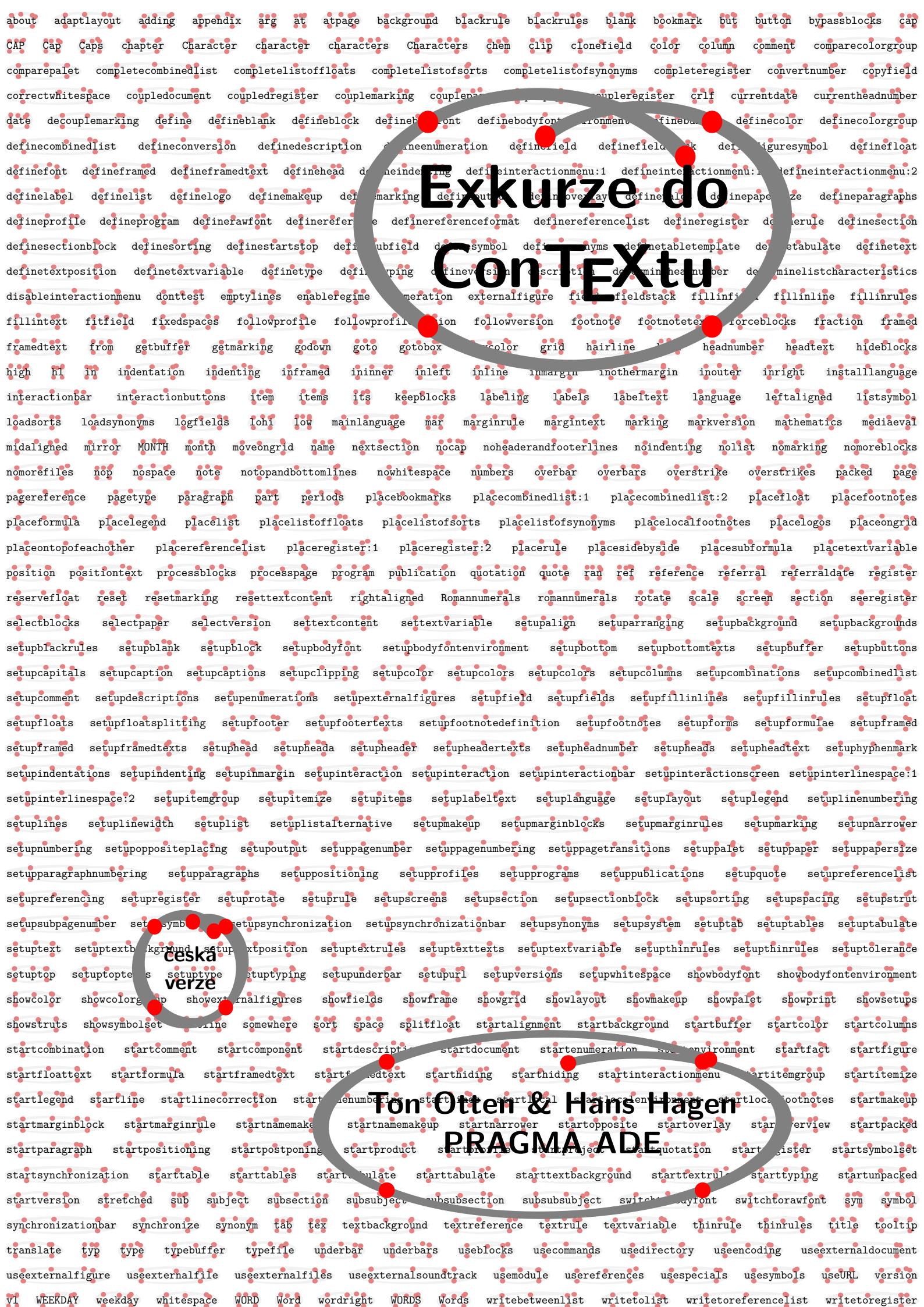

Exkurse do ConTEXtu

ceska
verze

Ton Otten & Hans Hagen
PRAGMA ADE

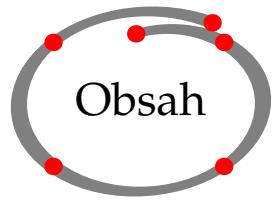
Z anglického originálu ConTeXt an Excursion přeložili Vít Zýka, Ján Buša, Jiří Hrbek, Martina Plachá a Petr Tesařík.

Překlad tohoto manuálu vznikl za podpory grantu Československého sdružení uživatelů TeXu (CSTUG, <http://www.cstug.cz>). Kapitola věnovaná sazbě českých a slovenských textů a příloha Další informační zdroje je původní text překladatelů. Děkujeme správcům serveru <https://foundry.supelec.fr> za hostování zdrojových textů pomocí SVN.

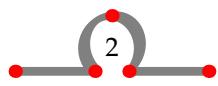
Tento dokument verze 6. prosince 2006 je generován pomocí nástrojů CONTEXT, TEXEDIT, TEXUTIL a Web2C PDFTEX. Je sázen písmem Palladio. K testování jsme používali GHOSTSCRIPT a Acrobat Reader.

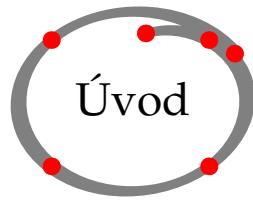
TeX a $\mathcal{M}\mathcal{S}$ -TeX jsou obchodní značky American Mathematical Society; METAFONT je obchodní značka Addison-Wesley Publishing Company; PostScript, Portable Document Format a Acrobat jsou obchodní značky Adobe Systems Incorporated; DVIPSONE a DVIWINDO jsou obchodní značky Y&Y Incorporated; IBM je obchodní značka International Business Machines Corporation; MSDOS je obchodní značka MicroSoft Corporation; všechna další jména výrobků jsou obchodní značky jejich výrobců.

© 1991–2006 PRAGMA ADE, Ridderstraat 27, 8061GH Hasselt, Nizozemsko, www.pragma-ade.com

1	Jak vytvořit dokument	5	26	Barva	77
2	Jak zpracovat vstupní soubor	7	27	Pozadí textu	78
3	Zvláštní znaky	8	28	Pozadí stránky	79
4	Vymezení dokumentu	9	29	Zarovnání	80
5	Nadpisy	10	30	Interaktivní mód v elektronických dokumentech	81
6	Odrážky a výčty	13	31	Písmo a přepínače fontů	86
7	Sazba matematiky	18	32	Složené znaky	92
8	Příkazy v matematickém módu	25	33	Formátování stránky	94
9	Jednotky	27	34	Odsazení odstavců	98
10	Obrázky	28	35	Nastavovací příkazy	102
11	Tabulky	34	36	Definování příkazů / maker	103
12	Tabelace / formátování odstavce	45	37	Nezařazené	106
13	Sloupce	48	38	Externí moduly	119
14	Poznámky pod čarou	50	39	Grafické rozšíření / METAPOST	122
15	Definice pojmu	53	40	Uživatelská nastavení	123
16	Číslované poznámky	55	41	Postup zpracování	123
17	Orámování textu	57	42	Pomocné soubory	124
18	Orámování odstavce	59	43	Sazba českých/slovenských textů	125
19	Marginálie	61	A	Další informační zdroje	129
20	Zalamování a číslování stránek	63	B	Definice příkazů	131
21	Záhlaví a úpatí	64	C	Seznam příkazů	143
22	Obsah (seznamy)	66	D	Rejstřík	147
23	Rejstříky	71			
24	Synonyma	72			
25	Křížové odkazy	74			

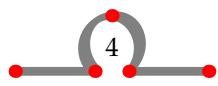
CONTeXt je inženýrský systém pro dokumentování založený na TeXu. TeX je sázecí systém a programovací jazyk zaměřený na sazbu a generování dokumentů. CONTeXt je snadno použitelný a umožňuje vytvářet složité tištěné i elektronické dokumenty.

Tento manuál popisuje možnosti CONTeXtu, popisuje dostupné příkazy a jejich použití.¹

CONTeXt je vyvíjen na praktických aplikacích: sazba a generování dokumentů počínaje jednoduchými beletristickými knihami a konče složitými technickými manuály a odbornými publikacemi v tištěné i elektronické podobě. Tento začátečnický manuál popisuje funkcionality CONTeXtu nezbytnou k formátování základních textových elementů používaných v manuálech nebo příručkách. CONTeXt je však schopný vytvářet mnohem více a pro toho, kdo se nespokojí s těmito základními funkcemi, je připraveno mnoho dalších detailnějších manuálů a jiných informací, Viz přílohu A.

CONTeXt má lokalizovatelné rozhraní umožňující uživatelům pracovat s CONTeXtem v jejich vlastním jazyce. V současné době existuje rozhraní holandské, německé, anglické, italské, francouzské, rumunské a také české. Tento manuál je dostupný v holandštině, němčině, angličtině a češtině.

¹ Všechny papírové a elektronické dokumenty o CONTeXtu jsou připraveny CONTeXtem. Všechny zdrojové texty těchto dokumentů jsou nebo budou elektronicky dostupné, aby umožnily vhled do práce s tímto systémem.

Řekněme, že chceme vytvořit jednoduchý dokument. Má nějakou strukturu a obsahuje titulní stranu, několik kapitol, sekcí a podsekcí. Přirozeně má také obsah a rejstřík.

CONTEXT dokáže takový dokument vytvořit automaticky, když mu poskytneme správný vstup ve formě souboru. Nejprve tedy musíme vytvořit vstupní soubor. Úplný název vstupního souboru se skládá ze jména a přípony. Jméno můžeme zvolit libovolné, ale přípona musí být `.tex`. Když vytvoříme soubor s názvem `muj soubor.tex`, nebudeme mít s během CONTEXTu žádné potíže.

Vstupní soubor může vypadat následovně:

```
\starttext
\startstandardmakeup
  \midaligned{Jak vytvořit dokument}
  \midaligned{Autor}
\stopstandardmakeup
\completecontent
\chapter{Předmluva}
... vlastní text\index{prvek rejstříku} ...
\chapter{První kapitola}
\section{první sekce}{První sekce}
... vlastní text ...
\section{Druhá sekce}
\subsection{První podsekce}
... vlastní text\index{další prvek rejstříku} ...
\subsection{Druhá podsekce}
... vlastní text ...
\section{Třetí podsekce}
... vlastní text ...
\chapter{Další kapitola}
... vlastní text ...
\chapter[posledníkapitola]{Poslední kapitola}
... vlastní text ...
\completeindex
\stoptext
```


1

CON_TE_XT očekává na vstupu prostý soubor v kódování ASCII. Můžeme samozřejmě používat libovolný textový editor nebo procesor, ale nesmíme zapomenout, že CON_TE_XT dokáže načíst jenom ASCII vstup. Většina editorů nebo textových procesorů umí exportovat soubory do prostého ASCII.

Vstupní soubor by měl obsahovat text, který chceme zpracovat programem CON_TE_XT, a příkazy CON_TE_XTu. Příkazy CON_TE_XTu začínají znakem \. Příkazem \starttext označujeme začátek textu. Oblast před příkazem \starttext se nazývá deklarační oblast a používá se k definování nových příkazů a nastavení vzhledu dokumentu.

Za příkazem obvykle následuje dvojice hranatých závorek [] a/nebo levá a pravá složená závorka {}. V sekvenci \chapter [poslednikapitola] {Poslední kapitola} například povel \chapter po CON_TE_XTu požaduje, aby vykonal několik činností týkajících se úpravy, typografie a struktury. Těmito činnostmi může být:

1. začátek nové strany,
2. zvětšení počítadla kapitol o jednotku,
3. umístění čísla kapitoly před její název,
4. vynechání určitého vertikálního prostoru,
5. použití většího písma nebo
6. uložení názvu kapitoly (a čísla stránky) do obsahu.

Tyto činnosti budou vykonány s argumentem zadaným mezi levou a pravou svorkou: *Poslední kapitola*.

Dosud jsme se nezmínili o parametru [poslednikapitola] mezi hranatými závorkami. Je to návštětí s referenčním jménem, které je možné použít pro odkaz na odpovídající kapitolu. Toho se docílí dalšími příkazy CON_TE_XTu: \in{kapitole} [poslednikapitola] vysází číslo kapitoly, zatímco \about [poslednikapitola] vrátí její název.

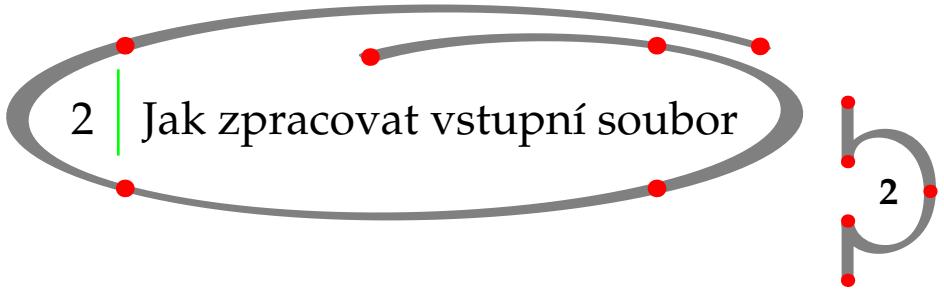
Seznam činností tedy může být rozšířen o:

7. zavedení referenčního jména poslednikapitola, které reprezentuje číslo a název kapitoly (a uloží se pro pozdější použití).

Dalším činnostem týkajícím se průběžných nadpisů, nastavení čítačů nebo interaktivních vlastností se nyní nebudeme věnovat.

Když necháme CON_TE_XT zpracovat uvedený vzorový soubor, získáme velmi jednoduchý dokument s několika očíslovanými kapitolami a s hlavičkami oddílů.

Během zpracování souboru se CON_TE_XT stará o spoustu věcí. Jednou z nich je například číslování stránek. Ovšem k vytvoření obsahu CON_TE_XT potřebuje znát čísla stránek, která mu při prvním průběhu zatím nejsou známá. Proto musíme tento soubor zpracovat dvakrát (dvojprůchodová úloha). K uložení této a podobných informací CON_TE_XT vytvoří několik pomocných souborů, které se pak zpracovávají programem T_EXUTIL. V některých případech musíme vstupní soubor zpracovat třikrát (trojprůchodová úloha). Je také možné spouštět CON_TE_XT z příkazové řádky příkazem T_EXEXEC. Tento skript, dříve napsaný v PERLU dnes v RUBY, se postará i o vícenásobné průchody. T_EXEXEC je součástí standardní distribuce CON_TE_XTu.

Jestliže chceme zpracovat vstupní soubor CONTEXTu, můžeme na příkazové řádce napsat:

```
context jmenosouboru
```

Dostupnost dávkového příkazu context závisí na použitém systému. Na to, jakým příkazem se spouští CONTEXT, se zeptejte správce svého systému. Pokud se náš soubor jmenuje `mujsoobor.tex`, může to být:

```
context mujsoobor
```

nebo, když je řádně nainstalován `\TeXMFSTART` a `\TeXEXEC`:

```
\texmfstart \texexec --pdf mujsoobor
```

Příponu `.tex` není potřeba zadávat.

Po stlačení klávesy Enter začne zpracovávání. CONTEXT vypisuje na obrazovku informace o průběhu zpracování. Když je soubor zpracován úspěšně, znova se objeví výzva v příkazové řádce a CONTEXT vytvoří soubor `dvi` nebo `pdf`.

Jestliže zpracování úspěšné není – například proto, že jsme napsali `\stptext` namísto `\stop{text}` — CONTEXT na obrazovku vypíše znak `?` a oznamí nám, že právě narazil na chybu. Poskytne nám základní informace o druhu chyby a číslo řádky, na kterém se chyba projevila.

V okamžiku, kdy se objeví znak `?` můžeme napsat:

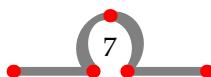
- H pro nápovědu k chybě,
- I pro vložení opraveného příkazu CONTEXTu,
- Q pro ignorování chyb bez výpisu,
- R pro ignorování chyb s výpisem,
- X pro ukončení běhu, nebo
- Enter pro ignorování chyby.

Nejčastěji stlačíme klávesu Enter a zpracování bude pokračovat. Pak můžeme editovat vstupní soubor a chybu odstranit.

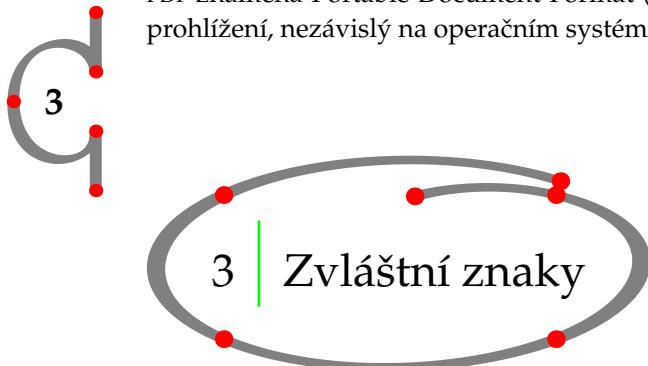
Některé chyby způsobí, že se na obrazovku vypíše znak `*` a současně se zpracování zastaví. To je důsledek závažné chyby ve vstupním souboru. Tuto chybu nemůžeme ignorovat a jedinou možností je napsat `\stop` nebo Ctrl Z. Program se ukončí a my můžeme chybu odstranit.

Během zpracování vstupního souboru nás CONTEXT také informuje o činnostech, které na našem dokumentu provádí. Zobrazuje například čísla stránek a informace o jednotlivých krocích. Mimo to vypisuje varování. Ta se týkají typografie a oznamují nám neúspěšné zalomení řádku. Veškeré informace o zpracování se ukládají do záznamového souboru s příponou `.log`, kde lze překoumat varování i chyby a nalézt čísla příslušných řádek vstupního souboru.

Při úspěšném zpracování CONTEXT vytvoří nový soubor s příponou `.dvi` nebo `.pdf`, v našem příkladu bude tedy vytvořen soubor `mujsoobor.dvi` nebo `mujsoobor.pdf`. Zkratka `dvi` znamená

Device Independent (nezávislý na zařízení). To znamená, že soubor může být dále převeden patřičným ovladačem PostScriptové (PS) tiskárny na soubor vhodný k tisku nebo k prohlížení. Zkratka PDF znamená Portable Document Format (přenosný formát dokumentu). Je to formát pro tisk a prohlížení, nezávislý na operačním systému.

Už jsme si ukázali, že každý povel CONTeXtu je uvozen znakem \ (obrácené lomítko). To znamená, že \ má pro CONTEXT zvláštní význam. Kromě \ existují ještě další znaky, které vyžadují zvláštní pozornost, pokud je chceme použít v doslovném ‚verbatim‘ módu nebo v módu textovém. Tabulka 3.1 uvádí přehled těchto zvláštních znaků a povely potřebné k jejich vysázení.

Zvláštní znak	Verbatim		Text	
	Vstup	Vysází se	Vstup	Vysází se
#	\type{#}	#	\#	#
\$	\type{\$}	\$	\\$	\$
&	\type{&}	&	\&	&
%	\type{%}	%	\%	%

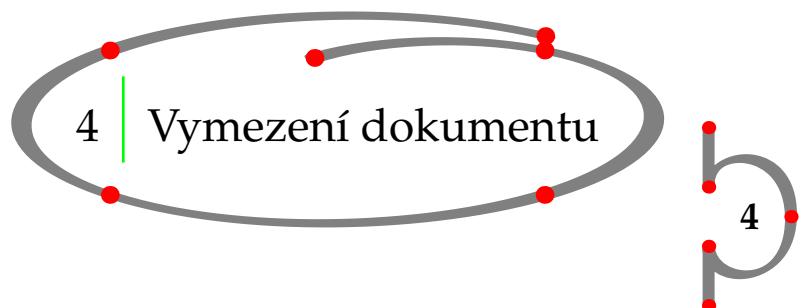
Tabulka 3.1 Zvláštní znaky (1).

Další znaky mají zvláštní význam při sázení matematických výrazů a některé lze použít jedině v matematickém módu (viz kapitolu 7).

Zvláštní znak	Verbatim		Text	
	Vstup	Vysází se	Vstup	Vysází se
+	\type{+}	+	\+\$	+
-	\type{-}	-	\-\$	-
=	\type{=}	=	\=\$	=
<	\type{<}	<	\<\$	<
>	\type{>}	>	\>\$	>

Tabulka 3.2 Zvláštní znaky (2).

Každý dokument začíná povelom `\starttext` a je ukončen povelom `\stoptext`. Veškerý textový vstup je umístěn mezi tyto dva povely a jedině zde jej CONTEXT bude zpracovávat.

Nastavení parametrů se umísťuje do deklarační oblasti, která se nachází těsně před povelom `\starttext`.

```
\setupbodyfont[12pt]
\starttext
Toto je jednořádkový dokument.
\stoptext
```

Uvnitř `\starttext` ... `\stoptext` lze dokument rozdělit na čtyři hlavní úseky:

1. úvodní část (angl. front matter)
2. hlavní část (angl. body matter)
3. závěrečná část (angl. back matter)
4. přílohy (angl. appendices)

Jednotlivé úseky se definují následovně:

```
\startfrontmatter ...
\stopfrontmatter
\startbodymatter ...
\stopbodymatter
\startbackmatter ...
\stopbackmatter
\startappendices ...
\stopappendices
```

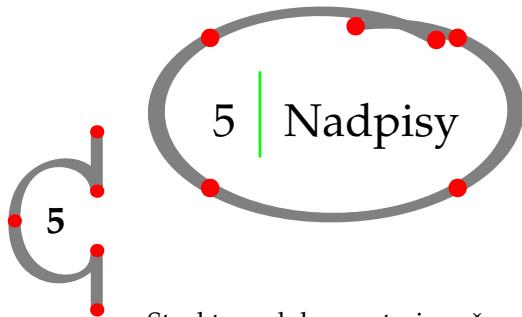
V úvodní a v závěrečné části vytváří povel `\chapter` nečíslovaná záhlaví v obsahu. Tyto úseky se používají nejčastěji pro obsah, seznam obrázků a tabulek, předmluvu, poděkování apod. Strany jsou zde často číslovány římskými číslicemi.

Úsek příloh se používá – kdo by to byl řekl? – pro přílohy. Záhlaví zde mohou být sázena jiným způsobem, např. `\chapter` může místo čísel používat písmena abecedy.

Styl sekcí lze nastavit pomocí:

```
\setupsectionblock [.1..] [...,.2..,..]

1 IDENTIFIER
2 number = yes no
      page = yes right
      before = COMMAND
      after = COMMAND
```


Struktura dokumentu je určena nadpisy. Nadpisy (záhlaví) se vytvářejí pomocí povelů uvedených v tabulce 5.1:

Číslovaný nadpis	Nečíslovaný nadpis
\chapter	\title
\section	\subject
\subsection	\subsubject
\subsubsection	\subsubsubject
...	...

Tabulka 5.1 Nadpisy.

```
\chapter [...] {...}
    OPTIONAL
1  REFERENCE
2  TEXT
```

```
\section [...] {...}
    OPTIONAL
1  REFERENCE
2  TEXT
```

```
\subsection [...] {...}
    OPTIONAL
1  REFERENCE
2  TEXT
```

Nadpisy

```
\title [...] {...}  
          OPTIONAL
```

- 1 REFERENCE
- 2 TEXT

5

```
\subject [...] {...}  
          OPTIONAL
```

- 1 REFERENCE
- 2 TEXT

```
\subsubject [...] {...}  
          OPTIONAL
```

- 1 REFERENCE
- 2 TEXT

Tyto povely vytvoří nadpis v předem dané velikosti a řezu písma a přidají vertikální mezeru před a za nadpis.

Povelům pro nadpis je možné zadat několik parametrů, jako např.:

```
\title[hasselt-v-noci]{Hasselt v noci}
```

a

```
\title{Hasselt v noci}
```

Hranaté závorky jsou nepovinné a používají se pro odkazování uvnitř dokumentu. Pokud se chceme odkázat na tento nadpis, můžeme napsat např. \at{str.}[hasselt-v-noci].

Tyto nadpisy lze samozřejmě přizpůsobit našemu vkusu a dají se dokonce definovat vlastní nadpisy. To se dělá povelem \setuphead a \definehead.


```
\setuphead [...,1...] [...]..2,...]

1 SECTION
2 style      = normal bold slanted boldslanted type cap small...
               COMMAND
textstyle    = normal bold slanted boldslanted type cap small...
               COMMAND
numberstyle = normal bold slanted boldslanted type cap small...
               COMMAND
color        = IDENTIFIER
textcolor    = IDENTIFIER
numbercolor  = IDENTIFIER
number       = yes no
ownnumber   = yes no
page         = left right yes
continue    = yes no
header       = none empty high nomarking
text          = none empty high nomarking
footer       = none empty high nomarking
before       = COMMAND
inbetween    = COMMAND
after        = COMMAND
alternative  = normal inmargin middle TEXT
hang         = none broad fit line NUMBER
command      = \...#1#2
numbercommand = \...#1
textcommand   = \...#1
deepnumbercommand = \...#1
deeptextcommand = \...#1
prefix        = + - TEXT
placehead    = yes no empty
incrementnumber = yes no LIST FILE
resetnumber  = yes no
file          = IDENTIFIER
expansion     = yes no command
margintext   = yes no
inherits from \setupheads
```

```
\definehead [...,1...] [...]..2,...
```

```
1 IDENTIFIER
2 SECTION
```

```
\definehead
[mujnadpis]
[section]

\setuphead
[mujnadpis]
[numberstyle=bold,
textstyle=bold,
```

```
before=\hairline\blank,  
after=\nowhitespace\hairline]  
\mujnadpis[nadpis]{Hasselt má velkou publicitu}
```

Tím se definuje nový typ nadpisu \mujnadpis, který zdědí vlastnosti \section. Vypadal by nějak takto:

5.1 Hasselt má velkou publicitu

Ještě o jednom povelu bysme měli vědět, a to o \setupheads. Používá se k nastavení číslování pro číslované nadpisy. Pokud napíšeme:

```
\setupheads  
[alternative=inmargin,  
separator=--]
```

pak se všechna čísla objeví na okraji. Sekce 1.1 by vypadala jako 1–1.

Povely jako \setupheads se píšou do deklarační oblasti vstupního souboru.

```
\setupheads [.,.*.,.]  
  
* sectionnumber = yes NUMBER no  
alternative = normal margin middle TEXT paragraph  
separator = TEXT  
stopper = TEXT  
align = inner outer left right middle normal no yes  
aligntitle = yes float no  
tolerance = verystrict strict tolerant verytolerant stretch  
indentnext = yes no  
command = \...#1#2  
margin = DIMENSION
```

6 | Odrážky a výčty

Jedním ze způsobů, jak rozčlenit text, je vyjmenování nebo shrnutí jednotlivých položek. Příkaz pro vytvoření seznamu vypadá takto:


```
\startitemize [...] 1 [...] 2 ... \stopitemize
    OPTIONAL          OPTIONAL
1 a A KA n N m r R KR NUMBER continue standard broad serried packed
    stopper joinedup atmargin inmargin intro columns text paragraph repeat
2 inherits from \setupitemize
```

Příklad:

```
\startitemize[R,packed,broad]
\item Hasselt byl založen ve 14.století.
\item Hasselt je známý jako tzv. hanzovní město.
\item Jméno Hasselt vychází z~názvu stromu.
\stopitemize
```

Uvnitř dvojice `\startitemize` ... `\stopitemize` začínáme každou novou položku příkazem `\item` a za `\item` nezapomeňme na mezeru. V našem příkladu parametr `R` specifikuje římské číslování a `packed` minimální mezeru mezi řádky. Parametr `broad` zajistí rozumnou horizontální mezeru mezi značkou a textem. Náš příklad by vypadal:

- I. Hasselt byl založen ve 14.století.
- II. Hasselt je známý jako tzv. hanzovní město.
- III. Jméno Hasselt vychází z názvu stromu.

Rozčlenění textu do položek je dvoufázový proces. To znamená, že pro získání optimálního rozložení budete muset svůj soubor překompilovat dvakrát. V závorkách je obsažena informace o symbolu odrážky a lokální nastavení proměnných.

Argument	Značka před položkou
1	•
2	–
3	★
:	:
n	1 2 3 4 ...
a	a b c d ...
A	A B C D ...
r	i ii iii iv ...
R	I II III IV ...

Tabulka 6.1 Nastavení formátu odrážek.

Můžete také na definovat svoji vlastní značku pomocí příkazu `\definesymbol`. Vyzkoušejte například

```
\definesymbol[5][\$clubsuit\$]
\startitemize[5,packed]
\item Hasselt byl zbudován na písečném přesypu.
```



```
\item Hasselt leží na soutoku dvou řek.  
\stopitemize
```

Dostanete pak tento výstup:

- Hasselt byl zbudován na písečném přesypu.
- Hasselt leží na soutoku dvou řek.

Někdy je potřeba mít jednotlivé položky nečíslované. V takovém případě použijte místo \item příkaz \head.

Hasselt leží v~provincii Overijssel, pro kterou je typické množství různých zvyklostí.


```
\startitemize  
\head kraamschudden \hfill (vítání novorozeněte)
```

Po narození dítěte sousedé navštíví novopečené rodiče.

Zatímco ženy přicházejí dítě obdivovat, muži jej (pokud je to chlapec) posoudí v ostatních ohledech.

Je zvykem, že s sebou přinášejí {\em krentenwegge}, což je asi 1~\Meter dlouhý hrozinkový chléb. Nedílnou součástí oslav narození je samozřejmě tradiční alkoholický nápoj.

```
\head nabuurschap (naberschap) \hfill (společenství)
```

Prosperita malých komunit bývala velmi závislá na vzájemné pomoci jejích členů. Tito členové {\em nabuurschap}ů si pomáhali v~časích žní, pohřbů a~vůbec při všech těžkostech, které na komunitu doléhaly.

```
\head Abraham \& Sarah \hfill (stáří)
```

Když lidé v~Hasseltu dosáhnou padesáti let, říká se o~nich, že se vídají s~Abraharem a~Sárou. Je zvykem dát jim tzv. {\em speculaas}, což je zvláštní druh kořeněných keksů.

```
\stopitemize
```

Způsob, jakým se příkaz \head vysází, může být ovlivněn pomocí \setupitemize. V případě zlomu stránky, se \head objeví vždy na nové stránce. (Příkaz \Meter bude vysvětlen v kapitole 9.)

Příklad o starých zvycích vypadá takto:

Hasselt leží v provincii Overijssel, pro kterou je typické množství různých zvyklostí.

- kraamschudden (vítání novorozeněte)

Po narození dítěte sousedé navštíví novopečené rodiče. Zatímco ženy přicházejí dítě obdivovat, muži jej (pokud je to chlapec) posoudí v ostatních ohledech. Je zvykem, že s sebou přinášejí krentenwegge, což je asi 1 m dlouhý hrozinkový chléb. Nedílnou součástí oslav narození je samozřejmě tradiční alkoholický nápoj.

- nabuurschap (naberschop) (společenství)

Prosperita malých komunit bývala velmi závislá na vzájemné pomoci jejích členů. Tito členové *nabuurschap*ů si pomáhali v časích žní, pohřbů a vůbec při všech těžkostech, které na komunitu doléhaly.

- Abraham & Sarah (stáří)

Když lidé v Hasseltu dosáhnou padesáti let, říká se o nich, že se vídají s Abraharem a Sárou. Je zvykem dát jim tzv. *speculaas*, což je zvláštní druh kořeněných keksů.

Parametry pro nastavení způsobu zobrazení položek jsou uvedeny v tabulce 6.2.

Parametr	Význam
standard	standardní (globalní) nastavení
packed	bez vertikální mezery mezi položkami
serried	žádná horizontální mezera mezi značkou a textem
joinedup	žádné odsazení před a po bloku položek
broad	horizontální mezera mezi značkou a textem
inmargin	umístit značku položek do okraje
atmargin	umístit značku položek k okraji
stopper	umístí ukončení značky (implicitně '.')
columns	rozmístí položky do sloupců
intro	brání stránkovému zlomu mezi odrážkami a jejich uvozujícím odstavcem
continue	pokračování v předchozím číslování

Tabulka 6.2 Parametry pro \startitemize.

Způsob zobrazení položek je sice možné měnit u každého \startitemize, ale pro zachování jednotného vzhledu je vhodné jej nastavit pro celý dokument pomocí \setupitemize.

Parameter columns se používá společně s označením počtu, například kód:

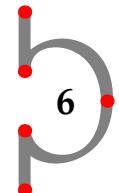
```
\startitemize[n,columns,four]
\item Achter 't Werk
.
.
\item Justitiabastion
\stopitemize
```

vysází:

1. Achter 't Werk	4. Eikenlaan	7. Heerengracht	10. Julianakade
2. Baangracht	5. Eiland	8. Hofstraat	11. Justitiabastion
3. Brouwersgracht	6. Gasthuisstraat	9. Hoogstraat	

Někdy chceme po krátké přestávce v číslování položek pokračovat. Pak stačí napsat například \startitemize[continue,columns,three,broad] a číslování bude pokračovat ve formátu tří sloupců.

- 12. Kaai
- 13. Kalverstraat
- 14. Kastanjelaan
- 15. Keppelstraat
- 16. Markt
- 17. Meestersteeg
- 18. Prinsengracht
- 19. Raamstraat
- 20. Ridderstraat
- 21. Rosmolenstraat
- 22. Royenplein
- 23. Van Nahuijsweg
- 24. Vicariehof
- 25. Vissteeg
- 26. Watersteeg
- 27. Wilhelminalaan
- 28. Ziekenhuisstraat


```
\setupitemize [.^1.] [.^2,...] [.,.^3,...]
               OPTIONAL      OPTIONAL      OPTIONAL

1  NUMBER each
2  standard broad serried packed unpacked stopper joinedup atmargin inmargin
   autointro loose repeat SECTION paragraph intext random
3  margin      = no standard DIMENSION
   leftmargin  = no standard DIMENSION
   rightmargin = no standard DIMENSION
   width       = DIMENSION
   distance    = DIMENSION
   factor      = NUMBER
   items       = NUMBER
   start       = NUMBER
   before      = COMMAND
   inbetween   = COMMAND
   after       = COMMAND
   left        = TEXT
   right       = TEXT
   beforehead  = COMMAND
   afterhead   = COMMAND
   headstyle   = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
   marstyle    = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
   symstyle    = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
   stopper     = TEXT
   n           = NUMBER
   symbol      = NUMBER
   align       = inner outer left right middle normal no yes
   indentnext  = yes no
```

Vnořené položky se automaticky vysázejí správně. Pokud například napíšete:

V Nizozemí mohou výši celé řady daní určovat města, takže životní náklady se město od města liší. Rozdíly dosahují až 50\,\% v daných jako:

```
\setupitemize[2][width=5em]
\startitemize[n]
\item Daň z~nemovitosti.
```

Daně z~nemovitosti se dělí do dvou složek:

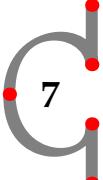
```
\startitemize[a,packed]
\item daň z~vlastnictví nemovitosti a
\item daň z~nájmu.
\stopitemize
```

Pokud nemovitost není v~nájmu, platí obě složky vlastník.

\item Poplatek za psa.

Vlastník jednoho nebo více psů platí poplatek. Pokud pes zemře, nebo je prodán, je vlastník povinen nahlásit to na radnici.

\stopitemize

 potom horizontální mezeru mezi značkou a textem vnořené položky lze nastavit pomocí: \setupitemize[2][width=5em].

Náš příklad pak bude vypadat takto:

V Nizozemí mohou výši celé řady daní určovat města, takže životní náklady se město od města liší. Rozdíly dosahují až 50 % v daních jako:

1. Daň z nemovitostí.

Daně z nemovitostí se dělí do dvou složek:

- a. daň z vlastnictví nemovitosti a
- b. daň z nájmu.

Pokud nemovitost není v nájmu, platí obě složky vlastník.

2. Poplatek za psa.

Vlastník jednoho nebo více psů platí poplatek. Pokud pes zemře, nebo je prodán, je vlastník povinen nahlásit to na radnici.

7.1 Úvod

\TeX je především program pro sazbu matematiky. Přesto tato kapitola týkající se sazby matematiky není rozsáhlá, jak byste možná očekávali. Pokud potřebujete v \TeX u sázet vzorce, doporučujeme vám ke studiu:²

- The $\text{\TeX}Book$, autor: D. E. Knuth
- The Beginners Book of \TeX , autoři: S. Levy a R. Seroul

Kromě toho o sazbě matematických rovnic pojednává CON\TeXTOVÝ magazín „My Way: Using \startalign and friends“ od Aditya Mahajana, viz přílohu A.

² V tomto manuálu se při sazbě matematiky opíráme o knížku $\text{\TeX}niques$, kterou napsal Arthur Samuel.

7.2 Sazba matematiky

Zvyklosti pro sazbu běžného a matematického textu se obvykle liší. \TeX tyto zvyklosti „zná“ a během vytváření dokumentu je přesně aplikuje. Pokud je požadována vysoká kvalita matematické sazby, můžeme se na \TeX plně spolehnout.

Několik zvyklostí pro sazbu matematiky:

1. Znaky jsou sázeny v *matematicke kurzive* (neplést s *běžnou kurzívou* při použití fontů).
2. Užívají se symboly jako řecké znaky (α, χ) a matematické značky (\leq, \geq, \in).
3. Délky mezer jsou také jiné než v běžném textu.
4. V matematických výrazech se také užívá jiný způsob zarovnání textu.
5. Horní a dolní indexy jsou umístěny automaticky. Například: a_c^b .
6. Určité symboly mají různý vzhled podle toho, zda jsou uvedeny ve vnitřním nebo v display matematickém módu.

Při sazbě matematiky musíte pracovat v tak zvaném matematickém módu, ve kterém jsou výrazy definovány pomocí příkazů plain \TeX u.

Matematický mód má dvě alternativy: vnitřní matematický mód a display matematický mód. Vnitřní matematický mód je ohraničen znaky $\$$ a $\$$, zatímco display mód je aktivován pomocí $\$\$$ a $\$\$$.

Město Hasselt pokrývá plochu $42,05 \text{\Square Kilo Meter}$.

Pokud budeme uvažovat kruhovou oblast této velikosti s hasseltským tržištěm v geometrickém středu T , můžeme spočítat průměr této oblasti pomocí vzorce $\{{\{1}\over{4}}\} \pi d^2$.

Tento text bude vypadat po vysázení takto:
Město Hasselt pokrývá plochu $42,05 \text{ km}^2$. Pokud budeme uvažovat kruhovou oblast této velikosti s hasseltským tržištěm v geometrickém středu T , můžeme spočítat průměr této oblasti pomocí vzorce $\frac{1}{4}\pi d^2$.

Větší množství {} (složených závorek) ve výrazu $\frac{1}{4}\pi d^2$ je potřeba pro určení priority jednotlivých operací. Pokud zapomeneme na vnější závorky a zapíšeme: $\{{\{1}\over{4}}\} \pi d^2$, dostaneme nežádoucí výsledek: $\frac{1}{4\pi d^2}$.

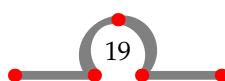
Písmena a číslice jsou sázena ve třech velikostech (stylech): velikost textu $a + b$, velikost indexu (script): a_{+b} a velikost indexu v indexu (scriptscript) a_{+b} . Velikost lze ovlivnit příkazy \scriptstyle a $\text{\scriptscriptstyle}$.

Symboly jako \int a \sum vypadají jinak ve vnitřním a jinak v display matematickém módu. Pokud napíšeme $\text{\sum}_{n=1}^m$ nebo $\text{\int}_{-\infty}^{+\infty}$, dostaneme $\sum_{n=1}^m$ a $\int_{-\infty}^{+\infty}$. To samé v display módu: $\$\$ \sum_{n=1}^m \$\$$ a $\$\$ \int_{-\infty}^{+\infty} \$\$$ však bude vypadat takto:

$$\sum_{n=1}^m a \int_{-\infty}^{+\infty}$$

Pomocí příkazů \nolimits a \limits můžeme ovlivnit vzhled symbolů \sum a \int :

$$\sum_{n=1}^m a \int_{-\infty}^{+\infty}$$

Pro sazbu zlomků můžeme použít příkaz `\over`. V CONTeXtu můžeme používat také alternativu `\frac`. Například pro vysázení $\frac{a}{1+b} + c$ stačí zapsat: `\frac{a}{1+b}+c`.

Další příkazy pro umístění různých částí výrazu nad sebe:

<code>\atop</code>	$\frac{a}{b}$
<code>\choose</code>	$\binom{n+1}{k}$
<code>\brack</code>	$\left[\begin{matrix} m \\ n \end{matrix} \right]$
<code>\brace</code>	$\left\{ \begin{matrix} m \\ n-1 \end{matrix} \right\}$

TeX může přizpůsobit velikost závorek jako `()` a `{ }` automaticky, pokud levou závorku předchází příkaz `\left` a podobně pravou `\right`. Například zápis `$$1+\left(\frac{1}{1-x^{x-2}}\right)^3$$` bude vypadat:

$$1 + \left(\frac{1}{1 - x^{x-2}} \right)^3$$

Sazby horního a dolního indexu dosáhneme pomocí `_` a `^`. Tyto značky mají vliv pouze na první následující znak, takže víceznakové indexy je nutné ohraničovat složenýma závorkama `{ }`.

V určitých situacích mohou být závorky zvětšeny pomocí příkazů `\bigl`, `\Bigl`, `\biggl`, `\Biggl` a jejich pravostranných ekvivalentů. Pokud to nestačí, tak ještě větších závorek můžeme dosáhnout spoluprací příkazů `\left` a `\right` s konstrukcí `\vbox`. Více než popis to objasní příklad, byť poněkud méně čitelný: `$$\left(\vbox{ to 16pt{}} x^{2^2^2}\right)$$`

V `display` matematickém módu podléhají automatickému přizpůsobení velikosti následující symboly:

<code>\lfloor</code>	<code>\langle</code>	<code>\vert</code>	<code>\downarrow</code>
<code>\rfloor</code>	<code>\rangle</code>	<code>\Vert</code>	<code>\Downarrow</code>
<code>\lceil</code>	<code>/</code>	<code>\uparrow</code>	<code>\updownarrow</code>
<code>\rceil</code>	<code>\backslash</code>	<code>\Uparrow</code>	<code>\Updownarrow</code>

Pokud v `display` módu chceme použít složené zlomky, pak bychom měli zapsat běžným způsobem pouze ten vnější a pro ostatní by se měla zvolit forma a/b . Pro vysázení:

$$a_0 + \frac{a}{a_1 + \frac{1}{a_2}}$$

bychom neměli psát `$$a_0 + \{\frac{a}{a_1 + \frac{1}{a_2}}\}$$` ale spíše `$$a_0 + \{\frac{a}{a_1 + 1/a_2}\}$$`, abychom dostali přehlednější

$$a_0 + \frac{a}{a_1 + 1/a_2}$$

Mimoto lze použít příkaz `\displaystyle`. Pokud zapíšeme `$$a_0 + \{\frac{a}{a_1 + \frac{1}{\displaystyle a_2}}\}$$`, tak dostaneme:

$$a_0 + \frac{a}{a_1 + \frac{1}{a_2}}$$

Níže ukážeme použití příkazů `\matrix`, `\pmatrix`, `\ldots`, `\cdots` a `\cases` bez dalšího vyvětlování.

\$\$

```
A=\left(\begin{matrix}x-\lambda & 1 & 0 \\ 0 & x-\lambda & 1 \\ 0 & 0 & x-\lambda\end{matrix}\right)
```

\$\$

$$A = \begin{pmatrix} x - \lambda & 1 & 0 \\ 0 & x - \lambda & 1 \\ 0 & 0 & x - \lambda \end{pmatrix}$$

\$\$

```
A=\left|\begin{matrix}x-\mu & 1 & 0 \\ 0 & x-\mu & 1 \\ 0 & 0 & x-\mu\end{matrix}\right|
```

\$\$

$$A = \begin{vmatrix} x - \mu & 1 & 0 \\ 0 & x - \mu & 1 \\ 0 & 0 & x - \mu \end{vmatrix}$$

\$\$

```
A=\begin{pmatrix}a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn}\end{pmatrix}
```

\$\$

$$A = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix}$$

\$\$

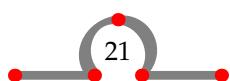
```
|x|=\cases{\phantom{-}x, & pokud $x\geq 0$; \\ -x, & jinak.}
```

\$\$

$$|x| = \begin{cases} x, & \text{pokud } x \geq 0; \\ -x, & \text{jinak.} \end{cases}$$

Pokud chceme vysázet v matematickém výrazu běžný text, musíme uvážit dvě věci. Za prvé, mezera se v matematickém módu se nevysází běžným způsobem a je třeba ji vynutit pomocí \ (obráceného lomítka). Za druhé, je nutné změnit font, protože běžný text by se neměl sázet *matematickou kurzivou*, ale aktuálním fontem.

$x^3 + \text{termy nižších řádů}$

Matematické funkce jako sin a tan, které se musí vysázet aktuálním fontem, jsou v TeXu předdefinované:

```
\arccos \cos \csc \exp \ker \limsup \min \sinh
\arcsin \cosh \deg \gcd \lg \ln \Pr \sup
\arctan \cot \det \hom \lim \log \sec \tan
\arg \coth \dim \inf \liminf \max \sin \tanh
```

Pokud zapíšeme funkci sinus $\sin 2\theta = 2\sin\theta\cos\theta$ nebo limitu $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$ dostaneme:

$$\sin 2\theta = 2 \sin \theta \cos \theta \quad \text{nebo} \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$$

Zarovnání v matematických výrazech si zaslouží zvláštní pozornost. Ve víceřádkových výrazech někdy potřebujeme zarovnání podle znaménka, $='$. To se dělá pomocí příkazu `\eqalign`. Pokud zapíšeme:

```
 $$\begin{aligned} ax^2 + bx + c &= 0 \\ x &= \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} \end{aligned}$$
```

vysází se:

$$ax^2 + bx + c = 0$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

Někdy je potřeba zarovnávat podle více různých míst. Jak lze tento požadavek uskutečnit, je vidět na druhém řádku následujícího příkladu:

```
 $$\begin{aligned} ax + bx + \cdots + yx + zx &= x(a + b + \cdots) \\ &\quad & \& \phantom{x(a + b + \cdots)} \\ &\quad & \& = y \end{aligned}$$
```

Výsledkem pak je:

$$ax + bx + \cdots + yx + zx = x(a + b + \cdots + y + z) = y$$

Vedle příkazu `\phantom` je zde ještě `\hphantom` bez výšky a hloubky a `\vphantom` bez šířky.

Na velikosti mezer v matematickém výrazu se většinou můžeme na TeX plně spolehnout. Nicméně v některých situacích se nám může hodit jejich velikost ovlivňovat. To se dělá pomocí:

```
\! -\frac{1}{6}\quad
\, \frac{1}{6}\quad
\> \frac{2}{9}\quad
\; \frac{5}{18}\quad
```

Velikost těchto „mezer“ je určena relativně k mezeře, kterou lze vyvolat příkazem `\quad` a která má šířku velkého písmene „M“.

Užití příkazu `\prime`³ hovoří sama za sebe. Pokud bychom například chtěli vysázet $y'_1 + y''_2$, měli bychom zapsat `$y_1^{\prime}+y_2^{\prime\prime}\{\prime\prime\prime\prime\}`.

Výraz jako $\sqrt[3]{x^2 + y^2}$ lze získat pomocí zápisu `$\root 3 \of {x^2+y^2}$`.

Na konci této sekce si ukážeme použití příkazu `\mathstrut`, kterým můžeme dosáhnout vyrovnaní velikostí, například symbolů odmocnin. Pomocí `$\sqrt{\mathstrut a}+\sqrt{\mathstrut d}+\sqrt{\mathstrut y}$` dostaneme $\sqrt{a} + \sqrt{d} + \sqrt{y}$. Bez příkazu `\mathstrut` bychom dostali $\sqrt{a} + \sqrt{d} + \sqrt{y}$.

7.3 Umístění matematických formulí

Jednotlivé matematické vzorce můžeme číslovat pomocí:

```
\placeformula [...] {...}
          ^1           ^2
          OPTIONAL    OPTIONAL
1   REFERENCE
2   TEXT
3
```

```
\startformula ... \stopformula
```

Dva příklady:

```
\placeformula[formula:aformula]
\startformula
y=x^2
\stopformula
\placeformula
\startformula
\int_0^1 x^2 dx
\stopformula
```

$$y = x^2 \tag{7.1}$$

$$\int_0^1 x^2 dx \tag{7.2}$$

CONTeXtové příkazy `\startformula ... \stopformula` nahrazují počáteční a koncové `$$`. Když totiž napišeme:

```
$$
\int_0^1 x^2 dx
$$
```

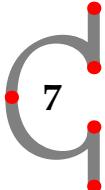
³ 'prime' je anglický výraz pro čárku v indexu. Pozn. překl.

dostaneme výraz, který je sice zobrazen ve středu stránky, ale není tak dobře zarovnán jako v předcházejících příkladech.

$$\int_0^1 x^2 dx$$

Příkaz `\placeformula` zajistí mezeru okolo matematického vzorce a také její označení číslem. Hranaté závorky nejsou povinné a slouží pro uvedení referenčního jména pro odkazy, a také pro zapnutí a vypnutí číslování.

$$y = x^2 \quad (7.3)$$

$$y = x^3 \quad (7.4)$$

$$y = x^4 \quad (7.5)$$

Rovnice 7.4 byla vysázena takto:

```
\placeformula[rovnice:prostredni]
\startformula
y=x^3
\stopformula
```

Nápis v hranaté závorce `[rovnice:prostredni]` slouží pro odvolání se na tuto rovnici v textu. Tuto referenci jsme provedli příkazem `\in{Rovnice}[rovnice:prostredni]`.

Jestliže nevyžadujeme číslování, zapíšeme:

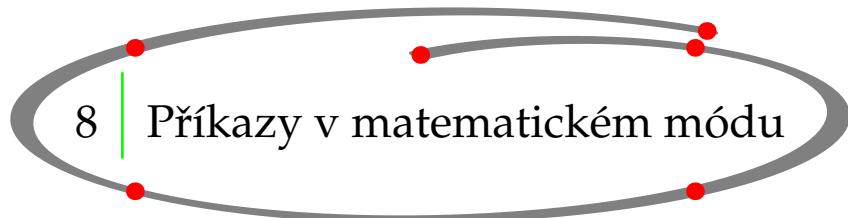
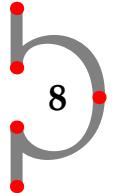
```
\placeformula[-]
```

Číslování rovnic se nastavuje pomocí `\setupnumbering`. V tomto manuálu je číslování nastaveno příkazem `\setupnumbering[way=bychapter]`. To znamená, že před číslem rovnice je uvedeno číslo kapitoly a v každé další kapitole je číslování opět vynulováno. Pro zachování jednotnosti jsou tabulky, obrázky apod. číslovány stejným způsobem. Proto se `\setupnumbering` používá v deklarační oblasti vstupního souboru.

Rovnice mohou být nastaveny pomocí příkazu:

```
\setupformulae [...,*...,]

*   location      = left right
    left          = TEXT
    right         = TEXT
    align         = inner outer left right middle normal no yes
    option         = middle
    strut          = yes no
    distance       = DIMENSION
    margin         = DIMENSION standard yes no
    leftmargin     = DIMENSION
    rightmargin    = DIMENSION
    indentnext     = yes no
    alternative    = IDENTIFIER
    spacebefore    = DIMENSION
    after          = DIMENSION
    separator      = TEXT
    conversion     = numbers characters Characters romannumerals Romannumerals TEXT
```


8.1 Řecká abeceda

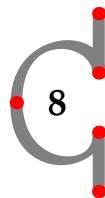
α	<code>\alpha</code>	ι	<code>\iotaota</code>	ϱ	<code>\varrho</code>
β	<code>\beta</code>	κ	<code>\kappa</code>	Σ	<code>\sigma</code>
Γ	<code>\gamma</code>	Λ	<code>\lambda</code>	ς	<code>\varsigma</code>
Δ	<code>\delta</code>	μ	<code>\mu</code>	τ	<code>\tau</code>
ϵ	<code>\epsilon</code>	ν	<code>\nu</code>	υ	<code>\upsilon</code>
ε	<code>\varepsilon</code>	Ξ	<code>\xi</code>	ϕ	<code>\phi</code>
ζ	<code>\zeta</code>	\circ	<code>\circ</code>	φ	<code>\varphi</code>
η	<code>\eta</code>	Π	<code>\pi</code>	χ	<code>\chi</code>
Θ	<code>\theta</code>	ω	<code>\varpi</code>	ψ	<code>\psi</code>
ϑ	<code>\vartheta</code>	ρ	<code>\rho</code>	Ω	<code>\omega</code>
					ω
					<code>\omega</code>

8.2 Zvláštní symboly

\aleph	<code>\aleph</code>	\prime	<code>\prime</code>	\forall	<code>\forall</code>
\hbar	<code>\hbar</code>	\emptyset	<code>\emptyset</code>	\exists	<code>\exists</code>

\imath	<code>\imath</code>	∇	<code>\nabla</code>	\neg	<code>\neg</code>
\jmath	<code>\jmath</code>	$\sqrt{}$	<code>\surd</code>	\flat	<code>\flat</code>
ℓ	<code>\ell</code>	\top	<code>\top</code>	\natural	<code>\natural</code>
\wp	<code>\wp</code>	\bot	<code>\bot</code>	\sharp	<code>\sharp</code>
\Re	<code>\Re</code>	\Vert	<code>\Vert</code>	\clubsuit	<code>\clubsuit</code>
\Im	<code>\Im</code>	\angle	<code>\angle</code>	\diamondsuit	<code>\diamondsuit</code>
∂	<code>\partial</code>	\triangle	<code>\triangle</code>	\heartsuit	<code>\heartsuit</code>
∞	<code>\infty</code>	\backslash	<code>\backslash</code>	\spadesuit	<code>\spadesuit</code>

8.3 Operátory doplňující +, - a *

\pm	<code>\pm</code>	\cap	<code>\cap</code>	\vee	<code>\vee</code>
\mp	<code>\mp</code>	\cup	<code>\cup</code>	\wedge	<code>\wedge</code>
\setminus	<code>\setminus</code>	\oplus	<code>\oplus</code>	\oplus	<code>\oplus</code>
\cdot	<code>\cdot</code>	\sqcap	<code>\sqcap</code>	\ominus	<code>\ominus</code>
\times	<code>\times</code>	\sqcup	<code>\sqcup</code>	\otimes	<code>\otimes</code>
$*$	<code>\ast</code>	\triangleleft	<code>\triangleleft</code>	\oslash	<code>\oslash</code>
\star	<code>\star</code>	\triangleright	<code>\triangleright</code>	\odot	<code>\odot</code>
\diamond	<code>\diamond</code>	\wr	<code>\wr</code>	\dagger	<code>\dagger</code>
\circ	<code>\circ</code>	\bigcirc	<code>\bigcirc</code>	\ddagger	<code>\ddagger</code>
\bullet	<code>\bullet</code>	\bigtriangleup	<code>\bigtriangleup</code>	\amalg	<code>\amalg</code>
\div	<code>\div</code>	\bigtriangledown	<code>\bigtriangledown</code>		

8.4 Operátory

Σ	<code>\sum</code>	\prod	<code>\prod</code>	\coprod	<code>\coprod</code>
\int	<code>\int</code>	\oint	<code>\oint</code>	\bigcap	<code>\bigcap</code>
\bigcup	<code>\bigcup</code>	\bigsqcup	<code>\bigsqcup</code>	\bigvee	<code>\bigvee</code>
\bigwedge	<code>\bigwedge</code>	\bigodot	<code>\bigodot</code>	\bigotimes	<code>\bigotimes</code>
\bigoplus	<code>\bigoplus</code>	\biguplus	<code>\biguplus</code>		

8.5 Relace doplňující >, < a =

\leq	<code>\leq</code>	\geq	<code>\geq</code>	\equiv	<code>\equiv</code>
\prec	<code>\prec</code>	\succ	<code>\succ</code>	\sim	<code>\sim</code>
\preceq	<code>\preceq</code>	\succeq	<code>\succeq</code>	\simeq	<code>\simeq</code>
\ll	<code>\ll</code>	\gg	<code>\gg</code>	\asymp	<code>\asymp</code>
\subset	<code>\subset</code>	\supset	<code>\supset</code>	\approx	<code>\approx</code>
\subseteq	<code>\subseteq</code>	\supseteq	<code>\supseteq</code>	\cong	<code>\cong</code>
\sqsubseteq	<code>\sqsubseteq</code>	\sqsupseteq	<code>\sqsupseteq</code>	\bowtie	<code>\bowtie</code>
\in	<code>\in</code>	\ni	<code>\ni</code>	\propto	<code>\propto</code>
\vdash	<code>\vdash</code>	\dashv	<code>\dashv</code>	\models	<code>\models</code>
\smile	<code>\smile</code>	\mid	<code>\mid</code>	\doteq	<code>\doteq</code>
\frown	<code>\frown</code>	\parallel	<code>\parallel</code>	\perp	<code>\perp</code>

8.6 Negované relace

$\not<$	$\not>$	$\not=$
$\not\leq$	$\not\geq$	$\not\equiv$
$\not\prec$	$\not\succ$	$\not\sim$
$\not\preceq$	$\not\succeq$	$\not\simeq$
$\not\subset$	$\not\supset$	$\not\approx$
$\not\subseteq$	$\not\supseteq$	$\not\cong$
$\not\sqsubset$	$\not\sqsupset$	$\not\asymp$
$\not\sqsubseteq$	$\not\sqsupseteq$	

8.7 Šipky

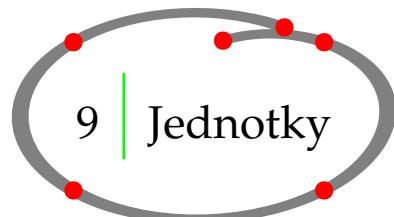
\leftarrow	\leftarrow	\uparrow
\Leftarrow	\Longleftarrow	\Updownarrow
\rightarrow	\rightarrow	\downarrow
\Rightarrow	\Longrightarrow	\Downarrow
\leftrightarrow	\longleftrightarrow	\Updownarrow
\Leftrightarrow	\Longleftrightarrow	
\mapsto	\longmapsto	\nearrow
\searrow	\swarrow	\nwarrow
\hookleftarrow	\hookrightarrow	

8.8 Alternativní příkazy

\neq	\neq	\wedge	\wedge	\rightarrow	\rightarrow	\mid	\mid
\leq	\leq	\vee	\vee	\leftarrow	\leftarrow	\parallel	\parallel
\geq	\geq	\exists	\exists	\neg	\neg		

$\neq \neq \wedge \wedge \rightarrow \rightarrow \mid \mid$
 $\leq \leq \vee \vee \leftarrow \leftarrow \parallel \parallel$
 $\geq \geq \exists \exists \neg \neg$

Abychom se přiměli používat míry a jednotky v celém dokumentu jednotně, můžeme vytvořit vlastní seznam těchto jednotek a umístit ho do deklarační oblasti (před příkazem `\starttext`) vstupního souboru.

V CONTeXtu je dostupný vnější modul, který obsahuje téměř všechny jednotky SI. Pokud se na tento modul odvoláme příkazem `\usemodule[units]`, můžeme pak používat jednotky následujícím způsobem:

Obrázky

```
\Meter \Per \Square \Meter  
\Cubic \Meter \Per \Sec  
\Square \Milli \Meter \Per \Inch  
\Centi \Liter \Per \Sec  
\Meter \Inverse \Sec  
\Newton \Per \Square \Inch  
\Newton \Times \Meter \Per \Square \Sec
```

Trocha více psaní je vyvážena zárukou jednotného přístupu v užívání jednotek. Příkaz `\unit` také zaručuje, že od sebe nebudou odděleny hodnota a její jednotka. Pokud se totiž hodnota nachází na konci řádku a následující řádek začíná měrnou jednotkou, má to k dokonalosti daleko. Nás předchozí příklad se vysází takto:

m/m²
m³/s
mm²/inch
cl/s
ms⁻¹
N/inch²
N · m/s²

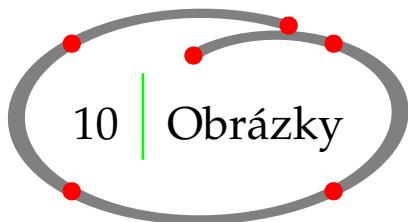
Můžeme také na definovat své vlastní jednotky:

```
\unit [Ounce] {oz} {}
```

Později ve svém dokumentu můžeme napsat 15.6 `\Ounce`, což bude vysázeno jako 15.6 oz.

Pro zapsání % a ‰ jednotným způsobem slouží dva zvláštní příkazy:

```
\percent  
\permille
```


Obrázky a fotografie vložíme do dokumentu následujícím příkazem:

```
\placefigure  
[] [obr:kostel]  
{Kostel sv.~Štěpána}  
{\externalfigure [ma-cb-24] [width=.4\textwidth]}
```

Po zpracování se na první dostupné místo vysází obrázek 10.1

Obrázky

Obrázek 10.1 Kostel sv. Štěpána

Příkaz `\placefigure` se postará o číslování a vertikální odsazení obrázku. Dále tento příkaz inicializuje mechanismus umístění plovoucích objektů, což znamená, že se CONTEXT podívá, zda je na dané stránce pro náš obrázek dostatek místa. Pokud není, bude obrázek umístěn na jiné vhodné místo. V takovém případě bude text pokračovat a obrázek bude proplouvat naším dokumentem, dokud pro něj nebude nalezeno optimální umístění. Tento mechanismus můžeme ovlivnit parametrem v první dvojicí závorek.

Příkaz `\placefigure` je předdefinovanou instancí:

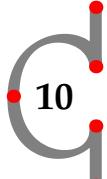
```
\placefloat [.1.] [...]^{2.}{...} {3.} {4.}
          OPTIONAL      OPTIONAL
 1 left right here top bottom inleft inright inmargin margin leftmargin
  rightmargin leftheadge rightedge innermargin outermargin inneredge outeredge
  inner outer line high low fit page leftpage rightpage opposite always
  auto force tall reset line height depth split
 2 REFERENCE
 3 TEXT
 4 TEXT
```

Zde použitelné parametry jsou popsány v tabulce 10.1.

Druhý pár hranatých závorek je určen pro referenční jméno odkazu. Na konkrétní obrázek se můžete odkázat příkazem:

```
\in{obrázek}[obr:kostel]
```

První pár složených závorek tohoto příkazu obsahuje popisek obrázku. Můžeme tam napsat libovolný text. Pokud si nepřejeme žádný popisek, ani číslování, můžeme použít `{none}`. Popisek je formátován pomocí `\setupcaptions` a nastavení (případně vynulování) číslování se řídí příkazem `\setupnumbering` (viz sekce 37.2).

Parametr	Vysvětlení
here	pokud je to možné, umísti obrázek na toto místo
force	vynut' umístění obrázku na tomto místě
page	umísti obrázek na zvláštní stránku
top	umísti obrázek k hornímu okraji stránky
bottom	umísti obrázek k dolnímu okraji stránky
left	umísti obrázek k levému okraji
right	umísti obrázek k pravému okraji
margin	umísti obrázek do marginálie

Tabulka 10.1 Parametry v příkazu `\placefigure`.

Druhý pár závorek je pro vložení vlastního obrázku. Nejčastěji zde uvádíme příkaz pro vložení externího souboru `\externalfigure`, viz níže.

V následujícím příkladu vidíme použití funkce `\placefigure{}{}`. Všimněme si obsahu druhé závorky, nutné pro vysázení `Hasselt`:

```
\placefigure
  {Orámovaný Hasselt}
  {\framed{\tf{Hasselt}}}
```

Tento příklad vysází:

Obrázek 10.2
Orámovaný Hasselt

Obrázky nicméně často vytváříme v programech jako Corel Draw nebo Illustrator. Fotky – po oskenování – se obvykle upraví v GIMPu nebo PhotoShopu. Po této práci máme obrázky ve formě souborů. CONTEXT podporuje všechny formáty souborů, se kterými umí nakládat ovladač v pozadí CONTEXTu. Pokud používáme PDFTEX, můžeme vkládat JPG, PNG a jednotlivé stránky ze souborů PDF jakož i výstup METAPOSTu, (soubory typu MPS). Uživatelé obvykle mohou CONTEXTu důvěrovat, že naleznou nejlepší možný formát souboru.

Na obrázku 10.3 vidíme fotografii a vektorovou grafiku kombinovanou do jednoho obrázku.

Tento obrázek můžeme vysázet pomocí kódu podobného tomuto:

```
\placefigure
  [here,force]
  [fig:canals]
  {Hasseltské kanály.}
  {\startcombination[2*1]
    {\externalfigure[ma-cb-03][width=.4\textwidth]}
    {oskenovaný obrázek}
    {\externalfigure[ma-cb-00][width=.4\textwidth]}
    {vektorová grafika}
  \stopcombination}
```


oskenovaný obrázek

vektorová grafika

Obrázek 10.3 Hasseltské kanály.

V tomto jednom plovoucím objektu jsou dva obrázky kombinovány pomocí:

```
\startcombination [...]
  ...
\stopcombination
*
N*M
```

Dvojice příkazů `\startcombination` ... `\stopcombination` je užívána pro kombinaci dvou obrázků do jednoho plovoucího objektu. Pomocí hranačních závorek můžeme ovlivnit vysázení většího množství obrázků. Jeden obrázek pod druhým se vysází pomocí `[1*2]`. Můžeme si představit, co se stane, když zkombinujeme 6 obrázků pomocí `[3*2]` ([řádky*sloupce]).

Uvedené příklady jsou dostačující pro vytváření ilustrovaných dokumentů. Nicméně někdy je potřeba více ovlivnit uspořádání obrázku a textu. Pro tento účel můžete použít:

```
\startframedtext [^1] [^2,...] {^3} {^4} ...
  OPTIONAL          OPTIONAL
1  left  right  middle  none
2  inherits from \setupframedtexts
3  TEXT
4  TEXT
```

Místo slova `framed` můžeme použít dříve definovaný rámovaný objekt. Obrázek (`figure`) a tabulka (`table`) jsou již předdefinované, jak je vidět z následujícího příkladu kombinujícího obrázek s textem.

```
\startfiguretext
  [left]
  [fig:citizens]
  {none}
  {\externalfigure[ma-cb-18][width=.5\makeupwidth]}
Počet obyvatel Hasseltu se odjakživa měnil v~závislosti
na ekonomických podmínkách. Příkladem může být kopání
```

Obrázky

kanálu Dedemsvaart kolem roku 1810. Protože vedl přímo skrz Hasselt, obchod vzkvétal.
To vedlo k růstu populace o téměř 40 % během 10 let.
V současnosti již Dedemsvaart nemá obchodní význam;
zdejší kanály se staly turistickou atrakcí. Ale
upomínky na dřívější časy prosperujícího obchodu,
mohou být vidět všude.

\stopfiguretext

Po vysázení uvidíme:

Počet obyvatel Hasseltu se odjakživa měnil v závislosti na ekonomických podmírkách. Příkladem může být kopání kanálu Dedemsvaart kolem roku 1810. Protože vedl přímo skrz Hasselt, obchod vzkvétal. To vedlo k růstu populace o téměř 40 % během 10 let. V současnosti již Dedemsvaart nemá obchodní význam; zdejší kanály se staly turistickou atrakcí. Ale upomínky na dřívější časy prosperujícího obchodu, mohou být vidět všude.

Poslední pár složených závorek většinou obsahuje příkaz \externalfigure.

```
\externalfigure [^1] [.., .^2. , ...]
```

1 FILE

2 inherits from \useexternalfigure

Tento příkaz nám dává svobodu vysázet obrázek jakýmkoliv způsobem si budeme přát. \externalfigure obsahuje dva páry hranačních závorek. První se užívá pro přesný název souboru bez přípony, druhý pro požadované rozměry a ev. formát souboru. Není obtížné si představit co způsobí vysázení zdrojového textu:⁴

```
\inmargin
{\externalfigure
[ma-cb-23]
[width=\marginwidth]}
```

Umístění a rozměry obrázku můžeme ovlivnit pomocí:

⁴ Viz stranu 61.

Obrázky

```
\setupfloats [...,.*=.,..]

*   location          = left  right  middle
width               = fit   DIMENSION
before              = COMMAND
after               = COMMAND
margin              = DIMENSION
spacebefore         = small  medium  big   none
spaceafter          = small  medium  big   none
sidespacebefore    = small  medium  big   none
sidespaceafter     = small  medium  big   none
indentnext          = yes   no
ntop                = NUMBER
nbottom             = NUMBER
nlines              = NUMBER
default             = IDENTIFIER
tolerance           = 0 1 2
leftmargindistance = DIMENSION
rightmargindistance = DIMENSION
sidealign           = normal line
numbering            = yes  nocheck
inherits from \setupframed
```


Můžeme také nastavit číslování obrázků a jejich popisek:

```
\setupcaptions [...,.*=.,..]

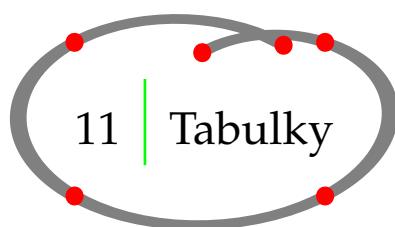
*   location      = top   bottom  none  high   low   middle
width        = fit   broad   max   DIMENSION
minwidth     = fit   DIMENSION
headstyle    = normal bold   slanted boldslanted type   cap   small...  COMMAND
style        = normal bold   slanted boldslanted type   cap   small...  COMMAND
number       = yes   no
inbetween    = COMMAND
align        = inner outer left   right  middle normal no   yes
conversion   = numbers characters Characters romannumerals Romannumerals
way          = bytext bycd:section
separator    = TEXT
stopper      = TEXT
command      = COMMAND
distance     = DIMENSION
```

Následující příkazy patří do deklarační oblasti vstupního souboru a mají tedy vliv na všechny plovoucí objekty.

```
\setupfloats
[location=right]
\setupcaptions
[location=top,
style=boldslanted]
```

```
\placefigure
{Typický obrázek Hasseltu.}
{\externalfigure[ma-cb-12][width=8cm]}
```

Obrázek 10.4 Typický obrázek Hasseltu.

Tabulka se obecně skládá ze sloupců. Jejich obsah může být zarovnán vlevo, vpravo, na střed či k desetinné čárce. Záhlaví může zaujmít jeden nebo více sloupců. Buňky tabulky mohou obsahovat rovnice nebo několik řádků textu. Horizontální a vertikální linky mohou vést přes celou tabulku nebo jen přes její část.

Toto napsal J. Wichura v předmluvě manuálu o TABLE (TABLE manual, 1988). Michael Wichura je také autorem jedné ze sady maker TABLE, kterou CONTEXT používá k sazbě tabulek.⁵

Do definic `TABLE` bylo oproti originálu přidáno několik maker zajišťujících konzistentnější řádkování a bylo zjednodušeno uživatelské rozhraní.⁶

Tabulku umístíme příkazem `\placetable`. Definujeme ji pomocí

```
\starttable [...]
  ...
\stopable
* TEXT IDENTIFIER
```

Definice tabulky může vypadat následovně:

```
\placetable[here][tab:ships]{Lodě kotvící v~Hasseltu.}
\starttable[|c|c|]
\HL
\NC \bf Rok \NC \bf Počet lodí \NC\SR
\HL
\NC 1645 \NC 450 \NC\FR
\NC 1671 \NC 480 \NC\MR
\NC 1676 \NC 500 \NC\MR
\NC 1695 \NC 930 \NC\LR
\HL
\stopable
```

Tato tabulka je vysázena jako tabulka 11.1.

Rok	Počet lodí
1645	450
1671	480
1676	500
1695	930

Tabulka 11.1 Lodě kotvící v Hasseltu.

První příkaz `\placetable` má stejnou funkci jako `\placefigure`. Postará se o vertikální odsazení tabulky a o její číslo. Dále spustí mechanismus umístění plovoucího objektu a ten naleze optimální polohu tabulky na stránce.

Položky tabulky se zadávají dovnitř dvojice `\starttable ... \stopable`. Do hranatých závorek vkládáme značky pro formátování tabulky, viz tabulku 11.2.

⁵ CONTEXT nabízí ještě jiné sady. Velmi zajímavé jsou „přirozené tabulky“ `\bTABLE`. Umožňují podobnou syntaxi jako HTML tabulky s velkou variabilitou sdružování buněk a bohatými grafickými možnostmi. Řádkování je však méně přirozené. Viz manuál <http://www.pragma-ade.com/general/manuals/enatab.pdf> a magazín <http://www.pragma-ade.com/general/myway/NaturalTables.pdf>. Pozn. překl.

⁶ CONTEXT byl vyvinut (také) pro uživatele bez technického nadání v éře WYSIWIG. Proto bylo doplněno přívětivé uživatelské rozhraní se snadnou manipulací se soubory a byly vypuštěny kryptické příkazy a programové i logické konstrukce.

Značka	Význam
	oddělovač sloupců
c	sloupec se zarovnáním na střed
l	sloupec se zarovnáním vlevo
r	sloupec se zarovnáním vpravo
s<n>	mezisluopcová mezera o hodnotě $n = 0, 1, 2$
w<rozměr>	minimální šířka sloupce o dané hodnotě

Tabulka 11.2 Značky pro formátování tabulky.

Jak jsme již viděli, existují kromě formátovacích značek ještě formátovací příkazy. Vkládají se přímo do jednotlivých buněk. Ty základní ukazuje tabulka 11.3.

Příkaz	Význam
\NR	další řádka
\FR	první řádka
\LR	poslední řádka
\MR	prostřední řádka
\SR	oddělovací řádka
\VL	svislá linka
\NC	další sloupec
\HL	vodorovná linka
\DL	oddělovací linka*
\DL [n]	oddělovací linka* nakresli odělovací linku přes n sloupců
\DC	oddělovací linka* udělej mezeru přes následující sloupec
\DR	oddělovací řádka* udělej řádku s horním i dolním vyrovnáním
\LOW{text}	— napíš text níže
\TWO, \THREE etc.	— udělej mezeru přes dva, tři, ... sloupce

Příkazy * \DL, \DC a \DR lze kombinovat.

Tabulka 11.3 Příkazy pro formátování tabulky.

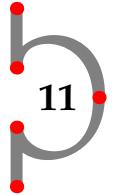
V dalších příkladech uvidíme formátovací příkazy CONTeXtu. Jejich jména jsou delší a méně kryptická a řídí další formátovací funkce tabulek. V tabulce 11.4 je jejich přehled.

Příkaz	Význam
\JustLeft	zarovnej vlevo a ignoruj formátování sloupce
\JustRight	zarovnej vpravo a ignoruj formátování sloupce
\JustCenter	vycentruj a ignoruj formátování sloupce
\SetTableToWidth{}	nastav pevnou šířku tabulky
\use{n}	přeskoč příštích n sloupců

Tabulka 11.4 CONTeXtové formátovací příkazy tabulky.

Tabulky ukázané dále jsou uvedené se zdrojovými texty. Pro složitější ukázky si lze také přečíst TABLE manuál M. J. Wichury.

```
\placetable
[here,force]
[tab:effects of commands]
{Vliv formátovacích příkazů.}
{\startcombination[2*1]
{\starttable[|c|c|]
\HL
\VL \bf Rok \VL \bf Počet obyvatel \VL\SR
\HL
\VL 1675 \VL ~428 \VL\FR
\VL 1795 \VL 1124 \VL\MR
\VL 1880 \VL 2405 \VL\MR
\VL 1995 \VL 7408 \VL\LR
\HL
\stoptable}{standardní}
{\starttable[|c|c|]
\HL
\VL \bf Rok \VL \bf Počet obyvatel \VL\NR
\HL
\VL 1675 \VL ~428 \VL\NR
\VL 1795 \VL 1124 \VL\NR
\VL 1880 \VL 2405 \VL\NR
\VL 1995 \VL 7408 \VL\NR
\HL
\stoptable}{pouze \type{\NR}}
\stopcombination}
```


Ve výše uvedeném příkladu jsou v první tabulce použity \SR, \FR, \MR a \LR. Tyto příkazy se starají o vkládání mezer uvnitř tabulky. Jak je vidět, příkaz \NR pouze začíná novou řádku.

Rok	Počet obyvatel
1675	428
1795	1124
1880	2405
1995	7408

Rok	Počet obyvatel
1675	428
1795	1124
1880	2405
1995	7408

standardní

pouze \NR

Tabulka 11.5 Vliv formátovacích příkazů.

V dalším příkladě je ukázáno vyrovnání sloupců pomocí značek s0 a s1.

```
\startbuffer[one]
\starttable[|c|c|]
\HL
\VL \bf Rok \VL \bf Obyvatel \VL\SR
\HL
\VL 1675 \VL ~428 \VL\FR
```

```

\VL 1795 \VL 1124 \VL\MR
\VL 1880 \VL 2405 \VL\MR
\VL 1995 \VL 7408 \VL\LR
\HL
\stoptable
\stopbuffer

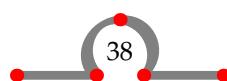
\startbuffer[two]
\starttable[s0 | c | c |]
\HL
\VL \bf Rok \VL \bf Obyvatele \VL\SR
\HL
\VL 1675 \VL ~428 \VL\FR
\VL 1795 \VL 1124 \VL\MR
\VL 1880 \VL 2405 \VL\MR
\VL 1995 \VL 7408 \VL\LR
\HL
\stoptable
\stopbuffer

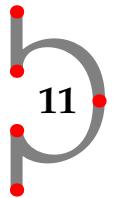
\startbuffer[three]
\starttable[| s0 c | c |]
\HL
\VL \bf Rok \VL \bf Obyvatele \VL\SR
\HL
\VL 1675 \VL ~428 \VL\FR
\VL 1795 \VL 1124 \VL\MR
\VL 1880 \VL 2405 \VL\MR
\VL 1995 \VL 7408 \VL\LR
\HL
\stoptable
\stopbuffer

\startbuffer[four]
\starttable[| c | s0 c |]
\HL
\VL \bf Rok \VL \bf Obyvatele \VL\SR
\HL
\VL 1675 \VL ~428 \VL\FR
\VL 1795 \VL 1124 \VL\MR
\VL 1880 \VL 2405 \VL\MR
\VL 1995 \VL 7408 \VL\LR
\HL
\stoptable
\stopbuffer

\startbuffer[five]
\starttable[s1 | c | c |]
\HL

```



```
\VL \bf Rok \VL \bf Obyvatel \VL\SR
\HL
\VL 1675 \VL ~428 \VL\FR
\VL 1795 \VL 1124 \VL\MR
\VL 1880 \VL 2405 \VL\MR
\VL 1995 \VL 7408 \VL\LR
\HL
\stoptable
\stopbuffer
\placetable
[here,force]
[tab:example-format-commands]
{Vliv formátovacích značek.}
{\startcombination[3*2]
{\getbuffer[one]} {standardní}
{\getbuffer[two]} {\type{s0}}
{\getbuffer[three]} {\type{s0} ve sloupci~1}
{\getbuffer[four]} {\type{s0} ve sloupci~2}
{\getbuffer[five]} {\type{s1}}
{} {}
\stopcombination}
Po zpracování těchto příkladů dostaneme tabulku 11.6. Implicitní tabulka má mezerování sloup-  
ců pomocí značek s2.
```

Rok	Obyvatel
1675	428
1795	1124
1880	2405
1995	7408

standardní

Rok	Obyvatel
1675	428
1795	1124
1880	2405
1995	7408

s0

Rok	Obyvatel
1675	428
1795	1124
1880	2405
1995	7408

s0 ve sloupci 1

Rok	Obyvatel
1675	428
1795	1124
1880	2405
1995	7408

s0 ve sloupci 2

Rok	Obyvatel
1675	428
1795	1124
1880	2405
1995	7408

s1

Tabulka 11.6 Vliv formátovacích značek.

Sloupce bývají občas odděleny svislými linkami | a řádky vodorovnými.

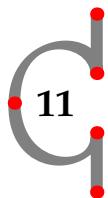
```
\placetable
[here,force]
[tab:divisions]
```

Tabulky

```
{Vyvolání dojmu volby.}
\starttable[|c|c|c|]
\NC Steenwijk \NC Zwartsluis \NC Hasselt \NC\SR
\DC \DL \DC \DR
\NC Zwartsluis \VL Hasselt \VL Steenwijk \NC\SR
\DC \DL \DC \DR
\NC Hasselt \NC Steenwijk \NC Zwartsluis \NC\SR
\stoptable
```

	Steenwijk	Zwartsluis	Hasselt
Zwartsluis		Hasselt	Steenwijk
Hasselt		Steenwijk	Zwartsluis

Tabulka 11.7 Vyvolání dojmu volby.

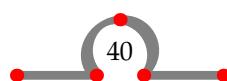

Praktičtější příklad je v tabulce 11.8.

```
\placetable
[here,force]
[tab:example contextcommands]
{Vliv formátovacích příkazů \CONTEXT{}u.}
\starttable[|l|c|c|c|c|]
\HL
\VL \FIVE \JustCenter{Volby do městské rady v~roce 1994} \VL\SR
\HL
\VL \LOW{Strana} \VL \THREE{Okrsky} \VL \LOW{Celkem} \VL\SR
\DC \DL[3] \DC \DR
\VL \VL 1 \VL 2 \VL 3 \VL \VL\SR
\HL
\VL PvdA \VL 351 \VL 433 \VL 459 \VL 1243 \VL\FR
\VL CDA \VL 346 \VL 350 \VL 285 \VL ~981 \VL\MR
\VL VVD \VL 140 \VL 113 \VL 132 \VL ~385 \VL\MR
\VL HKV/RPF/SGP \VL 348 \VL 261 \VL 158 \VL ~767 \VL\MR
\VL GPV \VL 117 \VL 192 \VL 291 \VL ~600 \VL\LR
\HL
\stoptable
```

V posledním sloupci je znak ~ použit k simulaci čtyřciferného čísla. Znak ~ má šířku cifry.

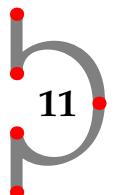
Někdy se nám tabulka příliš rozrosté. Abychom ji vysadili s textem, můžeme například zmenšit použité písmo. Pomocí příkazu

Tabulky

Volby do městské rady v roce 1994					
Strana	Okrsky			Celkem	
	1	2	3		
PvdA	351	433	459	1243	
CDA	346	350	285	981	
VVD	140	113	132	385	
HKV/RPF/SGP	348	261	158	767	
GPV	117	192	291	600	

Tabulka 11.8 Vliv
formátovacích příkazů CONTeXtu.


```
\setuptables [., .*, ., .]

*   distance      = small medium big
bodyfont       = 5pt ... 12pt small big
HL             = NUMBER small medium big none
VL             = NUMBER small medium big none
depth          = NUMBER strut
height          = NUMBER strut
rulethickness  = DIMENSION
rulecolor       = IDENTIFIER
align           = inner outer left right middle normal no yes
commands        = COMMAND
align           = inner outer left right middle normal no yes
background      = screen color none
backgroundscreen = NUMBER
backgroundcolor = IDENTIFIER
bodyfont       = 5pt ... 12pt small big
```

to uděláme takto:

```
\placetable
[here,force]
[tab:setuptable]
{Použití \type{\setuptables}.}
{\startcombination[1*3]
{\setuptables[bodyfont=10pt]
\starttable[|c|c|c|c|c|c|]
\HL
\VL \use6
\JustCenter{Pokles bohatství v~holandských guldenech (Dfl)}
\VL\SR
\HL
\VL Year \VL 1.000--2.000
\VL 2.000--3.000
\VL 3.000--5.000}
```

```

\VL 5.000--10.000
\VL přes 10.000 \VL\SR
\HL
\VL 1675 \VL 22 \VL 7 \VL 5 \VL 4 \VL 5 \VL\FR
\VL 1724 \VL ~4 \VL 4 \VL -- \VL 4 \VL 3 \VL\MR
\VL 1750 \VL 12 \VL 3 \VL 2 \VL 2 \VL -- \VL\MR
\VL 1808 \VL ~9 \VL 2 \VL -- \VL -- \VL -- \VL\LR
\HL
\stoptable{\tt bodyfont=10pt}
{\setuptables[bodyfont=8pt]
\starttable[|c|c|c|c|c|c|]
\HL
\VL \use6
\JustCenter{Pokles bohatství v~holandských guldenech (Dfl)}
\VL\SR
\HL
\VL Year \VL 1.000--2.000
\VL 2.000--3.000
\VL 3.000--5.000
\VL 5.000--10.000
\VL over 10.000 \VL\SR
\HL
\VL 1675 \VL 22 \VL 7 \VL 5 \VL 4 \VL 5 \VL\FR
\VL 1724 \VL ~4 \VL 4 \VL -- \VL 4 \VL 3 \VL\MR
\VL 1750 \VL 12 \VL 3 \VL 2 \VL 2 \VL -- \VL\MR
\VL 1808 \VL ~9 \VL 2 \VL -- \VL -- \VL -- \VL\LR
\HL
\stoptable{\tt bodyfont=8pt}
{\setuptables[bodyfont=6pt,distance=small]
\starttable[|c|c|c|c|c|c|]
\HL
\VL \use6
\JustCenter{Pokles bohatství v~holanských guldenech (Dfl)}
\VL\SR
\HL
\VL Year \VL 1.000--2.000
\VL 2.000--3.000
\VL 3.000--5.000
\VL 5.000--10.000
\VL přes 10.000 \VL\SR
\HL
\VL 1675 \VL 22 \VL 7 \VL 5 \VL 4 \VL 5 \VL\FR
\VL 1724 \VL ~4 \VL 4 \VL -- \VL 4 \VL 3 \VL\MR
\VL 1750 \VL 12 \VL 3 \VL 2 \VL 2 \VL -- \VL\MR
\VL 1808 \VL ~9 \VL 2 \VL -- \VL -- \VL -- \VL\LR
\HL

```

Tabulky

```
\stoptable}{\tt bodyfont=6pt,distance=small}
\stopcombination}
```

Pokles bohatství v holandských guldenech (Dfl)					
Year	1.000–2.000	2.000–3.000	3.000–5.000	5.000–10.000	přes 10.000
1675	22	7	5	4	5
1724	4	4	–	4	3
1750	12	3	2	2	–
1808	9	2	–	–	–

bodyfont=10pt

Pokles bohatství v holandských guldenech (Dfl)					
Year	1.000–2.000	2.000–3.000	3.000–5.000	5.000–10.000	over 10.000
1675	22	7	5	4	5
1724	4	4	–	4	3
1750	12	3	2	2	–
1808	9	2	–	–	–

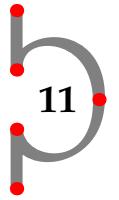
bodyfont=8pt

Pokles bohatství v holandských guldenech (Dfl)					
Year	1.000–2.000	2.000–3.000	3.000–5.000	5.000–10.000	přes 10.000
1675	22	7	5	4	5
1724	4	4	–	4	3
1750	12	3	2	2	–
1808	9	2	–	–	–

bodyfont=6pt,distance=small

Tabulka 11.9 Použití \setuptables.

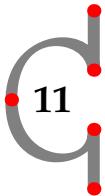
Nastavit umístění tabulek můžeme také pomocí již známého

Tabulky

```
\setupfloats [..,.*.,..]

*   location          = left  right  middle
width               = fit    DIMENSION
before              = COMMAND
after               = COMMAND
margin              = DIMENSION
spacebefore         = small   medium  big   none
spaceafter          = small   medium  big   none
sidespacebefore    = small   medium  big   none
sidespaceafter     = small   medium  big   none
indentnext          = yes    no
ntop                = NUMBER
nbottom             = NUMBER
nlines              = NUMBER
default             = IDENTIFIER
tolerance           = 0 1 2
leftmargindistance = DIMENSION
rightmargindistance = DIMENSION
sidealign           = normal  line
numbering            = yes    nocheck
inherits from \setupframed
```


Číslování a popisky nastavíme příkazem

```
\setupcaptions [..,.*.,..]

*   location      = top   bottom  none  high   low   middle
width        = fit   broad   max   DIMENSION
minwidth     = fit   DIMENSION
headstyle    = normal bold   slanted boldslanted type   cap   small... COMMAND
style        = normal bold   slanted boldslanted type   cap   small... COMMAND
number       = yes   no
inbetween    = COMMAND
align        = inner outer left   right  middle normal no yes
conversion   = numbers characters Characters romannumerals Romannumerals
way          = bytext bycd:section
separator    = TEXT
stopper      = TEXT
command      = COMMAND
distance     = DIMENSION
```

Tyto příkazy používáme v deklarační oblasti našeho vstupního souboru a mají globální platnost.

```
\setupfloats[location=left]
\setupcaption[style=boldslanted]

\placetable[here][tab:opening hours]{Otevírací hodiny knihovny.}
\starttable[|l|c|c|]
\HL
\VL \bf Den \VL \use2 \bf Otevírací hodiny \VL\SR
\HL
```

Tabelace / formátování odstavce

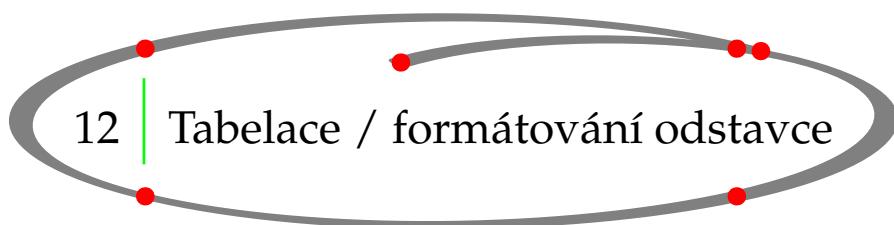
```
\VL pondělí \VL 14.00 - 17.30 \VL 18.30 - 20.30 \VL\FR
\VL úterý \VL \VL \VL\MR
\VL středa \VL 10.00 - 12.00 \VL 14.00 - 17.30 \VL\MR
\VL čtvrtok \VL 14.00 - 17.30 \VL 18.30 - 20.30 \VL\MR
\VL pátek \VL 14.00 - 17.30 \VL \VL\MR
\VL sobota \VL 10.00 -- 12.30 \VL \VL\LR
\HL
\stoptable
```

Výsledek zobrazuje tabulka 11.10.

Den	Otevírací hodiny	
pondělí	14.00 – 17.30	18.30 – 20.30
úterý		
středa	10.00 – 12.00	14.00 – 17.30
čtvrtok	14.00 – 17.30	18.30 – 20.30
pátek	14.00 – 17.30	
sobota	10.00 – 12.30	

Tabulka 11.10 Otevírací hodiny knihovny.

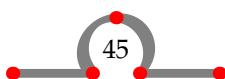

Někdy chceme vysázen odstavce zformátované určitým přesně daným způsobem. Toho lze dosáhnout pomocí:

```
\starttabulate [..1.] [..2.] ... \stoptabulate
                OPTIONAL   OPTIONAL
1  TEXT
2  TEXT
```

Technika tabelace je úzce svázána s technikou tvorby tabulek. Tabelaci lze využít v těch případech, kdy chcete do buňky tabulky vysázen kompletní odstavec. Tabelace funguje dobře i při stránkovém zlomu.

Definice tabelace vypadá nějak takto:

\starttabulate[|w(1cm)B|p(.4\textwidth)|p|]
 \NC 1252
 \NC Hasselt získává městská privilegia od biskupa Hendrika van Viandena.
 \NC Ostatní města na Hendrika van Viandena naléhala, aby tato privilegia neschvaloval. Hasseltu trvalo dlouho, než biskupa přesvědčil. Poté, co biskupovi poskytl pomoc v konfliktu proti Drenthe, byla listina vydána. \NC\NR
 \NC 1350
 \NC Hasselt se připojuje k Hanze, aby tak ochránil svůj mezinárodní obchod.
 \NC Hanza měla pro obchodníky v Hasseltu veliký význam. Ze zboží se tehdy platilo clo v každém městě, na každé silnici nebo mostě. Poté, co se Hasselt stal členem Hanzy, byly mu k dispozici nezpoplatněné cesty po celé Evropě. Přes tento veliký význam Hanzy zůstal Hasselt vždy jejím méně významným členem. \NC\NR
 \stoptabulate

V tomto případě má první sloupec šířku 1 cm a je vysázen tučným řezem (B). Druhý sloupec má šířku 40 % šířky odstavce a je vysázen jako odstavec. Zbývající horizontální místo je využito posledním odstavcem.

Uvedený příklad se vysází takto:

1252	Hasselt získává městská privilegia od biskupa Hendrika van Viandena.	Ostatní města na Hendrika van Viandena naléhala, aby tato privilegia neschvaloval. Hasseltu trvalo dlouho, než biskupa přesvědčil. Poté, co biskupovi poskytl pomoc v konfliktu proti Drenthe, byla listina vydána.
1350	Hasselt se připojuje k Hanze, aby tak ochránil svůj mezinárodní obchod.	Hanza měla pro obchodníky v Hasseltu veliký význam. Ze zboží se tehdy platilo clo v každém městě, na každé silnici nebo mostě. Poté, co se Hasselt stal členem Hanzy, byly mu k dispozici nezpoplatněné cesty po celé Evropě. Přes tento veliký význam Hanzy zůstal Hasselt vždy jejím méně významným členem.

Stejně jako v tabulkách i zde je k dispozici mnoho formátovacích povelů a parametrů. Jejich seznam je uveden v tabulce 12.1.

Jiný příklad formátování odstavce by mohl vypadat takto:

```
\definetabulate[ChemOdstavec][|l|p|l|]

\startChemOdstavec
\NC Vápenky
\NC Hasselt ma své vlastní vápenky, které byly vystavěny v roce 1504 a pálené vápno se v nich vyrábělo až do roku 1956. Dnes slouží jako turistická atrakce.
```

Tabelace / formátování odstavce

l	zarovnání vlevo	I	<i>italika</i>
c	zarovnání na střed	R	antikva
r	zarovnání vpravo	S	<i>skloněné</i>
in	odsazení vlevo	T	psací stroj
jn	odsazení vpravo	m	vnitřní matematický mód
kn	mezera okolo	M	display matematický mód
w(d)	1 řádka, pevná šířka	f\command	určení řezu písma
p(d)	odstavec, pevná šířka	barg..	umístit .. před položku
p	odstavec, maximální šířka	aarg..	umístit .. za položku
B	tučný řez	h\command	aplikovat na položku \command

Tabulka 12.1 Povel pro tabelaci.

```
\NC \chemical{CaCO_3,~,GIVES,~,CaO,~,+,~,CO_2} \NC\NR
\stopChemOdstavec
```

Vysází se to následovně:

Vápenky Hasselt ma své vlastní vápenky, které byly vystavěny v roce 1504 a pálené vápno se v nich vyrábělo až do roku 1956.
Dnes slouží jako turistická atrakce.

Modul pro chemickou sazbu je vysvětlen v jiném manuálu, protože ne každý se zajímá o chemii.

Také jsme zde uvedli povel pro definici tabelačního schematu ChemOdstavec

```
\definetabulate [^.] [.^] [.^]
                OPTIONAL OPTIONAL
1  IDENTIFIER
2  IDENTIFIER
3  TEXT
```

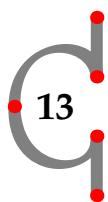
a existuje také:

Sloupce

```
\setuptabulate [.1.] [.,.2.,..]
                OPTIONAL

1  IDENTIFIER
2  unit          = DIMENSION
  indenting     = never none not no yes always first next small medium
                  big normal odd even DIMENSION
  before         = COMMAND
  after          = COMMAND
  inner          = COMMAND
  EQ             = TEXT
  rulecolor      = IDENTIFIER
  align          = inner outer left right middle normal no yes
  rulethickness  = DIMENSION
  distance       = blank grid depth DIMENSION small medium big none
  bodyfont       = 5pt ... 12pt small big
  rule            = normal line
  split          = yes no
```


13 | Sloupce

Nepříliš složité dokumenty je možné sázet do sloupců. Jestliže kus textu zahájíme příkazem \startcolumns a ukončíme \stopcolumns, veškerý takto obklopený materiál bude formátován do sloupců.⁷

```
\startcolumns [.,.*.,..] ... \stopcolumns
                OPTIONAL
*   inherits from \setupcolumns
```

```
\startcolumns[n=3,tolerance=verytolerant]
Hasselt je staré hanzovní město, položené 12\,km severně od Zwolle na
řece Zwartewater.
```

Má bohatou historii, která se začíná kolem roku 1252, kdy Hasselt obdržel městská práva. Tuto historii můžeme rozkrývat pomocí velkého počtu památek v~centru města.

⁷ Složitější dokument, např. s plovoucími obrázky, je lépe sázet pomocí \startcolumnsets ... \stopcolumnsets. Popis lze najít v manuálu <http://www.pragma-ade.com/general/manuals/columns.pdf>, viz přílohu A. Pozn. překl.

Nalezneme zde pozdněgotický kostel Sv. Štěpána založený roku 1479 s velkolepými varhanami. Budova bývalé radnice, která se nalézá na Tržním náměstí, byla postavena mezi roky 1500 a 1550 a dnes v něm sídlí muzeum zbraní. Za zmínku stojí zejména sbírka děl na černý střelný prach (haakhussen), která se řadí k největším na světě.

Dále je zde větrný mlýn „De Zwaluw“ (Vlaštovka) na mletí mouky z roku 1748, unikátní nábřeží „Stenendijk“ a v Evropě poslední stará plně funkční vápenka.

Centrum města s kanály lemovanými lípami, oblast Van Stolkspark a dok plný ruchu a hemžení jsou ideální místa k procházkám.

Okolí Hasseltu stojí ovšem též za zmínku. V zimě hostí polder Mastenbroek velká stáda ovcí. V létě tvoří vesničky Genne, Streukel a Celle „-muiden“ s velice vzácnou květinou řebčíkem kostkoványm (lat. *Fritillaria meleagris*) výborné prostředí pro pěší i cyklistické výlety.

Hasselt je také velice důležité město vodních sportů. Jezera severozápadně od Overijssel, řeky IJssel, Overijsselse Vecht a Randmeren jsou snadno dosažitelné z přístavu jachet „De Molenwaard“. Mořeplavbu, rybolov, plavání a jízdu na kanoi si v Hasseltu můžete vychutnat naplno.

A na závěr uvedeme jednu událost obzvláštního významu. Každoročně se na konci srpna v Hasseltu slaví dožinky – „Eui Festival“.

\stopcolumns

Výsledkem bude třísloupcový text.

Hasselt je staré hanzovní město, položené 12 km severně od Zwolle na řece Zwartewater.

Má bohatou historii, která se začíná kolem roku 1252, kdy Hasselt obdržel městská práva. Tuto historii můžeme rozkrývat pomocí velkého počtu památek v centru města.

Nalezneme zde pozdněgotický kostel Sv. Štěpána založený roku 1479 s velkolepými varhanami. Budova bývalé radnice, která se nalézá na Tržním náměstí, byla postavena mezi roky 1500 a 1550 a dnes v něm sídlí muzeum zbraní. Za zmínku stojí zejména sbírka děl na černý střelný prach (haakhussen), která se řadí k největším na světě.

(lat. *Fritillaria meleagris*) výborné prostředí pro pěší i cyklistické výlety.

Dále je zde větrný mlýn „De Zwaluw“ (Vlaštovka) na mletí mouky z roku 1748, unikátní nábřeží „Stenendijk“ a v Evropě poslední stará plně funkční vápenka.

Centrum města s kanály lemovanými lípami, oblast Van Stolkspark a dok plný ruchu a hemžení jsou ideální místa k procházkám.

Hasselt je také velice důležité město vodních sportů. Jezera severozápadně od Overijssel, řeky IJssel, Overijsselse Vecht a Randmeren jsou snadno dosažitelné z přístavu jachet „De Molenwaard“. Mořeplavbu, rybolov, plavání a jízdu na kanoi si v Hasseltu můžete vychutnat naplno.

A na závěr uvedeme jednu událost obzvláštního významu. Každoročně se na konci srpna v Hasseltu slaví dožinky – „Eui Festival“.

Je-li to potřeba, pak přechod do nového sloupce může být vynucen pomocí \column. Sloupce nastavíme příkazem

```
\setupcolumns [.,.*.,.]  
  
* n = NUMBER  
nstop = NUMBER  
rule = on off  
height = DIMENSION  
tolerance = verystrict strict tolerant verytolerant stretch  
distance = DIMENSION  
balance = yes no  
align = inner outer left right middle normal no yes  
blank = fixed halffine line flexible big medium small  
option = background  
direction = left right  
inherits from \setupframed
```


Ve většině případů dosáhneme při sazbě do sloupců lepších výsledků, zapneme-li sazbu do řádkového rejstříku. To se nastavuje parametrem grid=yes v příkazu \setuplayout.

Pokud chceme opatřit text poznámkou, můžeme použít \footnote. Příkaz vypadá takto:

```
\footnote [.^1.] {.^2.}  
          OPTIONAL  
1 REFERENCE  
2 TEXT
```

Hranaté závorky jsou nepovinné a obsahují referenční jméno poznámky pod čarou. Složené závorky obsahují text, který chcete zobrazit pod čarou.

Číslo poznámky pod čarou můžeme získat napsáním referenčního jména do


```
\note [.*]
```

```
* REFERENCE
```

Pokud napíšeme text

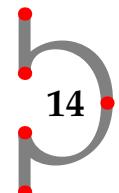
Hanza byla pozdně středověká obchodní aliance měst v oblasti Severního a Baltského moře. Tento spolek byl sestaven na podporu a ochranu obchodování svých členů.\footnote[war]{Tento systém byl také zdrojem závisti a strachu mezi ostatními městy a zapříčinil mnohé válečné střety.}

V~období hanzovního systému zde panoval čilý obchodní ruch s veškerým zbožím jako dřevo, vlna, kovy, látky, sůl, víno a~pivo.\note[war]{Fungující obchod způsobil enormní růst prosperity a blahobytu v~hanzovních městech.}

pak bude vypadat takto:

Hanza byla pozdně středověká obchodní aliance měst v oblasti Severního a Baltského moře. Tento spolek byl sestaven na podporu a ochranu obchodování svých členů.⁸ V období hanzovního systému zde panoval čilý obchodní ruch s veškerým zbožím jako dřevo, vlna, kovy, látky, sůl, víno a pivo.⁸ Fungující obchod způsobil enormní růst prosperity a blahobytu v hanzovních městech.⁹

Číslování poznámek se provádí automaticky. Příkaz \setupfootnotes nám umožní ovlivnit vzhled poznámky.

14

⁸ Tento systém byl také zdrojem závisti a strachu mezi ostatními městy a zapříčinil mnohé válečné střety.

⁹ Jedním z těchto měst je Hasselt.

```
\setupfootnotes [.,.*.,.]
*
  conversion      = numbers characters Characters romannumerals Romannumerals
  way             = bytext bycd:section
  location        = page TEXT columns firstcolumn lastcolumn high none
  rule            = on off
  before          = COMMAND
  after           = COMMAND
  width           = DIMENSION
  height          = DIMENSION
  bodyfont        = 5pt ... 12pt small big
  style           = normal bold slanted boldslanted type cap small...
                    COMMAND
  distance         = DIMENSION
  columndistance  = DIMENSION
  margindistance  = DIMENSION
  n               = NUMBER
  numbercommand   = \...#1
  textcommand     = \...#1
  split            = tolerant strict verystrict NUMBER
  textstyle        = normal bold slanted boldslanted type cap small...
                    COMMAND
  textcolor        = IDENTIFIER
  interaction      = yes no
  factor           = NUMBER
  inherits from \framed
```


14

Poznámky mohou být umístěny ve spodní části stránky, ale také jinde, např. na konci kapitoly. To provádíme nastavením `location=none` a uvedením `\placefootnotes` na konci kapitoly.

```
\placefootnotes [.,.*.,.]  
  OPTIONAL  
*  inherits from \setupfootnotes
```

Poznámka se také může přiřadit k tabulce. V takovém případě hovoříme o lokálních poznámkách. Pro tento účel existují následující příkazy:

```
\startlocalfootnotes ... \stoplocalfootnotes
```

```
\placelocalfootnotes [.,.*.,.]  
  OPTIONAL  
*  inherits from \setupfootnotes
```

Ilustrující příklad použití lokálních poznámek:

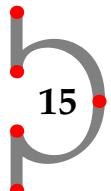
Definice pojmu

```
\startlocalfootnotes[n=0]
\placetable
{Pokles produktivity Hasseltu.}
\starttable[|l|c|c|c|c|]
\HL
\NC
\NC Kamnářství\footnote{Zdroj: Uit de geschiedenis van Hasselt.}
\NC Kovárny \NC Pivovary \NC Keramické dílny \NC\SR
\HL
\NC 1682 \NC 15 \NC 9 \NC 3 \NC 2 \NC\FR
\NC 1752 \NC ~6 \NC 4 \NC 0 \NC 0 \NC\LR
\HL
\stopstable
\placelocalfootnotes}
\stoplocalfootnotes
```

	Kamnářství ¹	Kovárny	Pivovary	Keramické dílny
1682	15	9	3	2
1752	6	4	0	0

¹ Zdroj: Uit de geschiedenis van Hasselt.

Tabulka 14.1 Pokles produktivity Hasseltu.

15 | Definice pojmu

Pokud chceme poznámky, koncepty a myšlenky sázet jednotným způsobem, můžeme použít:

```
\definedescription [^1] [^2,...]
1 IDENTIFIER
2 inherits from \setupdescriptions
```

Příklad:

```
\definedescription
[concept]
[location=serried,headstyle=bold,width=broad]
```


\concept{Hasseltské juffers:} Druh sušenky, vyrobený z nadýchaného těsta, sypaný cukrem. Je velmi sladký. \par

bude vypadat takto:

Hasseltské juffers: Druh sušenky, vyrobený z nadýchaného těsta, sypaný cukrem. Je velmi sladký.

Můžeme také použít jiné formátování:

Hasseltská hořká:

Silný alkoholický nápoj (40 %) s přidanými bylinkami a velmi specifickou chutí. Prodává se v kameninových lahvičkách a podává se ijskoud (ledová).

Euifeest: Dožínky, oslava sklizně a konce období lopotné práce. Tyto slavnosti se konají poslední týden v srpnu.

Máme-li v takové definici více odstavců, použijeme dvojici \start...-\stop...:


```
\definedescription
  [concept]
  [location=right,
   headstyle=bold,
   width=broad]

\startconcept{Euifeest:} Dožínky, oslava sklizně a konce období lopotné práce. Tato událost se koná na konci srpna a trvá přesně týden. Město je celé osvětlené a ulice ozdobené. Tento sváteční týden je zakončen {\em Braderií} (bazarem).
\stopconcept
```

Bude to vypadat následovně:

Dožínky, oslava sklizně a konce období lopotné práce. Tato událost se koná na konci srpna a trvá přesně týden. Město je celé osvětlené a ulice ozdobené. Tento sváteční týden je zakončen Braderií (bazarem).

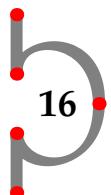
Euifeest:

Formátování je nastaveno druhou hranatou závorkou v \definedescription[] [].

Po \definedescription[] [] lze ještě změnit jeho formátování pomocí:

Číslované poznámky

```
\setupdescriptions [...1,...] [...]...2,...]  
                                OPTIONAL  
  
1  IDENTIFIER  
2  headstyle    = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND  
    style        = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND  
    color         = IDENTIFIER  
    width         = fit broad DIMENSION  
    distance      = DIMENSION  
    sample        = TEXT  
    text          = TEXT  
    align          = inner outer left right middle normal no yes  
    margin         = standard yes no DIMENSION  
    location       = left right top serried inmargin inleft inright hanging  
    headcommand    = COMMAND  
    hang           = fit broad NUMBER  
    before         = COMMAND  
    inbetween     = COMMAND  
    after          = COMMAND  
    indentnext    = yes no  
    indenting     = never none not no yes always first next small medium big  
                    normal odd even DIMENSION
```


16 | Číslované poznámky

Užitím příkazu \defineenumeration můžeme očíslovat části textu, jako poznámky nebo otázky. Pokud chceme takovéto očíslované poznámky v dokumentu vytvořit, použijeme:

```
\defineenumeration [...1,...] [...]...2,...] [...]...3,...]  
                                OPTIONAL      OPTIONAL  
  
1  IDENTIFIER  
2  IDENTIFIER  
3  inherits from \setupenumerations
```

Například:

```
\defineenumeration  
    [remark]  
    [location=top,
```



```
text=Poznámka,  
inbetween=\blank,  
after=\blank]
```

Nyní jsou k dispozici příkazy `\remark`, `\subremark`, `\resetremark` a `\nextremark`, takže můžeme psát poznámky typu:

```
\remark Na začátku středověku byl Hasselt poutním místem.  
Toto {\em Heilige Stede} (Posvátné místo) bylo strženo a zničeno  
během období reformace. V roce 1930 po 300 letech  
bylo {\em Heilige Stede} znova vybudováno a otevřeno.  
\subremark Nyní je {\em Heilige Stede} opět uzavřeno,  
ale jednou ročně se na tomtéž místě koná bohoslužba  
pod širým nebem. \par
```

Poznámka 1

Na začátku středověku byl Hasselt poutním místem. Toto *Heilige Stede* (Posvátné místo) bylo strženo a zničeno během období reformace. V roce 1930 po 300 letech bylo *Heilige Stede* znova vybudováno a otevřeno.

Poznámka 1.1

Nyní je *Heilige Stede* opět uzavřeno, ale jednou ročně se na tomtéž místě koná bohoslužba pod širým nebem.

Pomocí `\resetremark` nebo `\resetsubremark` můžeme opět číslovat od začátku. Číslo zvýšíme pomocí `\nextremark` nebo `\nextsubremark`. Normálně se poznámky číslují automaticky po kapitolách nebo částech knihy.

Úpravu `\defineenumeration` si můžeme nastavit takto:

```
\setupenumerations [...] [., .1=...]  
[., .2=...]  
[. . . . .]  
OPTIONAL  
1 IDENTIFIER  
2 inherits from \definedescription
```

Úpravu **Poznámky** a **Podpoznámky** ve výše uvedeném příkladu nastavíme pomocí:

```
\setupenumeration[remark][headstyle=bold]  
\setupenumeration[subremark][headstyle=slanted, text=Podpoznámka]
```

Obsahuje-li poznámka více než jeden odstavec, musíme použít párový příkaz `\startremark` ... `\stopremark`, se kterým lze pracovat po předchozím nadefinování **Poznámky** užitím `\defineenumeration[remark]`.

Předchozí příklad bude vypadat takto:

```
\startremark  
Na začátku středověku byl Hasselt poutním místem.  
Toto {\em Heilige Stede} (Posvátné místo) bylo strženo  
a zničeno během období reformace.
```

V roce 1930 po 300 letech bylo {\em Heilige Stede}
znova vybudováno a otevřeno. Nyní je {\em Heilige Stede}
opět uzavřeno, ale jednou ročně se na tomtéž
místě koná bohoslužba pod širým nebem.
\stopremark

Poznámka 1

Na začátku středověku byl Hasselt poutním místem. Toto *Heilige Stede* (Posvátné místo) bylo strženo a zničeno během období reformace.

V roce 1930 po 300 letech bylo *Heilige Stede* znova vybudováno a otevřeno. Nyní je *Heilige Stede* opět uzavřeno, ale jednou ročně se na tomtéž místě koná bohoslužba pod širým nebem.

Pokud nechceme danou poznámku číslovat, použijeme:

```
\remark[-] nebo \startremark[-]
```

Například:

```
\remark[-]  
Na začátku středověku byl Hasselt poutním místem.  
Toto {\em Heilige Stede} (Posvátné místo) bylo strženo  
a zničeno během období reformace.\par
```

Poznámka

Na začátku středověku byl Hasselt poutním místem. Toto *Heilige Stede* (Posvátné místo) bylo strženo a zničeno během období reformace.

Text můžeme **orámovat** užitím `\framed`. Příkaz vypadá takto:

```
\framed [...,\frac{1}{2},...]{...}  
1 inherits from \setupframed  
2 TEXT
```

Hranaté závorky jsou nepovinné a obsahují nastavení parametrů orámování. Složené závorky obsahují text. Po pravdě řečeno, orámovaný text v posledním odstavci byl vytvořen příkazem `\inframed`, který se postará i o správné mezery mezi řádky.

Orámování textu

```
\framed[height=3em,width=fit]{Hasselt potřebuje více prostoru}
```

Tento zápis se zobrazí následujícím způsobem:

Hasselt potřebuje více prostoru

Další příklady \framed a nastavení jeho parametrů jsou ukázány dále. Tentokráté používáme alternativu \inframed.

```
\leftaligned  
{\inframed[width=fit]{Historie Hasseltu}}  
\midaligned  
{\inframed[height=1.5cm,frame=off]{je}}  
\rightaligned  
{\inframed[background=screen]{barvitá.}}
```

Takový zápis vytvoří:

Historie Hasseltu

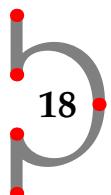
je

barvitá.

Příkaz \framed je velmi důmyslný a používá se uvnitř mnoha maker. Syntaxe parametrů orámování je následující:


```
\setupframed [...,.*,...]  
  
* height = fit broad DIMENSION  
width = fit broad fixed local DIMENSION  
autowidth = yes no force  
offset = none overlay default DIMENSION  
location = depth hanging high lohi low top middle bottom keep  
option = none empty  
strut = yes no global local  
align = inner outer left right middle normal no yes  
bottom = COMMAND  
top = COMMAND  
frame = on off none overlay  
topframe = on off  
bottomframe = on off  
leftframe = on off  
rightframe = on off  
frameoffset = DIMENSION  
framedepth = DIMENSION  
framecorner = round rectangular  
frameradius = DIMENSION  
framecolor = IDENTIFIER  
rulethickness = DIMENSION  
background = screen color none foreground IDENTIFIER  
backgroundscreen = NUMBER  
backgroundcolor = IDENTIFIER  
backgroundoffset = frame DIMENSION  
backgrounddepth = DIMENSION  
backgroundcorner = round rectangular  
backgroundradius = DIMENSION  
depth = DIMENSION  
corner = round rectangular  
radius = DIMENSION  
empty = yes no  
foregroundcolor = IDENTIFIER  
foregroundstyle = normal bold slanted boldslanted type cap small...  
COMMAND
```


18 | Orámování odstavce

Celý odstavec můžeme orámovat pomocí:


```
\startframedtext [^1..] [^2..] {^3..} {^4..} ... \stopframedtext
    OPTIONAL          OPTIONAL
1   left  right  middle  none
2   inherits from \setupframedtexts
3   TEXT
4   TEXT
```

```
\definefloat[vsuvka]
\placevsuvka[here][block:bridge]{Příklad vsuvky.}
\startframedtext[width=.8\makeupwidth]
    Pro město Hasselt bylo velmi důležité mít most
    přes řeku Zwarthe. Biskup utrechtský dal Hasseltu
    svolení k jeho stavbě v roce 1486.
    \blank
    Ostatní města v okolí se však obávala poplatků,
    které by bylo nutné platit při přechodu přes tento
    most, a tak mnoho let bránili jeho stavbě.
\stopframedtext
```

Tento příklad také ukazuje použití příkazu `\definefloat`. Více informací k tomuto příkazu najdete v sekci 37.2. Příkaz `\blank` vytvoří prázdný řádek.

Pro město Hasselt bylo velmi důležité mít most přes řeku Zwarthe. Biskup utrechtský dal Hasseltu svolení k jeho stavbě v roce 1486.

Ostatní města v okolí se však obávala poplatků, které by bylo nutné platit při přechodu přes tento most, a tak mnoho let bránili jeho stavbě.

Vsuvka 18.1 Příklad vsuvky.

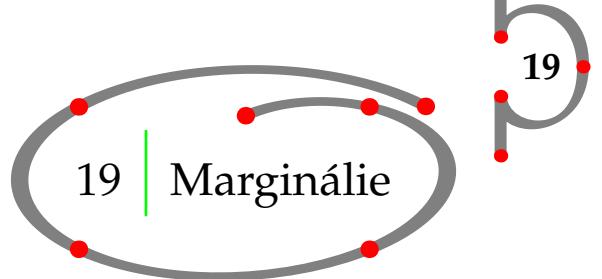
Orámování můžete nastavit pomocí

Marginálie

```
\setupframedtexts [..,.*.,...]

* bodyfont      = 5pt ... 12pt small big
  style        = normal bold slanted boldslanted type cap small...
                  COMMAND
  left         = COMMAND
  right        = COMMAND
  before       = COMMAND
  after        = COMMAND
  inner         = COMMAND
  linecorrection = on off
  depthcorrection = on off
  margin        = standard yes no
  location      = left right middle none
  indenting     = never none not no yes always first next small medium
                  big normal odd even DIMENSION
  inherits from \setupframed
```


Vložit text do *marginálie* (okraje stránky) je velmi snadné. Stačí použít `\inmargin`.

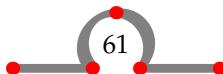
```
\inmargin [.1.] [.2.] {.3.}
           OPTIONAL OPTIONAL

1 + - low
2 REFERENCE
3 TEXT
```

Připomeňme si jeden z předcházejících příkladů:

```
\inmargin
{\externalfigure
[ma-cb-23]
[width=\marginwidth]}
```

Tato ukázka vysází obrázek do okraje. Jistě si umíme představit, že v některých dokumentech může tento efekt působit velice dobře, ale budeme opatrní. Okraje jsou většinou velmi úzké a obrazky tak budou vskutku okrajové!

Několik dalších příkladů je ukázáno v následujícím textu.

"Ridderstraat" (Rytířská ulice) je název velmi výmluvný.
Ve~14. a~15.století zde bydleli šlechtici a~prominentní obyvatelé.
Z~některých jejich velkých domů se později\inright{chudobinec} staly
chudobince a~starobince.

Až do roku \inleft[low]{\tfc 1940}1940 se zde nacházela synagoga.
Asi 40 židů se zde scházelo ke slavení svého šabatu. Během války
byli všichni židé deportováni do Westborku a~pak do koncentračních
táborů v~Německu a~Polsku. Žádná z~židovských rodin se již
nevrátila a~synagoga byla zbořena v~roce 1958.

Příkazy \inmargin, \inleft a \inright plní stejnou funkci. V oboustranně tištěném dokumentu bude příkaz \inmargin sázen vždy do správného okraje. Dvojité lomítko \\ způsobí zalomení řádky. Předchozí příklad by tedy vypadal takto:

"Ridderstraat" (Rytířská ulice) je název velmi výmluvný. Ve 14. a 15.století zde bydleli šlechtici a prominentní obyvatelé. Z některých jejich velkých domů se pozdějistaly chudobince a starobince.

Až do roku 1940 se zde nacházela synagoga. Asi 40 židů se zde scházelo ke slavení svého šabatu. Během války byli všichni židé deportováni do Westborku a pak do koncentračních táborů v Německu a Polsku. Žádná z židovských rodin se již nevrátila a synagoga byla zbořena v roce 1958.

Nastavit text v okraji lze pomocí \setupinmargin.

chudobinec

```
\setupinmargin [^1] [^2,...]
                OPTIONAL
1 left right NUMBER
2 location   = left right both
style       = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
before     = COMMAND
after      = COMMAND
align      = inner outer left right middle normal no yes
line       = NUMBER
distance   = DIMENSION
separator  = TEXT
width      = DIMENSION
distance   = DIMENSION
stack      = yes no
inherits from \setupframed
```


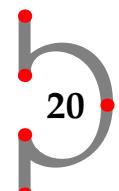
Zalomení stránky lze vynutit nebo potlačit příkazem:

```
\page [...,*,...]
*   yes  makeup  no  preference  bigpreference  left  right  disable  last  quadruple
      even  odd  blank  empty  reset  start  stop
```

Parametry se zadávají uvnitř hranatých závorek. Parametry a jejich smysl jsou uvedeny v tabulce 20.1.

Volba	Význam
yes	začátek nové stránky
makeup	začátek nové stránky bez plovoucích objektů
no	potlačení stránkového zlomu
preference	na tomto místě upřednostňujeme novou stránku
bigpreference	nová stránka má na tomto místě vysokou prioritu
left	následující stránka je levá (sudá)
right	následující stránka je pravá (lichá)
disable	následující příkazy nemají účinek
reset	následující příkazy se provedou
empty	vložení prázdné stránky
last	vkládání stránek až do dosažení sudého čísla strany
quadruple	vkládání stránek až do dosažení násobku čtyř

Tabulka 20.1 Volby příkazu \page.

Číslování stránek je automatické, ale je možné ručně nastavit číslo stránky příkazem:

```
\page[25]
```

Někdy je lepší zadat číslo strany relativně, například [+2] nebo [-2].

Umístění čísla stránek na straně závisí na našich preferencích a na typu dokumentu (jednostranný nebo dvojstranný). Číslování stránek se nastavuje příkazem:


```
\setuppagenumbering [.,.=.,.]  
  
* alternative      = singlesided doublesided  
location          = header footer left right middle margin marginedge  
                   inleft inright  
conversion        = numbers characters Characters romannumerals Romannumerals  
style             = normal bold slanted boldslanted type cap small...  
                   COMMAND  
left              = TEXT  
right             = TEXT  
way               = bytext bycd:section  
text              = TEXT  
numbersePARATOR  = TEXT  
textsePARATOR    = TEXT  
cd:sectionNUMBER = yes no  
separator         = TEXT  
strut             = yes no  
state             = start stop  
width             = DIMENSION  
command           = \...#1
```

21

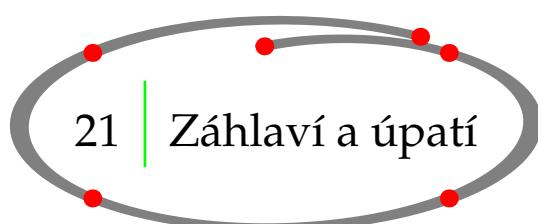
Parametry se umísťují do hranatých závorek.

Někdy může být výhodné odložit nějaký materiál až na začátek další strany, tedy po provedení nejbližšího stránkového zlomu. To se provede příkazem:

```
\startpostponing ... \stoppostponing
```

```
\startpostponing  
\placefigure  
 {Odložený obrázek.}  
 {\externalfigure [ma-cb-16] [width=\textwidth]}  
\stoppostponing
```

Obrázek bude umístěn ve vrchní části následující strany, aby co nejméně narušoval průběžný text.

Někdy chceme dokument opatřit záhlavím a úpatím. K tomu se používají následující příkazy:

b
21

Obrázek 21.1 Odložený obrázek.

```
\setupfootertexts [.1.] [.2.] [.3.]
                  OPTIONAL OPTIONAL OPTIONAL
1   text  margin  edge
2   TEXT  SECTION date  MARK pagenumber
3   TEXT  SECTION date  MARK pagenumber
```

```
\setupheadertexts [.1.] [.2.] [.3.]
                  OPTIONAL OPTIONAL OPTIONAL
1   text  margin  edge
2   TEXT  SECTION date  MARK pagenumber
3   TEXT  SECTION date  MARK pagenumber
```

První dvojice závorek udává, kam se má záhlaví nebo úpatí umístit (text, margin=marginálie, edge=vnější okraj, viz obrázek 96). Úpatí a záhlaví jsou určeny druhou a třetí závorkou. V oboustranných dokumentech dodáme čtvrtou a pátou závorku pro nastavení záhlaví/úpatí levých

Obsah (seznamy)

a pravých stránek odděleně. Ve většině případů však můžeme tyto poslední dvě závorky vynechat.

```
\setupfootertexts [Manuál] [section]
```

V tomto případě se text *Manuál* objeví v levém dolním rohu stránky a jméno aktuální kapitoly bude vpravo.

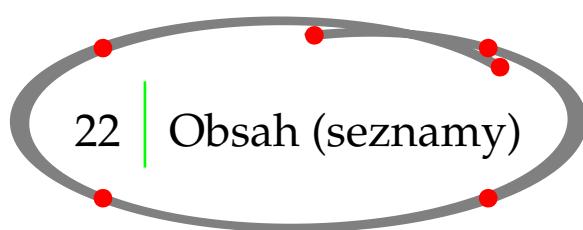
Čáru oddělující záhlaví a úpatí můžeme nastavit pomocí:

```
\setupheader [.1.] [...,.2.,...]
OPTIONAL
1 TEXT margin edge
2 state      = normal stop start empty high none nomarking IDENTIFIER
strut       = yes no
style        = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
leftstyle    = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
rightstyle   = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
leftwidth    = DIMENSION
rightwidth   = DIMENSION
before       = COMMAND
after        = COMMAND
```

```
\setupfooter [.1.] [...,.2.,...]
OPTIONAL
1 inherits from \setupheader
2 inherits from \setupheader
```

Pokud chceme záhlaví a úpatí zcela vypustit, napíšeme:

```
\noheaderandfooterlines
```


Obsah zahrnuje čísla kapitol, názvy kapitol a čísla stránek; může být rozšířen o sekce, podsekce atd. Obsah se generuje automaticky napsáním:

```
\placecontent
```

Jaký obsah se vytvoří, záleží na umístění tohoto příkazu v dokumentu. Na začátku dokumentu se vygeneruje seznam všech kapitol, sekcí atd. Ale umístěním na začátku jednotlivých kapitol, tj.:

```
\chapter{Hasselt v létě}  
\placecontent  
\section{Hasselt v červenci}  
\section{Hasselt v srpnu}
```

se pouze vytvoří seznam názvů sekcí s odpovídajícím očíslováním a s čísly stránek.

Příkaz \placecontent můžeme použít poté, co nadefinujeme nový seznam pomocí:

```
\definecombinedlist [.1.] [...2,...] [...]...  
1 IDENTIFIER  
2 LIST  
3 inherits from \setupcombinedlist
```

Tento příkaz spolu s \definelist nám dovolí nadefinovat vlastní seznam, potřebný ke strukturaci celého dokumentu.

Použití tohoto a dalších příbuzných příkazů je ukázáno na následujícím příkladu:

```
\definelist[kapitola]  
\setuplist  
[kapitola]  
[before=\blank,  
 after=\blank,  
 style=bold]  
  
\definelist[podkapitola]  
\setuplist  
[podkapitola]  
[alternative=d]
```

Nyní máme dva seznamy: seznam kapitol a seznam podkapitol. Oba budou sloučeny do jediného obsahu příkazem \definecombinedlist.

```
\definecombinedlist  
[obsah]  
[kapitola,podkapitola]  
[level=subsection]
```

Po tomto úkonu máme k dispozici dva další příkazy: \placeobsah a \completeobsah. Oba způsobí vysázení obsahu, ten druhý ještě přidá nadpis ‚Obsah‘.

Vzhled seznamu lze nastavit parametrem alternative.

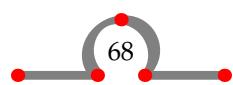
Seznamy se nastavují pomocí:

Obsah (seznamy)

Nastavení	Formátování
a	číslo – název – číslo stránky
b	číslo – název – mezery – číslo stránky
c	číslo – název – tečky – číslo stránky
d	číslo – název – číslo stránky (v odstavci)
e	rezervováno pro interaktivní účely
f	rezervováno pro interaktivní účely

Tabulka 22.1 Nastavení formátování seznamů.

Obsah (seznamy)

```
\setuplist [...] [..,..=.,..]

1 IDENTIFIER
2 state          = start stop
    alternative   = a b c ... none command
    coupling       = on off
    criterium     = SECTION local previous current all
    pageboundaries = LIST
    style          = normal bold slanted boldslanted type cap small...
                      COMMAND
    numberstyle   = normal bold slanted boldslanted type cap small...
                      COMMAND
    textstyle     = normal bold slanted boldslanted type cap small...
                      COMMAND
    pagestyle     = normal bold slanted boldslanted type cap small...
                      COMMAND
    color          = IDENTIFIER
    command        = \...#1#2#3
    numbercommand  = \...#1
    textcommand    = \...#1
    pagecommand   = \...#1
    interaction    = cd:sectionnumber TEXT pagenumber all
    before         = COMMAND
    after          = COMMAND
    inbetween      = COMMAND
    left           = TEXT
    right          = TEXT
    label          = yes no
    prefix         = yes no none
    pagenumber     = yes no
    headnumber     = yes no
    cd:sectionnumber = yes no
    aligntitle     = yes no
    margin          = DIMENSION
    width           = DIMENSION fit
    height          = DIMENSION fit broad
    depth           = DIMENSION fit broad
    distance        = DIMENSION
    separator       = TEXT
    stopper         = TEXT
    symbol          = none 1 2 3 ...
    expansion       = yes no command
    maxwidth        = DIMENSION
inherits from \framed
```



```
\setupcombinedlist [...] [..,..=.,..]

1 IDENTIFIER
2 level = 1 2 3 4 SECTION current
inherits from \setuplist
```

Pokud chceme změnit vzhled generovaného obsahu, musíme pamatovat na to, že je to seznam.

```
\setupcombinedlist  
[obsah]  
[alternative=c,  
 aligntitle=no,  
 width=2.5cm]
```

Od této chvíle se bude formátování obsahu lišit od jeho standardního nastavení.

Seznamy se vyvolávají a umístí ují pomocí:

```
\placeclist [...] [..,..]  
OPTIONAL  
1 IDENTIFIER  
2 inherits from \setuplist
```

Chceme-li tedy pouze část obsahu, napíšeme:

```
\placecontent[level=section]
```

nebo

```
\completecontent[level=section]
```

a zobrazí se pouze kapitoly a sekce. To se může hodit, pokud máme složitý a strukturovaný obsah, který má spoustu pod pod a pod odstavců, které v celkovém obsahu nechceme vypisovat.

Dlouhý seznam nebo obsah se nevejde na jednu stránku. Potřebujeme-li ve vhodném místě využít přechod na novou stránku, napíšeme:

```
\completecontent[2.2,8.5,12.3.3]
```

Zalomení stránky se objeví po sekci 2.2 a 8.5 a podsekci 12.3.3.

V některých případech chceme v automaticky generovaném seznamu napsat vlastní text. Toho dosáhneme pomocí:

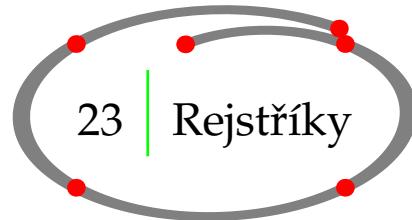
```
\writetolist [...] {...}  
1 SECTION IDENTIFIER  
2 TEXT  
3 TEXT
```

```
\writebetweenlist [...] {...}  
1 SECTION IDENTIFIER  
2 TEXT
```

Například, chceme-li udělat poznámku v obsahu po sekci nazvané *Hotely v Hasseltu*, napíšeme:

Rejstříky

```
\section{Hotely v Hasseltu}
\writebetweenlist[section]{\blank}
\writetolist[section]{}{---ve výstavbě---}
\writebetweenlist[section]{\blank}
```


V CONTeXtu je možné vytvořit jeden nebo více rejstříků. Implicitně je k dispozici příkaz `\index`. Jestliže chceme do rejstříku přidat nějaké slovo, například:

```
\index{radnice}
```

Výraz *radnice* se objeví jako heslo rejstříku. Rejstřík je pomocným programem seřazen podle abecedy. Pokud je některé heslo třeba zatřídit mimo běžné abecední pořadí, například v případě symbolu, musí být doplněno o další třídící informaci:

```
\index[minus]{$-$}
```

Někdy máme pod- nebo podpodhesla. Ty se zadávají následujícím způsobem:

```
\index{radnice+poloha}
\index{radnice+architektura}
```

Rejstřík vygenerujeme příkazem

```
\placeindex
```

nebo

```
\completeindex
```

Příkaz `\index` je v CONTeXtu předdefinován, ale samozřejmě můžeme také definovat své vlastní rejstříky:

```
\defineregister [.^.] [.^.]
1 SINGULAR NAME
2 PLURAL NAME
```


Chceme-li například vytvořit rejstřík ulic v Hasseltu, můžeme napsat:

```
\defineregister[ulice][ulice]
```

Nyní je k dispozici nový příkaz pro tvorbu rejstříku `\ulice`. Heslem tohoto nového rejstříku může být třeba `\ulice{Ridderstraat}`. Samotný *seznam ulic* nyní vytvoříme použitím příkazů:

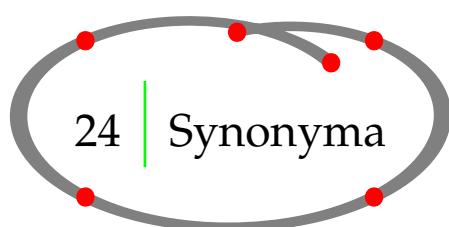
```
\placeulice
\completeulice
```

Vzhled rejstříků můžeme měnit příkazem:

```
\setupregister [.1.] [.2.] [...,.3...]
OPTIONAL

1 SINGULAR NAME
2 IDENTIFIER

3 n = NUMBER
balance = yes no
align = inner outer left right middle normal no yes
style = normal bold slanted boldslanted type cap small...
COMMAND
pagestyle = normal bold slanted boldslanted type cap small...
COMMAND
textstyle = normal bold slanted boldslanted type cap small...
COMMAND
indicator = yes no
coupling = yes no
cd:sectionnumber = yes no
criterium = SECTION local all
distance = DIMENSION
symbol = 1 2 ... n a ... none
interaction = pagenumber TEXT
expansion = yes no command
referencing = on off
command = \...#1
location = left middle right
maxwidth = DIMENSION
unknownreference = empty none
alternative = a b A B
prefix = both first none
compress = no yes
deeptextcommand = \...#1
```


V mnoha případech chtějí autoři používat určitá slova shodně v celém dokumentu. K dosažení jednotnosti je k dispozici následující příkaz:

```
\definesynonyms [.1.] [.2.] [.3.] [.4.]
OPTIONAL
1 SINGULAR NAME
2 PLURAL NAME
3 COMMAND
4 COMMAND
```

První dvojice hranatých závorek obsahuje tvar synonima v jednotném čísle a druhá dvojice obsahuje tvar množného čísla. Třetí dvojice hranatých závorek obsahuje povel.

Například povel \abbreviation (zkratka) je definován následovně:

```
\definesynonyms [abbreviation] [abbreviations] [\infull]
\setsynonyms [style=cap]
```

Nyní je k dispozici příkaz \abbreviation a můžeme jím definovat své vlastní zkratky:

```
\abbreviation{ANWB}{Holandská automobilová asociace}
\abbreviation{VVV}{Úřad turistických informací}
\abbreviation{NS}{Holandské dráhy}
```

Jestliže napíšeme:

Holandský \VVV\ (\infull{VVV}) nám může poskytnout turistické informace o Hasseltu.

Dostaneme něco jako:

Holandský vvv (Úřad turistických informací) nám může poskytnout turistické informace o Hasseltu.

Seznam synonym a zkratek je nejlepší definovat v deklarační oblasti našeho vstupního souboru z důvodu jeho jednoduché údržby. Tento typ informace můžeme také uložit do externího souboru (např. abbrev.tex) a tento načíst příkazem:

```
\input abbrev.tex
```

Když chcete do vašeho dokumentu umístit seznam zkratek, můžete napsat:

```
\placeListOfAbbreviations
```

nebo

```
\completeListOfAbbreviations
```

Vytvoří se tak úplný abecedně uspořádaný seznam zkratek a jejich významů.

Sazba synonym se dá ovlivnit příkazem \setsynonyms.


```
\setupsynonyms [.^1.] [.,.^2.,...]  
1 IDENTIFIER  
2 textstyle      = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND  
synonymstyle   = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND  
location       = left right top serried inmargin inleft inright  
width          = DIMENSION  
state          = start stop  
criterium     = all used  
conversion    = yes no  
expansion     = yes no command  
command        = \...#1#2#3
```

Další aplikace synonym je popsána v kapitole 9.

Na vytvoření křížového odkazu z jednoho místa dokumentu na druhé použijeme příkaz:

```
\in {.^1.} {.^2.} [.^3.]  
1 TEXT  
2 TEXT  
3 REFERENCE
```

Složené závorky mohou obsahovat text, který má být vysázen před nebo za odkazem. To je výhodné pro zvětšení klikatelné oblasti v interaktivních dokumentech. Hranaté závorky pak nesou referenční jméno. Když napíšeme název kapitoly následujícím způsobem

```
\chapter[hotel]{Hotely v~Hasseltu}
```

tak se na tuto kapitolu můžeme odkázat povelem

```
v~\in{kapitole}[hotel]
```

Po zpracování dostaneme číslo kapitoly a odkaz vypadá například takto: v *kapitole 23*. Příkaz \in můžeme použít s referenčním jménem libovolného textového prvku, například kapitoly, sekce, obrázku, tabulky, vzorce, apod.

Další příklad:

Křížové odkazy

V~Hasseltu můžeme dělat spoustu věcí:

```
\startitemize[n,packed]
\item plavat,
\item plachtit,
\item[tramp] trampovat,
\item jezdit na kole.
\stopitemize
```

\in{Činnost}[tramp] popsaná na \at{straně}[tramp] je velmi namáhavá.

Bude to vypadat takto:

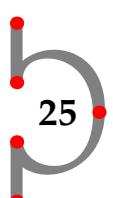
V Hasseltu můžeme dělat spoustu věcí:

1. plavat,
2. plachtit,
3. trampovat,
4. jezdit na kole.

Činnost 3 popsaná na straně 75 je velmi namáhavá.

Jak můžeme vidět, je také možné vytvořit odkaz na stránku. To se dělá příkazem:

```
\at{...}{...}{...}
1 TEXT
2 TEXT
3 REFERENCE
```


Tento příkaz lze kombinovat s povely:

```
\pagerefERENCE [...]
* REFERENCE
```

a

```
\textrefERENCE [...] {...}
1 REFERENCE
2 TEXT
```

Když se chceme odkázat na kapitolu *Hotely v Hasseltu*, můžeme napsat:

V~\in{kapitole}[hotel] na \at{straně}[hotel] nalezneme úplný přehled možností ubytování v~\pagerefERENCE[bydlení] Hasseltu.

Při zpracování zdrojového souboru bude vygenerováno číslo kapitoly a číslo strany. Na jiném místě dokumentu se můžeme odkázat na bydlení takto: na \at{straně}[bydlení].

Můžeme rovněž definovat několik návštětí oddělených čárkami.

```
\placefigure
[here]
[obr:kanaly,obr:cluny]
{Typický obrázek Hasseltu.}
{\externalfigure[ma-cb-08] [width=10cm]}

V~Hasseltu je mnoho kanálů (viz \in{obrázek}{obr:kanaly}).
.
.
.

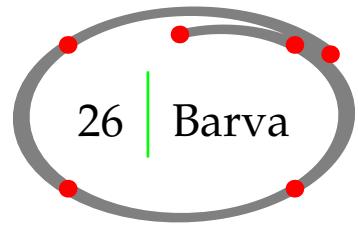
V~hasseltských kanálech mohou kotvit čluny
(viz \in{obrázek}{obr:cluny}).
```

Výsledek může vypadat následovně:

Obrázek 25.1 Typický obrázek Hasseltu.

V Hasseltu je mnoho kanálů (viz obrázek 25.1). . . V hasseltských kanálech mohou kotvit čluny (viz obrázek 25.1).

Text může být sázen barevně.

```
\setupcolors [..,.*.,..]

* state      = start  stop  global  local
conversion   = yes    no    always
reduction    = yes    no
rgb          = yes    no
cmyk         = yes    no
mpcmyk       = yes    no
mpspot       = yes    no
textcolor    = IDENTIFIER
split        = c  m  y  k  p  s  no  IDENTIFIER
criterium    = all   none
```

Používání barev se musí zapnout povelom:

```
\setupcolors[state=start]
```

Nyní máme k dispozici základní barvy (červenou – red, zelenou – green a modrou – blue).

```
\startcolor[red]
Hasselt je velice \color[green]{barevné} město.
\stopcolor
```

Hasselt je velice barevné město.

Při použití černobílého tisku uvidíme jenom šedé odstíny. V elektronickém dokumentu barvy dopadnou podle očekávání.

Můžete také definovat své vlastní barvy příkazem:

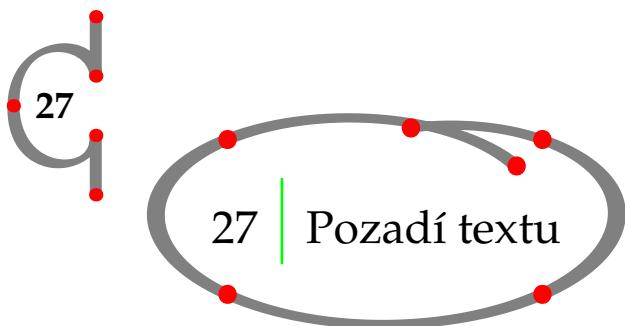
Pozadí textu

```
\definecolor [.1.] [.,.=.,.]  
  
1  IDENTIFIER  
2  r  =  TEXT  
g  =  TEXT  
b  =  TEXT  
c  =  TEXT  
m  =  TEXT  
y  =  TEXT  
k  =  TEXT  
s  =  TEXT  
h  =  TEXT  
t  =  TEXT  
a  =  TEXT  
p  =  TEXT  
e  =  TEXT
```

Například:

```
\definecolor[temneruda]  [r=.5,g=.0,b=.0]  
\definecolor[tmavezelen] [r=.0,g=.5,b=.0]
```

Nyní jsou k dispozici barvy **temneruda** a **tmavezelen**.

Ke zvýraznění kapitoly nebo několika odstavců můžeme použít *pozadí*. Takový text se vloží do prostředí

```
\starttextbackground ... \stoptextbackground
```

Použití ilustruje tento příklad:

```
\setuptextbackground  
[frame=off,location=paragraph,  
leftoffset=.5\bodyfontsize,rightoffset=.5\bodyfontsize]  
\starttextbackground  
V~Hasseltu vyrůstalo několik významných lidí. Teprve nedávno se  
ukázalo, že Kilian van Rensselaer hrál významnou roli při založení státu
```

```
New York.  
\stoptextbackground
```

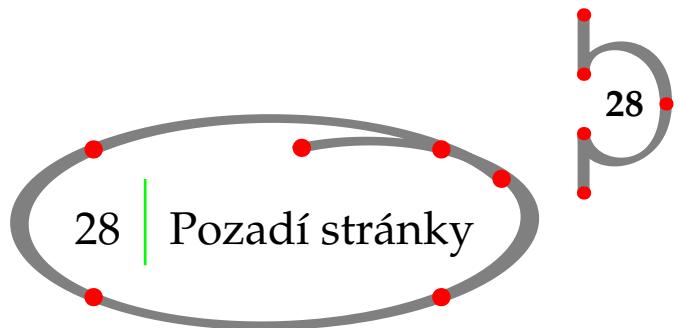
Výsledkem je:

V Hasseltu vyrůstalo několik významných lidí. Teprve nedávno se ukázalo, že Kilian van Rens-selaer hrál významnou roli při založení státu New York.

Pozadí může zabírat několik stránek. Pomocí

```
\setuptextbackground [...,.*,...]  
  
* leftoffset = DIMENSION  
rightoffset = DIMENSION  
topoffset = DIMENSION  
bottomoffset = DIMENSION  
before = COMMAND  
after = COMMAND  
state = start stop  
location = text paragraph none  
alternative = 0 1 2  
inherits from \setupframed
```

lze ovlivnit jeho formátování.

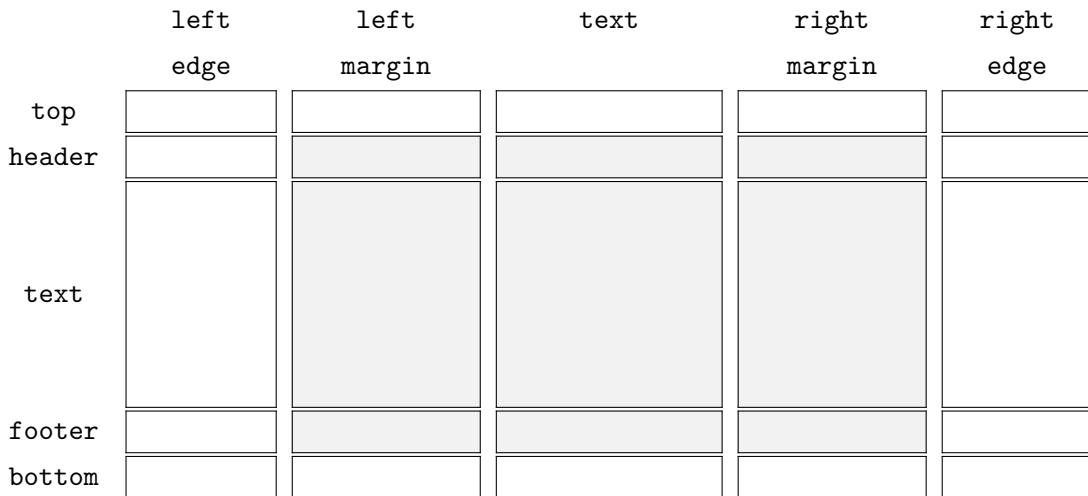

Pozadí stránky může být nastaveno pomocí:

```
\setupbackgrounds [.1.] [...] [..,..] [...,.*,...]  
          OPTIONAL      OPTIONAL  
1 top header TEXT footer bottom page paper leftpage rightpage  
2 leftedge leftmargin TEXT rightmargin rightedge  
3 state = start stop cd:repeat  
inherits from \setupframed
```

První dvě hranaté závorky definují část plochy stránky, které chceme nastavit pozadí. Poslední závorka obsahuje jeho parametry.

Zarovnání

Obrázek 28.1 Plochy stránky použitelné v \setupbackgrounds.

Pokud např. chcete mít šedé pozadí jako na obrázku 28.1, napíšeme:

```
\setupbackgrounds
[header, text, footer]
[leftmargin, text, rightmargin]
[background=screen]
```


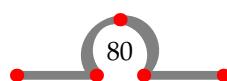
Horizontální a vertikální zarovnání textu se nastavuje pomocí

```
\setupalign [.*]
*
width left right middle inner outer wide broad height bottom line reset
hanging nohanging hyphenated nohyphenated
```

Pro zarovnání jedné řádky stačí uvést:

```
\rightaligned{}
\leftaligned{}
\midaligned{}
```

Např.


```
\leftaligned {Hasselt byl vybudován na písečné hoře.}  
\midaligned {Hasselt byl vybudován na soutoku dvou řek.}  
\rightaligned {Hasselt byl pojmenován podle dřeva  
stromu ambroně (hazelwood).}
```

Po zpracování bude tento příklad vypadat takto:

Hasselt byl vybudován na písečné hoře.

Hasselt byl vybudován na soutoku dvou řek.

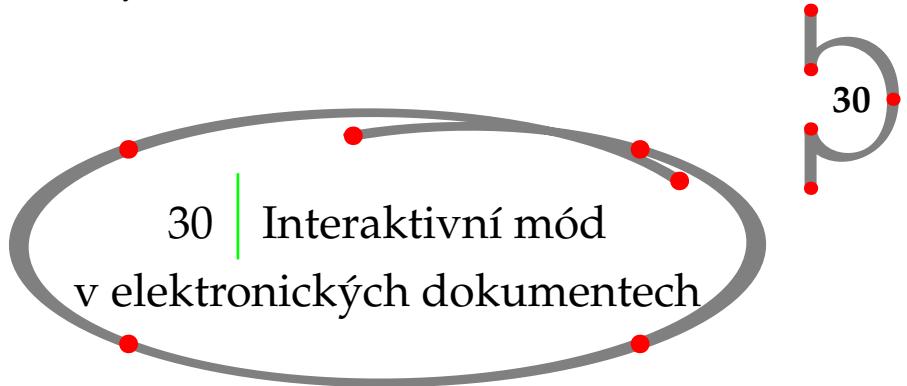
Hasselt byl pojmenován podle dřeva stromu ambroně (hazelwood).

K zarovnání odstavce se použije:

```
\startalignment [...]
    OPTIONAL
*   inherits from \setupalign
```

Zarovnání můžeme upřesnit zadáním směru (*direction*) a tolerance pružných výplátků (*tolerance*). Směr může být vertikální (*vertical*) a horizontální (*horizontal*). Tolerance je standardně velmi přísná (*verystrict*). Při sazbě do užších sloupců je užitečné povolit schovívavější přístup k zalamování odstavce (*tolerant* nebo *verytolerant*). Pro sazbu tohoto manuálu je tolerance nastavena takto:

```
\setuptolerance[horizontal,verystrict]
```


30.1 Úvod

Dokumenty dnes mohou být zpřístupňovány elektronicky prostřednictvím obrazovky počítače.

Po kliknutí myší na určitou plochu interaktivního dokumentu, se nám zobrazí jeho jiná část – ta, která byla odkazována. Příkladem může být kliknutí na číslo strany v rejstříku a následné zobrazení odpovídající stránky dokumentu.

Interakce se týkají:

- aktivních čísel kapitol v obsahu;
- aktivních čísel stran v rejstříku;
- aktivních čísel stran, čísel kapitol a čísel obrázků ve vnitřních odkazech na strany, kapitoly, obrázky ap.;

- aktivních názvů, čísel stran a čísel kapitol v externích referencích na jiné interaktivní dokumenty;
- aktivní menu v navigačních panelech.

Interaktivní chování do jisté míry závisí na programu, kterým dokument prohlížíme. Pokud předpokládáme, že použijeme PDFTEX pro přímé generování PDF dokumentu nebo použijeme Acrobat Distiller pro převedení POSTSCRIPTového souboru na soubor PDF, je pak zřejmé, že pro zobrazení použijeme PDF prohlížeč, například Acrobat Reader, Acrobat Exchange nebo GHOSTVIEW.

CONTEX je velmi mocný nástroj pro generování elektronických nebo interaktivních dokumentů PDF. V této kapitole je nicméně popsáno jenom pár standardních vlastností. Protože autoři tohoto manuálu chtějí všechny manuály věnované CONTEXtu zpřístupnit elektronicky včetně zdrojových textů, je jednou z možností, jak se důvěrně obeznámit se schopnostmi CONTEXtu, zpětné inženýrství.¹⁰

30.2 Interaktivní mód

Interaktivní mód se aktivuje pomocí:

```
\setupinteraction [ . . . = . . . ]  
  
* state      = start    stop  
menu        = on     off  
page        = yes    no  
click       = yes    no  
split       = yes    no  
display     = new  
openaction   = REFERENCE  
closeaction  = REFERENCE  
openpageaction = REFERENCE  
closepageaction = REFERENCE  
calculate   = IDENTIFIER  
strut       = yes    no  
width       = DIMENSION  
height      = DIMENSION  
depth       = DIMENSION  
style       = normal  bold  slanted  boldslanted  type  cap  small...  
            COMMAND  
color       = IDENTIFIER  
contrastcolor = IDENTIFIER  
symbolset   = IDENTIFIER  
title       = TEXT  
subtitle    = TEXT  
author      = TEXT  
date        = TEXT  
keyword     = TEXT  
fieldlayer  = auto   IDENTIFIER
```

Například:

¹⁰ Pozn. překl.: Interaktivitě je věnován manuál <http://www.pragma-ade.com/general/manuals/mwidget.pdf>, viz přílohu A.

```
\setupinteraction  
[state=start,  
 color=green,  
 style=bold]
```

způsobí, že se začnou automaticky generovat hyperlinky a aktivní slova se zobrazí zeleně.

Interaktivní dokumenty jsou podstatně větší (v MB) než jejich papíroví bratranci, protože hyperlinky zabírají nějaké místo. Také si všimněme, že zpracování dokumentu probíhá pomaleji. Proto je výhodné interaktivní mód během přípravných fází tvorby dokumentu deaktivovat.

30.3 Interaktivita v rámci jednoho dokumentu

Již dříve jsme viděli, jak vytvořit odkaz pomocí `\in` a `\at`. Možná jste se divili, proč píšeme `\in{kapitola}[chap:uvod]`. Zaprvé se tak zamezí, aby slovo *kapitola* a korespondující číslo bylo rozděleno řádkovým zlomem. A zadruhé bude jak slovo *kapitola*, tak i její číslo sázeno v interaktivním módu aktivně. Díky tomu získá čtenář větší klikatelnou oblast.

V interaktivním módu máme k dispozici jeden příkaz, který v papírové variantě dokumentu nemá příliš význam. Je jím

```
\goto {.^1} {.^2} [...]  
1 TEXT  
2 TEXT  
3 REFERENCE
```


Složené závorky obsahují uvozující nebo ukončující text reference, hranaté odkaz (referenční jméno nebo pokyn).

`V~\goto{Hasseltu}[fig:cityplan]` jsou všechny ulice vybudovány do kruhu.

V interaktivním dokumentu bude slovo *Hasseltu* zelené a aktivní. Skočíte jím na obrázek s mapou Hasseltu.

30.4 Interaktivita mezi dokumenty

Je možné odkazovat z jednoho dokumentu na jiný. Nejdříve musíme registrovat vnější dokument. Dělá se to pomocí

```
\useexternaldocument [.^1] [.^2] [.^3]  
1 IDENTIFIER  
2 file  
3 TEXT
```

První hranaté závorky musí obsahovat logické jméno dokumentu, druhý pár závorek obsahuje jméno souboru a poslední závorky obklopují pojmenování vnějšího dokumentu.

Pro odkazování takto registrovaného dokumentu použijeme

```
\from [...]  
*   REFERENCE
```

Závorky obsahují logické jméno dokumentu.

Podívejme se na následující příklad:

```
\useexternaldocument[hia][hasbook][Hasselt v~srpnu]  
Většina turistických atrakcí je popsána v~knize  
\from[hia]. Podrobnosti o~Eui||feestu je možno nalézt  
v~knize \from[hia::euifeest]. Popis \goto{Eui||feestu}[hia::euifeest]  
je v~průvodci \from[hia]. Eui||feest je popsán na  
\at{straně}[hia::euifeest] v~materiálu \from[hia].  
Viz další informace v~kapitole \in{kapitole}[hia::euifeest] knihy  
\from[hia].
```

Příkaz \useexternaldocument bývá použit v úvodní oblasti vstupního souboru.

Po zpracování našeho vstupního souboru (přinejmenším dvakrát, aby byly odkazy v pořádku) a souboru hasbook.tex, budeme mít dva PDF dokumenty. Výše uvedené odkazy mají následující význam:

- \from[hia] vyrobí aktivní titulek, který jsme uvedli v třetím páru hranatých závorek příkazu \useexternaldocument a svázán bude s první stranou hasbook.pdf.
- \from[hia::euifeest] vyrobí aktivní titulek a sváže jej se stranou, kde začíná kapitola Eui-feest.
- \goto{Eui||feest}[hia::euifeest] vyrobí aktivní slovo *Eui-feest* a sváže jej se stranou, kde začíná kapitola Eui-feest.
- \at{strana}[hia::euifeest] vyrobí aktivní slovo *strana*, připojí číslo strany a sváže je s touto stranou.
- \in{kapitola}[hia::euifeest] vyrobí aktivní slovo *kapitola*, připojí číslo kapitoly a sváže je s příslušnou kapitolou.

Jak jsme mohli vidět, :: odděluje (logické) jméno souboru a referenční jméno doskoku v tomto dokumentu.

30.5 Menu

Definovat můžeme také navigační panel pomocí

```
\defineinteractionmenu [.1.] [...2,...] [...]...3...]
OPTIONAL

1  IDENTIFIER
2  left   right  top   bottom  IDENTIFIER
3  before      =  COMMAND
   after       =  COMMAND
   inbetween   =  COMMAND
   left        =  COMMAND
   right       =  COMMAND
   middle      =  COMMAND
   state       =  start  stop  none  local
   style       =  normal  bold  slanted  boldslanted  type  cap  small...
                           COMMAND
   color        =  IDENTIFIER
   distance     =  overlay  DIMENSION
   samepage    =  yes  empty  no  none
   unknownreference =  yes  empty  no  none
   leftoffset   =  DIMENSION
   rightoffset  =  DIMENSION
   topoffset    =  DIMENSION
   bottomoffset =  DIMENSION
   position     =  yes  no
inherits from \setupframed
```

První pár závorek definuje referenční jméno, které může později být použito pro vyvolání menu. Druhé závorky určují polohu na obrazovce. Třetí nastavují menu.

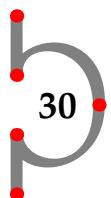
Typická definice menu vypadá takto:

```
\setupcolors
[state=start]

\setupinteraction
[state=start,
menu=on]

\defineinteractionmenu
[mymenu]
[right]
[state=start,
align=middle,
background=screen,
frame=on,
width=\marginwidth,
style=smallbold,
color=]
```

```
\startinteractionmenu[mymenu]
\but [content] Obsah \\
\but [index] Rejstřík \\
\vfill \\
```


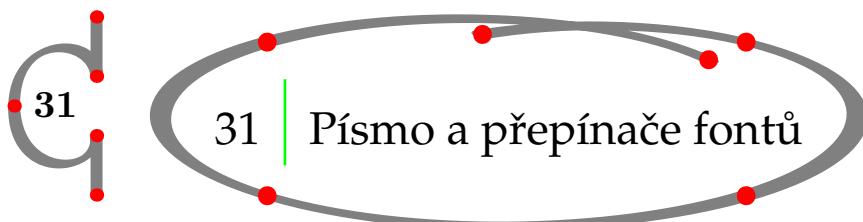
```
\but [ExitViewer] Konec \\
\stopinteractionmenu
\setupheadertexts [\interactionmenu[mymenu]]
```

Tato definice vytvoří na pravé straně každé strany menu. Tlačítka menu budou obsahovat texty *Obsah*, *Rejstřík* a *Konec* s odpovídajícími funkcemi, po řadě: skok na obsah, skok na rejstřík a ukončení prohlížeče. Návěští na obvyklé doskoky, jakými jsou např. *content* a *index*, jsou předdefinovány, pokud obsah a rejstřík vložíme pomocí *\completecontent* a *\completeindex*. Jiné předdefinované funkce jsou *FirstPage* (první strana), *LastPage* (poslední strana), *NextPage* (další strana) a *PreviousPage* (předchozí strana). O vložení menu se stará *\interactionmenu*.

Akce typu *ExitViewer* (ukončí prohlížeč) je nezbytná, aby náš elektronický dokument byl samoobsažný. Jiné předdefinované akce, které můžeme použít jsou *PrintDocument* (tiskni), *SearchDocument* (prohledej dokument) a *PreviousJump* (skok na předchozí zobrazení).

Menu jsou nastavována pomocí:

```
\startinteractionmenu [...]
* IDENTIFIER
```


31.1 Úvod

Implicitní font v CONTeXtu je *Computer Modern Roman* (*cmr*). Můžete také použít font *Lucida Bright* (*lbr*) a symboly *American Mathematical Society* (*ams*). Dostupné jsou PostScriptové fonty (*pos*) a mnohé další.

31.2 Řezy písma a jejich velikost

Rodinu, řez a velikost fontu pro celý dokument vybereme pomocí:

```
\setupbodyfont [...]
* IDENTIFIER serif regular roman sans support sansserif mono type teletype
handwritten calligraphic 5pt ... 12pt
```

Pokud použijeme `\setupbodyfont[cmr,sansserif,9pt]`

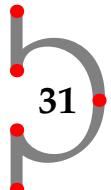
v úvodní deklarační oblasti vstupního souboru, text by měl vypadat asi takto.

Pro změnu uprostřed dokumentu, nebo na úrovni sekce, bychom měli použít:

```
\switchtobodyfont [...,*,...]  
* 5pt ... 12pt small big global
```

10. \listopadu (jeden den před dnem svatého Martina) chodí omladina města Hasselt dům od domu a zpívá zvláštní píseň určenou jen pro tuto příležitost. Svůj zpěv doprovází na nástroj {\em foekepot}. Neodejdou, dokud jim nedáte nějaké peníze, nebo sladkosti. Píseň zní asi takto:

```
\startnarrower  
\switchtobodyfont[small]  
\startlines  
Foekepotterij, foekepotterij,  
Geef mij een centje dan ga'k voorbij.  
Geef mij een alfje dan blijf ik staan,  
'k Zal nog liever naar m'n arrenmoeder gaan.  
Hier woont zo'n rieke man, die zo vulle g\egrave ven kan.  
G\egrave f wat, old wat, g\egrave f die arme stumpers wat,  
'k Eb zo lange met de foekepot elopen.  
'k Eb gien geld om brood te kopen.  
Foekepotterij, foekepotterij,  
Geef mij een centje dan ga'k voorbij.  
\stoplines  
\stopnarrower
```


Poznamenejme ještě, že `\startnarrower` … `\stopnarrower` se také užívá jako začátek a konec přepnutí fontu. Funkce `\startlines` a `\stoplines` v tomto příkladu je zřejmá.

10. listopadu (jeden den před dnem svatého Martina) chodí omladina města Hasselt dům od domu a zpívá zvláštní píseň určenou jen pro tuto příležitost. Svůj zpěv doprovází na nástroj `foekepot`. Neodejdou, dokud jim nedáte nějaké peníze, nebo sladkosti. Píseň zní asi takto:

```
Foekepotterij, foekepotterij,  
Geef mij een centje dan ga'k voorbij.  
Geef mij een alfje dan blijf ik staan,  
'k Zal nog liever naar m'n arrenmoeder gaan.  
Hier woont zo'n rieke man, die zo vulle g\grave ven kan.  
G\grave f wat, old wat, g\grave f die arme stumpers wat,  
'k Eb zo lange met de foekepot elopen.  
'k Eb gien geld om brood te kopen.  
Foekepotterij, foekepotterij,  
Geef mij een centje dan ga'k voorbij.
```

Pokud chceme získat přehled dostupných druhů fontu zvolené rodiny, zkusme vysázen:

```
\showbodyfont [cmr]
```

	[modern] [cmr]												\mr : Ag
	\tf	\sc	\sl	\it	\bf	\bs	\bi	\tfx	\tfxx	\tfa	\tfb	\tfc	\tfdf
\rm	Ag	AG	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag
\ss	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag
\tt	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag	Ag

31.3 Přepínače řezu a velikosti v parametrech příkazů

V mnoha příkazech jeden z parametrů indikuje požadovaný styl sazby. Například:

```
\setuphead[chapter][style=\tfdf]
```

V tomto případě je velikost písma nadpisu kapitol nastavena na \tfdf. Místo takového příkazu bychom ale měli používat předdefinované volby, které se vztahují k aktuálnímu druhu fontu:

```
normal bold slanted boldslanted type mediaeval
small smallbold smallslanted smallboldslanted smalltype
capital cap
```

31.4 Lokální řez písma a jeho velikost

V běžném textu můžeme měnit *styl písma* na roman, bezpatkové a neproporcionální (strojopisné) pomocí příkazů \rm, \ss a \tt.

Řez písma, jako kurziva, skloněné nebo tučné, můžeme měnit pomocí \it, \sl a \bf.

Velikost písma lze měnit v rozmezí od 4pt do 12pt a nastavuje se pomocí \switchtobodyfont.

Aktuální styl je v příkazu přednastaven pomocí \tf. Pokud chceme zvětšit velikost písma, použijeme \tfa, \tfb, \tfc a \tfdf. Příponu a, b, c a d lze přidávat také k příkazům \it, \sl nebo \bf.

```
{\tfc Ražba mincí}
```

V období od roku {\tt 1404} do {\tt 1585} vlastnil Hasselt {\sl právo ražení mincí}. Proti této výsadě Hasseltu ostatní města protestovala, ale {\switchtobodyfont[7pt] biskup z Utrechtu} tyto protesty nevyslyšel.

Složená závorka indikuje začátek a konec oblasti, která je ovlivněna přepínačem stylu nebo velikosti.

Ražba mincí

V období od roku 1404 do 1585 vlastnil Hasselt *právo ražení mincí*. Proti této výsadě Hasseltu ostatní města protestovala, ale *biskup z Utrechtu* tyto protesty nevyslyšel.

31.5 Předefinování velikosti fontu

Ve zvláštních případech můžeme definovat svou vlastní velikost fontu.

```
\definebodyfont [...1,...] [...] [.,.3.,...]  
1 5pt ... 12pt default  
2 rm ss tt mm hw cg  
3 tf = FILE  
bf = FILE  
sl = FILE  
it = FILE  
bs = FILE  
bi = FILE  
sc = FILE  
ex = FILE  
mi = FILE  
sy = FILE  
ma = FILE  
mb = FILE  
mc = FILE
```

Tato definice by měla vypadat asi takto:

```
\definebodyfont[10pt][rm][tfe=Regular at 36pt]  
{\tfe Hasselt!}
```

Hasselt!

Nyní příkaz \tfe vysází velikostí 36pt nápis:

31.6 Kapitálky

Zkratky jako PDF (Portable Document Format) jsou tištěny pomocí malých kapitálek. Malé kapitálky jsou o něco menší, než počáteční písmena vět v aktuálním fontu a mohou být vysázeny pomocí:

```
\cap {...}  
* TEXT
```

Pokud porovnáme PDF, \cap{PDF} a \sc pdf
PDF, PDF a pdf
PDF, PDF a PDF (Computer Modern Roman)

můžeme vidět zřetelně rozdíl. Příkaz \sc vytváří skutečné kapitálky (musí existovat jako samostatný font), zatímco pseudokapitálky \cap jsou vytvořeny geometrickou deformací verzálek.

31.7 Zvýraznění

Pro jednotné zvýraznění slov v dokumentu používáme příkaz:

```
\em
```

Zvýrazněná slova se implicitně vysází skloněným stylem.

Při procházce Hasseltem bychom měli {\bf \em dát pozor} na {\em Amsterodamy}. Slovem {\em Amsterodamy} {\bf \em nejsou} míněni obyvatelé Amsterodamu, ale malé kamenné pilíře, oddělující chodník od silnice. Jsou zamýšleny jako ochrana chodců před projíždějícími auty, ale ve skutečnosti se lidé častěji zraní, když o ně zakopnou.

Při procházce Hasseltem bychom měli **dávat pozor** na *Amsterodamy*. Slovem *Amsterodamy* **nejsou** míněni obyvatelé Amsterodamu, ale malé kamenné pilíře, oddělující chodník od silnice. Jsou zamýšleny jako ochrana chodců před projíždějícími auty, ale ve skutečnosti se lidé častěji zraní, když o ně zakopnou.

Pokud něco dvakrát zdůrazníme, vysází se to opět nezdůrazněně.

31.8 Strojopis alias režim verbatim

Pokud si přejeme zobrazit text přesně tak, jak jsme ho uvedli do vstupního souboru, s ukončením řádek přesně tam, kde jste použili ENTER, použijeme:

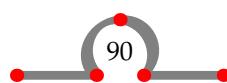
```
\starttyping ... \stoptyping
```

V textu můžeme použít:

```
\type {...}
*
TEXT
```

Složené závorky ohraňují strojopisný text. Sestavujme jej opatrně, protože v něm již nefunguje běžný mechanismus zalamování řádků.

Nastavení režimu verbatim můžeme provádět pomocí:


```
\setuptyping [..1.] [.,.=.,.]
OPTIONAL

1 file typing IDENTIFIER
2 space = on off
page = yes no
option = slanted normal commands color none
text = yes no
icommand = COMMAND
vcommand = COMMAND
ccommand = COMMAND
before = COMMAND
after = COMMAND
margin = DIMENSION standard yes no
evenmargin = DIMENSION
oddmargin = DIMENSION
blank = DIMENSION small medium big standard halffline line
escape =
space = on off
tab = NUMBER yes no
page = yes no
indentnext = yes no
style = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
color = IDENTIFIER
palet = IDENTIFIER
lines = yes no hyphenated
empty = yes all no
numbering = line file no
```

```
\setuptype [.,.=.,.]
*
* space = on off
option = slanted normal none
style = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
color = IDENTIFIER
```


31.9 Kódování znaků

Každý font je připraven v jednom nebo více kódování. Při zavedení fontu pomocí fontových definičních tabulek, tzv. typescriptů, je nutné toto kódování specifikovat. Pro kódování `ec`, používané v Evropě nejčastěji, vypadá načtení písma Computer Modern takto:

```
\usetypescript [modern] [ec]
\setupbodyfont [modern,10pt,rm]
```

Typ kódování fontu volíme podle toho, v jakém kódování máme vzory dělení slov v použitém jazyce. Toto kódování se dovíme zapsáním `\showpatterns`, viz tabulka 31.1.

language	encoding	mapping	number	left _{min}	right _{min}
en	ec	ec	1	2	3
uk	ec	ec	2	3	3
de	texnansi	texnansi	3	2	2
de	ec	ec	4	2	2
fr	texnansi	texnansi	5	2	2
fr	ec	ec	6	2	2
es	ec	ec	7	2	2
pt	texnansi	texnansi	8	2	2
pt	ec	ec	9	2	2
it	texnansi	texnansi	10	2	2
it	ec	ec	11	2	2
nl	texnansi	texnansi	12	2	2
nl	ec	ec	13	2	2
cz	il2	il2	14	2	2
cz	ec	ec	15	2	2
sk	il2	il2	16	2	2
sk	ec	ec	17	2	2
pl	pl0	pl0	18	2	2
pl	ec	ec	19	2	2
pl	qx	qx	20	2	2

Tabulka 31.1 Výpis příkazu \showpatterns.

Přípravu fontu se správným kódováním i s předgenerováním typescriptů lze svěřit programku `texfont`.

Pokud náš editor pracuje v jiném kódování, než je kód fontu, pak je nutné text překódovat. O to se postará CONTEXT, pokud vstupní kódování našeho dokumentu uvedeme v hranaté závorce příkazu:

```
\enablerégime [...]
*
Latin1 Latin2 Latin7 Latin15 iso-8859-1 iso-8859-2 iso-8859-7 iso-8859-15
cp1250 cp1251 cp1252 cp1253 cp1254 cp1257 viscii cyr grk mac utf8
unicode
```

32.1 Úvod

V kapitole 3 jste již viděli, že pro vysázení speciálních znaků jako # \$ % & _ { a } musíme napsat více než jeden symbol. Akcentovaná písmena nebo cizokrajné symboly musí být složeny z více znaků, aby byl vytvořen správně vysázený znak.

Nad rámec této příručky vychází problematika akcentovaných písmen v matematickém režimu. Informace o této problematice najdete v $\text{\TeX}Booku$ Donalda E. Knutha.

32.2 Akcenty

Kromě přímého vstupu znaků s diakritikou pomocí vhodného kódování (viz kapitolu 31.9), můžeme v CONTEXtu akcentovaná písmena složit z jednoduchých znaků a diakritickejch znamének. Tabulka 32.1 ukazuje, jak kompozit vytvoříme. Písmeno *u* je uvedeno jenom jako příklad.

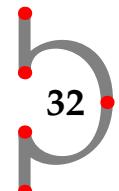
Napíšeme	Dostaneme	Napíšeme	Dostaneme
<code>\'{u}</code>	ù	<code>\u{u}</code>	ú
<code>\'{u}</code>	ú	<code>\v{u}</code>	ú
<code>\^{u}</code>	û	<code>\H{u}</code>	ú
<code>\\"{u}</code>	ü	<code>\b{u}</code>	ü
<code>\~{u}</code>	ñ	<code>\d{u}</code>	ü
<code>\={u}</code>	ñ	<code>\c{u}</code>	ü
<code>\.{u}</code>	ú	<code>\k{u}</code>	u
<code>\r{u}</code>	û		

Tabulka 32.1 Akcenty

Asi nechceme psát písmena Ĳ nebo Ĵ (s tečkami). Z písmen *i* a *j* vytvoříme složené znaky následujícím způsobem:

`\"{}{i}` ĩ

`\^{}{j}` ĵ (j bez tečky nemusí být ve všech písmech k dispozici)

32.3 Cizokrajné symboly

Jak se sestavují písmena a znaky, které se vyskytují v cizích jazycích, uvádí tabulka 32.2.

Napíšeme	Dostaneme	Napíšeme	Dostaneme
<code>\oe</code>	œ	<code>\O</code>	ø
<code>\OE</code>	Œ	<code>\l</code>	ł
<code>\ae</code>	æ	<code>\L</code>	Ł
<code>\AE</code>	Æ	<code>\ss</code>	ß
<code>\aa</code>	å	<code>?'</code>	¿
<code>\AA</code>	Å	<code>!'</code>	¡
<code>\o</code>	ø	<code>\texteuro</code>	€

Tabulka 32.2 Cizokrajná písmena a znaky

Mnoho dalších symbolů je definováno v externích množinách. Zavádějí se příkazem

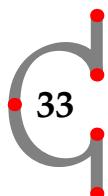
```
\usesymbols [.*.]
```

```
* IDENTIFIER
```

V hranatých závorkách je trojpísmenný název množiny, např. `eur`, `nav`, `mvs`, `jmn`, `uni`. Seznam znaků dané množiny se zobrazí příkazem

```
\showsymbolset [.*.]
```

```
* IDENTIFIER
```

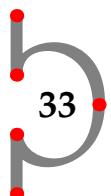

Formát stránky je definován příkazem:


```
\setuplayout [.,.=.,.]
```

*	width	=	DIMENSION	fit middle
	height	=	DIMENSION	fit middle
	backspace	=	DIMENSION	
	topspace	=	DIMENSION	
	margin	=	DIMENSION	
	leftmargin	=	DIMENSION	
	rightmargin	=	DIMENSION	
	header	=	DIMENSION	
	footer	=	DIMENSION	
	top	=	DIMENSION	
	bottom	=	DIMENSION	
	leftedge	=	DIMENSION	
	rightedge	=	DIMENSION	
	headerdistance	=	DIMENSION	
	footerdistance	=	DIMENSION	
	topdistance	=	DIMENSION	
	bottomdistance	=	DIMENSION	
	leftmargindistance	=	DIMENSION	
	rightmargindistance	=	DIMENSION	
	leftegedistance	=	DIMENSION	
	rightedgedistance	=	DIMENSION	
	horoffset	=	DIMENSION	
	veroffset	=	DIMENSION	
	style	=	normal bold slanted boldslanted type cap small...	COMMAND
	color	=	IDENTIFIER	
	marking	=	on off color screen	TEXT
	location	=	left middle right bottom top	singlesided doublesided
	scale	=	DIMENSION	
	nx	=	NUMBER	
	ny	=	NUMBER	
	dx	=	DIMENSION	
	dy	=	DIMENSION	
	lines	=	NUMBER	
	columns	=	NUMBER	
	columndistance	=	DIMENSION	
	grid	=	yes no	
	bottomspace	=	DIMENSION	
	cutspace	=	DIMENSION	
	textdistance	=	DIMENSION	
	textwidth	=	NUMBER	
	textmargin	=	DIMENSION	
	clipoffset	=	DIMENSION	
	page	=	IDENTIFIER	
	paper	=	IDENTIFIER	

Tento povel se píše do deklarační oblasti vstupního souboru.

Měli bychom se obeznámit s parametry, které popisují formát stránek (stránkové zrcadlo). Stránka je rozdělena na několik oblastí jako například text, záhlaví, úpatí atd. Velikosti těchto částí se dají nastavit příkazem \setuplayout.

Různé oblasti ve formátu stránky jsou popsány na obrázku 33.1. Okraj je také nazýván marginálií.

	left edge	left margin	text	right margin	right edge
top header					
text					
footer					
bottom					

Obrázek 33.1 Formát stránky.

Pokud chceme vidět formát stránkového zrcadla, můžeme napsat příkaz `\showframe` a zpracovat jednu stranu nebo celý soubor. Oblasti jsou pak na stránce vyznačeny několika barevnými rámečky.

Příkaz `\showsetups` ukáže hodnoty parametrů. Kombinací obou příkazů je povol `\showlayout`.

Hodnoty formátovacích parametrů jsou dostupné jako příkazy (viz tabulku 33.2). To nám umožňuje přesněji definovat rozměry sloupců, obrázků a tabulek. Některé z těchto parametrů jsou vysvětleny v tabulce 33.1.

Příkazy	Význam
<code>\makeupwidth</code>	šířka zrcadla sazby
<code>\makeupheight</code>	výška zrcadla sazby
<code>\textwidth</code>	šířka textové oblasti
<code>\textheight</code>	výška textové oblasti

Tabulka 33.1 Několik parametrů ve formě příkazů.

Jestliže chceme definovat šířku sloupce nebo výšku obrázku, můžeme to udělat relativně k hodnotám `\makeupwidth` nebo `\makeupheight`. Změny nastavení šířky nebo výšky stránky pak proporcionálně změní rozměry sloupce nebo obrázku.

```
\placefigure
[here]
[fig:stepgable]
{Stupňovitá štírová zed.}
{\externalfigure[ma-cb-19] [width=.6\textwidth]}
```

Po zpracování dostaneme:

Obrázek 33.2 Stupňovitá štírová zed'.

Ostatní vzdálenosti a rozměry jsou uvedeny v tabulce 33.2.

Příkaz `\setuplayout` je definován v deklarační oblasti vstupního souboru, před povelem `\starttext`. To znamená, že hodnoty parametrů jsou globální a platné pro celý dokument. Nicméně pokud pro některé stránky chceme vykonat drobné změny rozvržení stránky, použijeme

```
\adaptlayout [21, 38] [height=+.5cm]
```

V tomto případě budou mít strany 21 a 38 výšku rovnou 0,5 cm + výška stránky.

Na lokální změny formátu stránky můžete použít příkaz:

```
\startlocal ... \stoplocal
```

Například:

```
\start
\startlocal
\setuplayout [height=+.5cm]
\stoplocal
```

Hasselt má úplně jiné uspořádání než většina měst kvůli svým opevněním a hradním příkopům.

```
\stop
```

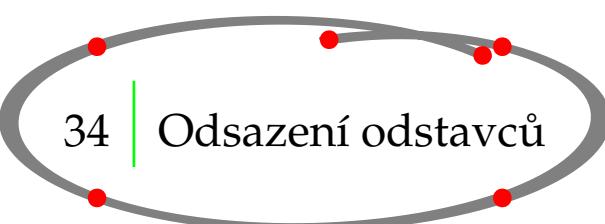
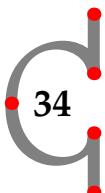
Neradíme používat tyto lokální změny příliš často. Vždycky je lepší pozměnit text nežli měnit formát stránky.

Parametr	Příkaz
vzdálenost vršku	<code>\topdistance</code>

Tabulka 33.2.a Parametry pro úpravu stránky.

výška vršku	\topheight
vzdálenost záhlaví	\headerdistance
výška záhlaví	\headerheight
horní mezera	\topspace
úroveň hlavičky	\headlevel
vnitřní okraj	\backspace
vzdálenost marginálí	\margindistance
šířka každé z marginálí	\marginwidth
šířka levé marginálie	\leftmarginwidth
šířka pravé marginálie	\rightmarginwidth
vzdálenost hran	\edgedistance
šířka každé z hran	\edgewidth
šířka levé hrany	\leftedgewidth
šířka pravé hrany	\rightedgewidth
výška papíru	\paperheight
šířka papíru	\paperwidth
výška zrcadla	\makeupheight
šířka zrcadla	\makeupwidth
výška textu	\textheight
šířka textu	\textwidth
vzdálenost úpatí	\footerdistance
výška úpatí	\footerheight
vzdálenost spodku	\bottomdistance
výška spodku	\bottomheight

Tabulka 33.2.b Parametry pro úpravu stránky.

34.1 Úvod

V \TeX u a $\text{CON\TeX}T$ u je nejdůležitější jednotkou textu odstavec. Nový odstavec můžeme začít

- prázdným řádkem,
- příkazem `\par`.

Ve vstupním ASCII souboru je vhodné jako oddělovače odstavců využívat prázdné řádky. Dostaneme tak přehlednější a lépe strukturovaný text, ve kterém se snadněji odhalují případné chyby.

Pokud si přejeme ukončit odstavec výslově příkazem, použijeme \par.

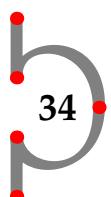
Jednou byl ve válce Hasselt obléhán. Po nějaké
době na město dolehl hladomor a~vše, co se dalo sníst,
už bylo snědeno, kromě jedné krávy. Ta byla ponechána naživu
a~navíc se jí dostávalo velice slušného zacházení. \par
Jednou denně vyváděli obyvatelé Hasseltu tuto krávu
na procházku po hradbách. Když obléhatelé viděli
dobře živenou krávu, propadali malomyslnosti. Nakonec
obléhání ukončili a~Hasselt byl zchráněn.\par
V~Hoogstraatu se dnes na památku tohoto obležení
a~moudrosti obyvatel nachází kamenná deska
s~vyobrazením krávy.

Místo příkazů \par bychom mohli také použít několik prázdných řádků:

Jednou byl ve válce Hasselt obléhán. Po nějaké
době na město dolehl hladomor a~vše, co se dalo sníst,
už bylo snědeno, kromě jedné krávy. Ta byla ponechána naživu
a~navíc se jí dostávalo velice slušného zacházení.

Jednou denně vyváděli obyvatelé Hasseltu tuto krávu
na procházku po hradbách. Když obléhatelé viděli
dobře živenou krávu, propadali malomyslnosti. Nakonec
obléhání ukončili a~Hasselt byl zchráněn.

V~Hoogstraatu se dnes na památku tohoto obležení
a~moudrosti obyvatel nachází kamenná deska
s~vyobrazením krávy.

34.2 Mezera mezi odstavci

Velikost mezery mezi odstavci lze nastavit pomocí:

```
\setupwhitespace [.*]
OPTIONAL
* none small medium big line fixed fix DIMENSION
```

Tento dokument je vysázen s nastavením \setupwhitespace[medium].

Když je velikost meziodstavcové mezery nastavena, máme k dispozici dva příkazy, které jsou nicméně potřeba jen zřídka:

```
\nowhitespace
\whitespace
```

Pokud odstavec obsahuje vodorovné linky, nebo orámovaný text, jako například

```
Ridderstraat 27, 8061GH Hasselt
```

pak se stává, že rozestup není optimální. V takovém případě lze provést korekci pomocí:

```
\startlinecorrection ... \stoplinecorrection
```

Pokud tedy napíšeme:

```
\startlinecorrection  
\framed{Ridderstraat 27, 8061GH Hasselt}  
\stoplinecorrection
```

dostaneme lepší výstup. Tyto příkazy ale používejme, jen pokud je to opravdu nezbytné!

```
Ridderstraat 27, 8061GH Hasselt
```

Další příkaz pro ovládání mezery mezi odstavci je:

```
\blank [...,*,...]  
OPTIONAL  
* small medium big nowhite back white disable force reset line halfline  
FORMULA fixed flexible none
```

Hranaté závorky za příkazem jsou nepovinné a umožňují nastavit velikost mezery mezi odstavci. Klíčová slova jako `small`, `medium` a `big` nastavují mezeru relativně vzhledem k velikosti daného fontu.

Oficiální název Hasselt má vždy příponu `Ov`, což je zkratka provincie `{\em Overijssel}`.

`\blank[2*big]`

Úsměvné na tom je, že v Holandsku je Hasselt pouze jeden a tato přípona je tedy nadbytečná.

`\blank`

Tato přípona je pozůstatkem z dob, kdy Holandsko a Belgie byly jednou zemí pod vládou španělského krále Filipa II.

`\blank[2*big]`

Hasselt v Belgii leží v provincii Limburg, ale Belgičané na své dopisy Hasselt (Li) zřejmě nepíší.

Příkaz `\blank` bez hranatých závorek představuje obvyklou mezera.

Náš příklad by vypadal:

Oficiální název Hasselt má vždy příponu `Ov`, což je zkratka provincie `Overijssel`.

Úsměvné na tom je, že v Holandsku je Hasselt pouze jeden a tato přípona je tedy nadbytečná.

Tato přípona je pozůstatkem z dob, kdy Holandsko a Belgie byly jednou zemí pod vládou španělského krále Filipa II.

Hasselt v Belgii leží v provincii Limburg, ale Belgičané na své dopisy Hasselt (Li) zřejmě nepíší.

Odsazení odstavců

Velikost obvyklé mezery lze ovládat pomocí:

```
\setupblank [.*]
            OPTIONAL
*   normal standard line DIMENSION big medium small fixed flexible
```

Pokud chceme potlačit tuto meziostavcovou mezitu, můžeme použít:

```
\startpacked [.*] ... \stoppacked
            OPTIONAL
*   blank
```

V tomto dokumentu je mezera nastavena na `medium` ale na následujících řádcích je tato mezera potlačena a řádky jsou tedy semknuty k sobě.

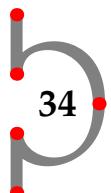
```
\startpacked
Hasselt (Ov) leží v~provincii Overijssel.
Hasselt (Li) leží v~provincii Limburg.
Pozor: Mluvíme o~Limburgu v~Belgii. Existuje také
Limburg v~Holandsku.
\stoppacked
```

Vysázeno bude:

Hasselt (Ov) leží v provincii Overijssel.
Hasselt (Li) leží v provincii Limburg.
Pozor: Mluvíme o Limburgu v Belgii. Existuje také Limburg v Holandsku.

Není těžké si představit, k čemu slouží:

```
\startunpacked ... \stopunpacked
```


Vertikální mezitu si lze také vynutit pomocí příkazu `\godown`. Její velikost je nastavena v závorkách.

```
\godown [.*]
*   DIMENSION
```

34.3 Odsazení

Velikost odsazení nastavíme pomocí:

Nastavovací příkazy

```
\setupindenting [...,*...]  
* never none not no yes always first next small medium big normal odd  
even DIMENSION
```

Rozumného odsazení se dosáhne pomocí:

```
\setupindenting[medium]
```

Tímto bude první řádka odstavce odsazená. Jen po mezeře (vysázené příkazem \blank) je v základním nastavení odsazení potlačeno.

Lokálně na určitém místě můžeme odsazování ovládat pomocí:

```
\indenting [...,*...]  
* never none not no yes always first next small medium big normal odd  
even DIMENSION
```

Když například použijeme never, budou od toho okamžiku všechna odsazení potlačena. Příkaz none ovlivní pouze následující odstavec.

Pokud používáme odsazování a na určitém místě si odsazení nepřejeme, můžeme také použít:

```
\noindenting
```


Globální příkazy se umisťují v deklarační oblasti vstupního souboru, před povelem \starttext. V příloze B je uveden přehled dostupných příkazů a jejich parametrů.

Nastavovací příkazy mají stejnou strukturu. Vypadají třeba takto:


```
\setupparagraphs [.1.] [.2.] [...,.=.,...]
1 IDENTIFIER
2 NUMBER each
3 style      = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
width       = DIMENSION
height      = DIMENSION
align       = inner outer left right middle normal no yes
tolerance   = verystrict strict tolerant verytolerant stretch
distance    = DIMENSION
before      = COMMAND
after       = COMMAND
inner       = COMMAND
command     = COMMAND
rule        = on off
```

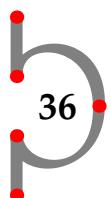
Deklaracní povely se více nebo méně skládají z logického jména a určitého počtu dvojic hranatých závorek. Tyto můžou být nepovinné, v tom případě je pod nimi napsáno slovo OPTIONAL. Dvojice hranatých závorek mohou v definici obsahovat:

```
\setupacommmand [.1.] [.2.] [...,.=.,...]
```

Čárky ve třetí závorce naznačují, že zde může být vložen seznam parametrů, rovnítko značí, že jde o parametry typu *klíč=hodnota*. Čísla .1. a .2. odkazují na vysvětlivky za definicí. Ty nám říkají, jaké volby můžeme uvést v první, druhé a třetí hranaté závorce.

Implicitní volby a hodnoty parametrů jsou podtrženy. Navíc si můžeme všimnout, že některé hodnoty jsou vysázeny verzálkami: SECTION, NAME, DIMENSION, NUMBER, COMMAND, and TEXT. Toto naznačuje, že nejde o konstantní hodnoty, ale o hodnoty určitého typu:

SECTION	název oddílu, například chapter, section, subsection atd.;
NAME	identifikátor (logické jméno);
DIMENSION	rozměr v jednotkách cm, pt, em, ex, sp nebo in;
NUMBER	celé číslo;
COMMAND	příkaz s daným počtem parametrů;
TEXT	text.

36 | Definování příkazů / maker

CONTEXT je sada maker založená na TeXu. TeX je programovací jazyk a zároveň typografický systém. To znamená, že si můžeme sami naprogramovat určité vlastnosti, pokud takovou flexibilitu potřebujeme.

Nový příkaz můžeme nadefinovat pomocí

```
\define [..] \{...} {...}
           OPTIONAL
1  NUMBER
2  NAME
3  TEXT
```

Následující příklad objasní jeho použití.

Můžeme mít bohatě ilustrovaný dokument a pokud jsme již unavení psaním

```
\placefigure
[here,force]
[fig:logické jméno]
{Popisek.}
{\externalfigure[soubor][width=5cm]}
```

můžeme si definovat vlastní příkaz s několika proměnnými:

- logické jméno;
- popisek;
- soubor.

Naše definice příkazu a jeho volání může vypadat takto:

```
\define[3]\mujobrazek
{\placefigure
[here,force][fig:#1]
{#2}{\externalfigure[#3][width=5cm]}}
\mujobrazek{lev}{Holandský lev na stráži.}{ma-cb-13}
```

V hranatých závorkách [3] stanovujeme, že chceme tři proměnné #1, #2 a #3. Při volání příkazu \mujobrazek musíme vložit tyto tři proměnné hodnoty mezi složené závorky. Výsledkem bude:

Programování sofistikovanějších příkazů je ponecháno na čtenáři.

Kromě definování příkazů můžeme také navíc definovat dvojici \start ... \stop.

```
\definemstartstop [..] [..,..,..]
1  IDENTIFIER
2  before     =  COMMAND
   after      =  COMMAND
   style      =  normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
   commands   =  COMMAND
```


Obrázek 36.1
Holandský lev na stráži.

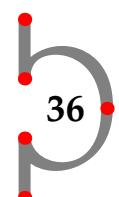
Například:

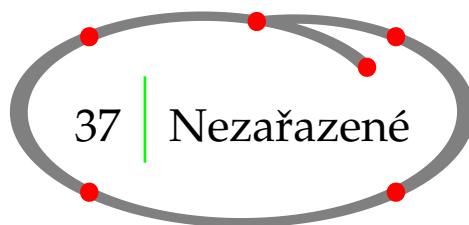
```
\definemstartstop
[hvezdicky]
[commands={\inleft{\hbox to \leftmarginwidth
{\leaders\hbox{$\star$}\hfill}}},
before=\blank,
after=\blank]

\starthvezdicky
{\em Hasselter Juffers} jsou sladké koláčky, ale jejich
název není hříčka náhody. V červenci roku 1233 byl založen
klášter {\em Zwartewaterklooster} (Černá voda). Klášter byl
zamýšlen pro neprovdané dívky a ženy patřící k šlechtě Hasseltu.
Tyto dívky a ženy byly nazývány {\em juffers}.
\stophvezdicky
```

Výsledkem bude:

***** Hasselter Juffers jsou sladké koláčky, ale jejich název není hříčka náhody. V červenci roku 1233 byl založen klášter Zwartewaterklooster (Černá voda). Klášter byl zamýšlen pro neprovdané dívky a ženy patřící k šlechtě Hasseltu. Tyto dívky a ženy byly nazývány *juffers*.

37.1 Titulní strana

V prvním příkladu tohoto manuálu na straně 5 jsme použili příkaz

```
\startnamemakeup [..,.*.,..] ... \stopnamemakeup
    OPTIONAL
*   inherits from \startmakeup
```

Tento příkaz může být použit k definování *titulních stran*, protože mívají jinak velká stránková zrcadla než hlavní textová část dokumentu. Často k návrhu vzhledu takové výjimečné strany využíváme předdefinované dvojice \start ... \stopstandardmakeup.

Jednoduchá titulní strana může vypadat takto:

```
\startstandardmakeup
\blank
\rightrightaligned{\tf{Hasselt v~21.\,století}}
\blank
\rightrightaligned{\tf{Budoucnost}}
\vfill
\rightrightaligned{\tf{C. van Marle}}
\rightrightaligned{\tf{Hasselt, 2001}}
\stopstandardmakeup
```

V oboustranném dokumentu musíme vykonat některé další akce, abychom vysázeli zadní stranu titulního listu. Předešlý příklad v takovém případě změníme na:

```
\startstandardmakeup[doublesided=no]
\blank
\rightrightaligned{\tf{Hasselt v~21.\,století}}
\blank
\rightrightaligned{\tf{Budoucnost}}
\vfill
\rightrightaligned{\tf{C. van Marle}}
\rightrightaligned{\tf{Hasselt, 2001}}
\stopstandardmakeup
\startstandardmakeup[page=no]
\vfill
\copyright 2001
```


Tato kniha je věnována lidem žijícím v~Hasseltu. Chceme poděkovat fotografovi J.~Jonkerovi za zfalšování fotografií do této knihy tak, že čtenář získá jasnou představu o~budoucí podobě Hasseltu.

\stopstandardmakeup

Naše vlastní titulní strana může být navržena pomocí příkazů

```
\definemakeup [..1.] [..,..2,..]

1  IDENTIFIER
2  inherits from \setupmakeup
```

a

```
\setupmakeup [..1.] [..,..2,..]

1  IDENTIFIER
2  width      = DIMENSION
    height     = DIMENSION
    voffset    = DIMENSION
    hoffset    = DIMENSION
    page       = left yes right
    commands   = COMMAND
    doublesided = yes no empty
    headerstate = normal stop start empty none nomarking
    footerstate = normal stop start empty none nomarking
    textstate   = normal stop start empty none nomarking
    topstate    = stop start
    bottomstate = stop start
    pagestate   = stop start
    color       = IDENTIFIER
```

37

37.2 Plovoucí objekty

Plovoucím objektem (floating block) se v CONTeXtu nazývá textový element, např. tabulka či obrázek, který je zpracován speciálním způsobem. Již jsme viděli použití \placefigure a \placetable. Oba jsou příkladem plovoucích objektů popsaných v kapitolách 10 a 11.

Svůj vlastní plovoucí objekt si můžeme definovat pomocí

```
\definefloat [..1.] [..2.]

1  SINGULAR NAME
2  PLURAL NAME
```

Složené závorky se používají pro jméno objektu v jednotném a množném čísle. Například:

```
\definefloat [vsuvka] [vsuvky]
```

Nyní jsou k dispozici následující příkazy:

```
\placevsuvka[] []
\startvsuvkagetext ... \stopvsuvkagetext
\placealistofvsuvky
\completealistofvsuvky
```

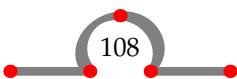
Nově definovaný plovoucí objekt může být nastaven pomocí

```
\setupfloat [...] [...]
1 IDENTIFIER
2 height = DIMENSION
width = DIMENSION
maxheight = DIMENSION
maxwidth = DIMENSION
minwidth = DIMENSION
default = IDENTIFIER
pageboundaries = LIST
leftmargindistance = DIMENSION
rightmargindistance = DIMENSION
location = left middle right
inherits from \setupframed
```

Dále můžeme nastavit formátování všech plovoucích objektů pomocí příkazu

```
\setupfloats [...] [...]
* location = left right middle
width = fit DIMENSION
before = COMMAND
after = COMMAND
margin = DIMENSION
spacebefore = small medium big none
spaceafter = small medium big none
sidespacebefore = small medium big none
sidespaceafter = small medium big none
indentnext = yes no
ntop = NUMBER
nbottom = NUMBER
nlines = NUMBER
default = IDENTIFIER
tolerance = 0 1 2
leftmargindistance = DIMENSION
rightmargindistance = DIMENSION
sidealign = normal line
numbering = yes nocheck
inherits from \setupframed
```

Číslování a popisek objektu lze nastavit pomocí


```
\setupcaption [..^1..] [..,..^2..,..]
```

```
1 IDENTIFIER
2 inherits from \setupcaptions
```

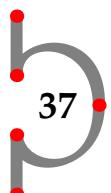
a

```
\setupcaptions [...,*..,..]
```

```
* location      = top bottom none high low middle
width          = fit broad max DIMENSION
minwidth       = fit DIMENSION
headstyle      = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
style          = normal bold slanted boldslanted type cap small... COMMAND
number         = yes no
inbetween      = COMMAND
align          = inner outer left right middle normal no yes
conversion    = numbers characters Characters romannumerals Romannumerals
way            = bytext bycd:section
separator      = TEXT
stopper        = TEXT
command        = COMMAND
distance       = DIMENSION
```

Tyto příkazy používáme v úvodní části vstupního souboru. `\setupfloats` a `\setupcaptions` mají globální vliv na všechny plovoucí objekty. Následuje kompletní ukázka nového plovoucího objektu.

```
\setupfloats[location=middle]
\setupcaption[location=bottom,headstyle=boldslanted]
\definefloat[vsuvka][vsuvky]
\placevsuvka{Ukázka vsuvky.}
\startframedtext
Na začátku tohoto století existovala tramvajová linka z Zwolle do Blokzijl přes Hasselt. Později nabývaly na významu jiné dopravní prostředky a tramvajová trať byla před druhou světovou válkou zrušena. Nyní by taková tramvajová linka možná byla zase zisková.
\stopframedtext
```


Vsuvka 37.1 Ukázka vsuvky.

Na začátku tohoto století existovala tramvajová linka z Zwolle do Blokzijl přes Hasselt. Později nabývaly na významu jiné dopravní prostředky a tramvajová trať byla před druhou světovou válkou zrušena. Nyní by taková tramvajová linka možná byla zase zisková.

37.3 Blok textu

Jiným stavebním kamenem dokumentu je *blok textu*. Příkladem bloku textu je jeden nebo více odstavců, které chceme použít několikrát.

Blok textu musíme definovat pomocí

```
\defineblock [...]
* IDENTIFIER
```

Mezi hranaté závorky vložíme jeho referenční jméno.

```
\defineblock[holandstina]
```

Také můžeme najednou definovat několik bloků textu, pokud mezi jednotlivá jména napíšeme čárku.

Po zadefinování máme k dispozici následující dvojici:

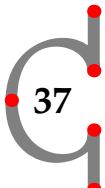
```
\begin{holandstina} ... \end{holandstina}
```

S blokem můžeme pracovat pomocí příkazů

```
\hideblocks [...]1 [...]2 ...
1 IDENTIFIER
2 IDENTIFIER
```

```
\useblocks [...]1 [...]2 ...
1 IDENTIFIER
2 IDENTIFIER
```

```
\keepblocks [...]1 [...]2 ...
1 IDENTIFIER
2 all IDENTIFIER
```



```
\selectblocks [...] [.] [.]  

    ^          ^          ^  

    1          2          3  

1  IDENTIFIER  

2  IDENTIFIER  

3  criterium = all SECTION
```

Zde je příklad jejich použití:

```
\defineblock[holandstina,cestina]  

\hideblocks[holandstina,cestina]  

\begincestina[blok-a]  

Po roce 1810 přinesl kanál Dedemsvaart Hasseltu prosperitu.  

Všechny lodě proplouvaly kanálem v Hasseltu a obchody na obou  

stranách kanálu bohatly.  

\endcestina  

\beginholandstina[blok-a]  

Sinds 1810 veroorzaakte de Dedemsvaart enige welvaart in Hasselt.  

Alle schepen voeren door de grachten en de winkels aan weerszijden  

van de gracht floreerden.  

\endholandstina  

\useblocks[cestina][blok-a]
```

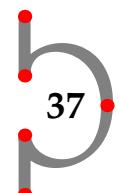
Výsledkem bude:

Po roce 1810 přinesl kanál Dedemsvaart Hasseltu prosperitu. Všechny lodě proplouvaly kanálem v Hasseltu a obchody na obou stranách kanálu bohatly.

Jestliže budeme pokračovat v takovémto používání bloku textu, můžeme vytvořit dvojjazyčný manuál. Pro tyto účely je také možno uložit bloky textu do externích souborů:

```
\setupblock[holandstina][file=store-h]
```

Holandský blok textu je uložen do souboru `store-h.tex` a fragmenty textu mohou být vyvolány jejich referenčními jmény.

37.4 Uložení textu pro pozdější použití

Dočasně můžeme uložit informace pro budoucí použití v dokumentu pomocí

```
\startbuffer [...] ... \stopbuffer  

    ^  

    *  IDENTIFIER
```

Například:


```
\startbuffer [navsteva]
Chcete-li vidět, co vám Hasselt může nabídnout, měli byste jej
někdy navštívit. Jestliže si s-sebou vezmete tento manuál,
některá místa poznáte.
\stopbuffer
\getbuffer [navsteva]
```

Příkazem `\getbuffer [navsteva]` se vyvolá uložený text. Referenční jméno můžeme vynechat, CONTEXT pak pracuje s interním jménem. Přetisk uložené informace získáme pomocí `\typebuffer [navsteva]`.

Nastavení se provádí příkazem

```
\setupbuffer [.1.] [.,.2.,..]
OPTIONAL
1  IDENTIFIER
2  paragraph   =  NUMBER
    before      =  COMMAND
    after       =  COMMAND
```

37.5 Skrytý text

Text může být skryt pomocí

```
\starthiding ... \stophiding
```

Vložený text nebude zpracováván.

37.6 Linky

Máme k dispozici mnoho příkazů na kreslení linek. Jednu linku vysázíme pomocí

```
\hairline
```

nebo

```
\thinrule
```

Více linek najednou nakreslíme pomocí

```
\thinrules [.*]
OPTIONAL
*   inherits from \setupthinrules
```

Možná je také kombinace textu a linek:

— Hasselt — Amsterdam —

Kdybychom nakreslili spojnice Hasseltu s Amsterdamem, prošli bychom vzdálenost téměř 145 km.

Kdybychom nakreslili dvě spojnice Hasseltu s Amsterdamem, prošli bychom vzdálenost téměř 290 km.

Amsterdam —

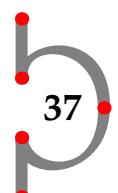
Hasselt

```
\starttextrule{Hasselt -- Amsterdam}
Kdybychom nakreslili spojnice Hasseltu s~Amsterdamem, prošli bychom
vzdálenost téměř 145 \Kilo \Meter.
\stoptextrule
Kdybychom nakreslili dvě spojnice Hasseltu s~Amsterdamem, prošli bychom
vzdálenost téměř 290 \Kilo \Meter.
Amsterdam \thinrules[n=3] Hasselt
```

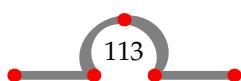
Při kreslení linek musíme být vždy opatrní. Prázdné řádky okolo \thinrules nesmí být opomenuty a výsledné vertikální odsazení by mělo být vždy předmětem naší pozornosti.

Vertikální odsazení můžeme nastavit pomocí

```
\setupthinrules [.*]
*   interlinespace = small medium big
    n             = NUMBER
    before        = COMMAND
    inbetween     = COMMAND
    after         = COMMAND
    color          = IDENTIFIER
    backgroundcolor = IDENTIFIER
    height         = DIMENSION max
    depth          = DIMENSION max
    alternative    = a   c
    rulethickness  = DIMENSION
    color          = IDENTIFIER
    background     = color none
    backgroundcolor = IDENTIFIER
```


Dále máme k dispozici několik doplňkových příkazů, které mohou být velice užitečné:


```
\setupfillinrules [.,.*.,.]
* width      = fit broad DIMENSION
distance    = DIMENSION
before      = COMMAND
after       = COMMAND
style       = normal bold slanted boldslanted type cap small...
              COMMAND
n          = NUMBER
interlinespace = small medium big
separator   = TEXT
```

```
\setupfillinlines [.,.*.,.]
* width      = DIMENSION
margin     = DIMENSION
distance   = DIMENSION
before     = COMMAND
after      = COMMAND
```

Uvedeme je v následujícím příkladu:

```
\setupfillinrules[width=2cm]
\setupfillinlines[width=3cm]
\fillinrules[n=1]{\bf jméno}
\fillinrules[n=3]{\bf adresa}
\fillinline{Uveďte prosím \underbar{počet} domů v~Hasseltu.} \par
V~tomto textu přeškrtněte \overstrikes{Hasselt}\periods[18]
```

Výsledkem bude:

jméno _____
adresa _____

Uveďte prosím počet domů v Hasseltu. _____

V tomto textu přeškrtněte Hasselt.....

Tyto příkazy bývají používány v dotaznících. Omezením je, že podtržený nebo přeškrtnutý text nebude na konci řádky rozdelen.

37.7 Horní a dolní index v textu

Vložit ^{horní index} a _{dolní index} do dokumentu je jednoduché. A co říkáte tomuto: ^{horní index}? _{dolní index}? To vy-
padá podivně, co?!

Tento ošklivý text byl vysázen pomocí `\low{}`, `\high{}` a `\lohi{}{}`. Index je vkládán do složených závorek.

37.8 Datum

Systémové datum vložíme do textu pomocí

```
\currentdate
```

37.9 Umístění do předepsané polohy

Občas máme potřebu umístit text na konkrétní místo uvnitř strany či jiného textového elementu. Uděláme to pomocí

```
\position (...1,...) {..2}
1 POSITION
2 TEXT
```

Kulaté závorky určují souřadnice x, y , složené závorky ohraňují text, který má být umístěn.

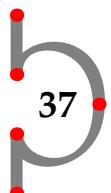
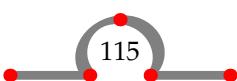
Souřadnice nastavíme pomocí

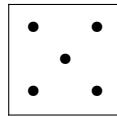
```
\setuppositioning [..,..,*..,..]
* state   = start overlay
unit      = cm pt em mm ex es in
factor    = NUMBER
scale     = NUMBER
offset    = yes no
xstep    = absolute relative
ystep    = absolute relative
```

Zvolit můžeme jednotky a měřítko. Zde je ilustrační příklad:

```
\def\dicefive%
{\framed
[width=42pt,height=42pt,offset=0pt]
\setuppositioning
[unit=pt,factor=12,xoffset=-11pt,yoffset=-8pt]%
\startpositioning
\position(1,1){$bullet$}%
\position(1,3){$bullet$}%
\position(2,2){$bullet$}%
\position(3,1){$bullet$}%
\position(3,3){$bullet$}%
\stoppositioning}%
\placefigure{Toto je pět.}{\dicefive}
```

Výsledkem tohoto relativně složitého příkladu je toto:

Obrázek 37.1 Toto je pět.

37.10 Otočení textu, obrázků a tabulek

V mnoha případech chceme otočit text nebo obrázek. Provedeme to pomocí

```
\rotate [...,.1.,...] {2.}
          OPTIONAL
1   inherits from \setuprotate
2   TEXT
```

Hranaté závorky jsou volitelné. Uvnitř nich specifikujeme úhel natočení: `rotation=90`. Složené závorky vymezují text či objekt, který chceme otočit. Příklad:

V~roce 1252 Hasselt získal městská práva. Od té doby měl
`\rotate[rotation=90]{právo}` používat vlastní pečeť na oficiálních
dokumentech. Tato pečeť zobrazuje svatého Štěpána, jednoho z~prvních
křesťanským mučedníků. Byl `\rotate[rotation=270]{patronem}`
Hasseltu. Po reformaci byla pečeť pozměněna, svatý Štěpán ztratil svou
svatost a byl zobrazován bez svatozáře.

Výsledkem je velice ošklivý odstavec:

V roce 1252 Hasselt získal městská práva. Od té doby měl používat vlastní pečeť na oficiálních dokumentech. Tato pečeť zobrazuje svatého Štěpána, jednoho z prvních křesťanským mučední-

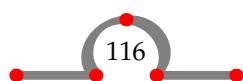
ků. Byl Hasseltu. Po reformaci byla pečeť pozměněna, svatý Štěpán ztratil svou svatost a byl zobrazován bez svatozáře.

Stejně jednoduše můžeme otočit i obrázek:

```
\placefigure
  [] [fig:rotation]
  {Rybářský přístav (de Vispoort) otočený o~180 \Degrees.}
  \rotate[rotation=180]{\externalfigure[ma-cb-15][width=10cm]}
```

Na obrázku 37.2 vidíte, že není vždy úplně zřejmé, na co se díváme, když obrázek otočíme.

Otočení nastavíme pomocí:

Obrázek 37.2 Rybářský přístav (de Vispoort) otočený o 180°.

```
\setuprotate [.,..*.,..]  
* rotation = NUMBER  
location = normal high fit broad depth  
inherits from \setupframed
```

37.11 Ukončení řádky

Nová řádka může být vynucena příkazem

```
\crlf
```

Pokud chceme, aby konce řádek kopírovaly ukončení ve vstupním souboru, napíšeme:

```
\startlines ... \stoplines
```

Na radnici města Hasselt je dřevěná deska, kde se můžeme dočíst:

```
\startlines  
Heimelijcken haet  
eigen baet  
jongen raet  
Door diese drie wilt verstaen  
is het Roomsc̄e Rijck vergaen.  
\stoplines
```


Tato malá básnička obsahuje varování pro radní Hasseltu: {\it Nedovol, aby osobní prospěch nebo pocity ovlivňovaly tvůj rozum při rozhodování.}

Na radnici města Hasselt je dřevěná deska, kde se můžeme dočíst:

Heimelijcken haet
eigen baet
jongen raet
Door diese drie wilt verstaen
is het Roomsche Rijck vergaen.

Tato malá básnička obsahuje varování pro radní Hasseltu: *Nedovol, aby osobní prospěch nebo pocity ovlivňovaly tvůj rozum při rozhodování.*

V několika příkazech se konce řádků označují \\ . Například když napíšeme \inmargin{uvnitř\\marginálie}, pak se text v marginálním sloupci zlomí do dvou řádků.

37.12 Dělení slov

Pokud připravujeme vícejazyčný text, musíme si být vědomi faktu, že dělení slov se jazyk od jazyku liší.

Hlavní jazyk aktivujeme pomocí

```
\mainlanguage [.*.]  
* nl fr en uk de es cz ..
```

Mezi závorky můžeme vložit af (afrikánština), ca (katalánština), cn (čínština), cz (čeština), da (dánština), de (němčina), en (angličtina), es (španělština), fi (finština), fr (francouština), gr (řečtina), it (italština), hu (madárština), hr (srbochorvačtina), ja (japonština), nl (holandskina), no (norština), pl (polština), pt (portugalština), ro (rumunština), ru (ruština), sk (slovenština), sl (slovinština), sv (švédština), tr (turečtina), ua (ukrajinskina), uk (britská angličtina), us (americká angličtina) a vn (vietnamština).

K dočasné změně jednoho jazyka na jiný použijeme kratší variantu:

```
\language[en]  
nebo  
\en
```

Například:

Pokud se chcete dozvědět více o Hasseltu, asi nejlepší knihou, kterou si můžete přečíst, je {\nl \em Uit de geschiedenis van Hasselt} od F.~Peereboomma.

Pokud se chcete dozvědět více o Hasseltu, asi nejlepší knihou, kterou si můžete přečíst, je *Uit de geschiedenis van Hasselt* od F. Peereboomma.

Pokud je slovo rozděleno nesprávně, můžeme si dodefinovat místo rozdělení sami. Uděláme to v úvodní části dokumentu takto:

```
\hyphenation{his-to-rie}
```

37.13 Komentář ve zdrojovém souboru

Veškerý text mezi `\starttext` a `\stoptext` bude CONTeXtem zpracován. Někdy se však vyskytne fragment textu, který zpracovávat nechceme, nebo chceme okomentovat příkazy CONTeXtu.

Pokud předřadíme našemu textu znak procenta %, nebude zpracován.

```
% Ve velmi velkém dokumentu můžeme zdrojový text vložit
% z~externích souborů.

%
% Například:
%
% \input hass01.tex  % kapitola 1 o Hasseltu
% \input hass02.tex  % kapitola 2 o Hasseltu
% \input hass03.tex  % kapitola 3 o Hasseltu
```

Pokud před každým příkazem `\input` smažeme znak %, soubory budou zpracovány. Komentář popisující obsah souborů zpracován nebude.

37.14 Vstup jiného zdrojového `tex` souboru

V mnoha situacích chceme do svého zdrojového souboru vložit jiný soubor `TEX`. Někdy je například efektivnější rozdělit text psaný v CONTeXtu do více souborů, aby mohly být zpracovány samostatně.

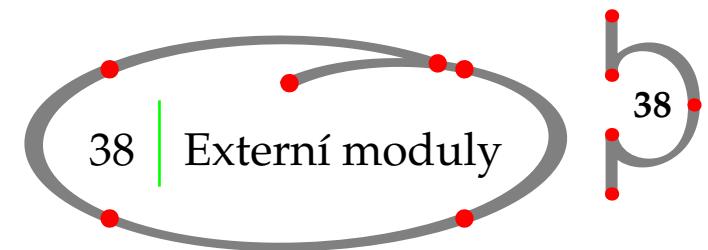
Soubor se jménem `jiny.tex` může být vložen pomocí:

```
\input jiny.tex
```

Přípona `tex` je nepovinná, takže bude fungovat i

```
\input jiny
```

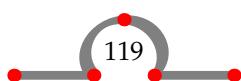
Příkaz `\input` je primitivum `TEXu`.

Kvůli efektivnosti se autor rozhodl realizovat některé funkce CONTeXtu prostřednictvím vnějších modulů. Můžeme například zavést následující moduly:¹¹

- `bib` sazba bibliografických referencí programem BIBTEX;
- `chemic` sazba chemických struktur;

¹¹ Více viz seznam modulů na <http://wiki.contextgarden.net/Modules>.

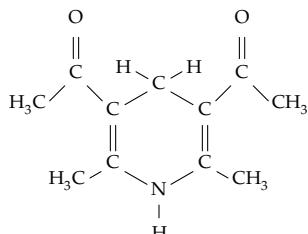
- `units` použití jednotek SI;
- `pictex` kreslení obrázků (používá se společně s modulem `chemic`);
- `chart` náčrt vývojových diagramů a organizačních schémat;
- `steps` náčrt stavových diagramů;
- `narrowtt` použití užšího strojopisu Computer Modern pro verbatim prostředí;
- `amsl` implementace AMSmath příkazů;
- `nath` přirozená sazba matematiky, obsahuje modul `amsl`;
- `streams` synchronizace několika vstupních textů (dvojjazyčná sazba);
- `gnuplot` přímý zápis GNUPLOT grafů;
- `lilypond` sazba notových osnov programem LilyPond.

Zavedení se provede v deklarační oblasti příkazem:

```
\usemodule [...,*,...]
*
  IDENTIFIER
```

Již jsme uvedli množství příkladů použití modulu `units`. Níže bez dalšího vysvětlení uvádíme dva příklady použití modulů `chemic` a `chart`. Tyto moduly jsou popsány ve dvou samostatných příručkách (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/mp-ch-en.pdf>, <http://www.pragma-ade.com/general/manuals/mcharts.pdf>).

Chemické struktury mohou vypadat velice působivě:

Sloučenina A

Při kreslení chemických struktur tohoto typu se `CONTeXt` spoléhá na `METAPOST`. Třebaže jsou tyto chemické struktury definovány jenom pomocí dvou nebo tří příkazů, na získání správných výsledků je potřebná jistá praxe. Vstup může vypadat takto:

```
\placeformula[-]
\startformula
\startchemical[scale=small,width=fit,top=3000,bottom=3000]
\chemical[SIX,SB2356,DB14,Z2346,SR3,RZ3,-SR6,+SR6,-RZ6,+RZ6]
[C,N,C,C,H,H,H]
\chemical[PB:Z1,ONE,Z0,DIR8,Z0,SB24,DB7,Z27,PE][C,C,CH_3,O]
\chemical[PB:Z5,ONE,Z0,DIR6,Z0,SB24,DB7,Z47,PE][C,C,H_3C,O]
\chemical[SR24,RZ24][CH_3,H_3C]
\bottext{Sloučenina A}
\stopchemical
\stopformula
```

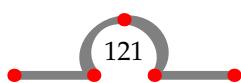
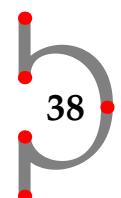

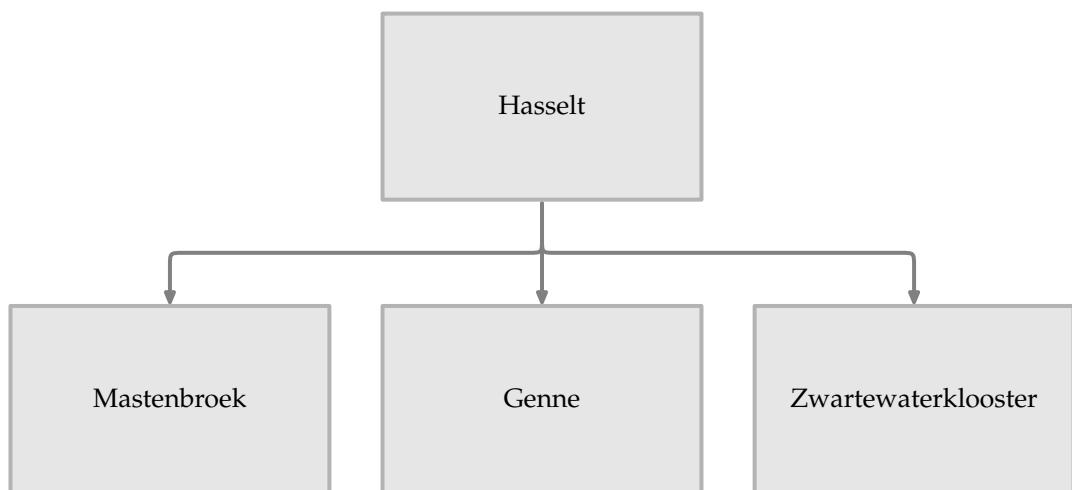
Externí moduly

Modul chart si představíme ukázkou definice organizačního schématu. Může vypadat následovně:

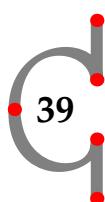
```
\startFLOWchart [organogram]
\startFLOWcell
  \shape {action}
  \name {01}
  \location {2,1}
  \text {Hasselt}
  \connect [bt]{02}
  \connect [bt]{03}
  \connect [bt]{04}
\stopFLOWcell
\startFLOWcell
  \shape {action}
  \name {02}
  \location {1,2}
  \text {Mastenbroek}
\stopFLOWcell
\startFLOWcell
  \shape {action}
  \name {03}
  \location {2,2}
  \text {Genne}
\stopFLOWcell
\startFLOWcell
  \shape {action}
  \name {04}
  \location {3,2}
  \text {Zwartewaterklooster}
\stopFLOWcell
\stopFLOWchart
\FLWchart [organogram]
```

Výsledkem bude:

Grafické možnosti makrojazyka \TeX jsou dosti omezené. Použijeme-li však grafický systém METAPOST od Johna Hobbyho, získáme úplnou množinu grafických prvků, které mohou zlepšit vzhled našeho dokumentu.

CON_TEKT přímo spolupracuje s METAPOSTem, takže uživatel může využít všechny vlastnosti METAPOSTu přímo ve svém dokumentu. Nadpisy kapitol a čísla stránek tohoto manuálu jsou zvýrazněny grafikou přímo generovanou METAPOSTem.

Použití METAPOSTu v CON_TEKTu je popsáno v rozsáhlém manuálu <http://www.pragma-ade.com/general/manuals/metafun-s.pdf>.

40 | Uživatelská nastavení

Během provozu CONTeXtu se nastavuje množství implicitních parametrů. Tyto parametry jsou zadefinovány v souboru `cont-sys.tex`. Uživatelé mohou tento soubor vytvořit přejmenováním souboru `cont-sys.rme` (nejlépe ve stejném adresáři, aby jej CONTeXt našel) a v tomto souboru definovat své vlastní preference (firemní styl). Nejdůležitější část tohoto souboru se pravděpodobně týká výstupu:

```
\setupoutput [pdftex]
```

Sdělí CONTeXtu, že má vytvářet výstup PDF namísto DVI, zatímco

```
\setupoutput [dvipsone,dviwindo]
```

nastaví podmínky pro tyto programy. Předvolený je DVIPS výstup.

41 | Postup zpracování

Během zpracování zapisuje CONTeXt informace do souboru `muj_soubor.tui`. Tyto informace se využívají v následujícím průchodu. Část těchto informací je zpracována programem `TExUTIL`. Informace o registech a seznamech se jím převede do souboru `muj_soubor.tuo`. CONTeXt filtrouje informace z tohoto souboru a (v případě potřeby) je využívá.

Program `TExUTIL` umí další užitečné činnosti. Obecný zápis pro použití tohoto programu je:¹²

```
texmfstart texutil --specifikace jmeno_souboru
```

Velikosti všech vektorových i bitmapových obrázků (boundingbox) v zadaném adresáři vypíšeme do souboru `texutil.tuf` zadáním:

```
texmfstart texutil --figures **
```

Pokud potřebujeme konvertovat EPS-ilustrace do formátu PDF, můžeme zadat:

```
texmfstart texutil --figures --epspage --epspdf
```

Dočasné soubory (.tui, .tuo, *-mpgraph.*., ap.) smažeme

¹² Některé funkce v době překladu tohoto manuálu mohl převzít program `ctxtools`.

`texmfstart texutil --purge`

nebo novější

`texmfstart ctxtools --purgefiles`

a všechny generované soubory v aktuálním adresáři smažeme pomocí

`texmfstart texutil --purgeall`

nebo

`texmfstart ctxtools --purgefiles --all`

Informace o přetečených nebo podtečených boxech a neznámých referencích odfiltrujeme ze zá-znamového souboru o běhu CONTeXtu (.log) příkazem

`texmfstart texutil --logfile soubor.log`

Na spuštění CONTeXtu používáme povel `\TEXEXEC`:

`texmfstart \TEXEXEC jmeno_souboru`

Tento program se postará o to, aby se CONTeXt spustil kolikrát, kolikrát je potřeba pro získání správných odkazů. Zvláštní požadavky můžeme zadat také přímo v příkazové řádce. Například, když je požadován výstup ve formátu pdf, napišeme:

`texmfstart \TEXEXEC --pdf jmeno_souboru`

Když jsme na pochybách, můžeme se na parametry programů dotázat přepínačem `--help`. K dispozici je také dokumentace <http://www.pragma-ade.com/general/manuals/mtexexec.pdf> a <http://www.pragma-ade.com/general/manuals/mtexutil.pdf>.

V průběhu zpracování vytváří CONTeXt množství pomocných souborů. Pokud název vstupního souboru je `muj_soubor.tex`, v pracovním adresáři se objeví následující soubory:

Soubor	Obsah	Stav
<code>mujsoubor.tex</code>	vstupní text	neodstraňujme
<code>mujsoubor.tui</code>	vstupní informace	může být odstraněn
<code>mujsoubor.tuo</code>	výstupní informace	neodstraňujme
<code>mujsoubor.tub</code>	informace o blocích	neodstraňujme
<code>mujsoubor.tmp</code>	dočasné informace	může být odstraněn
<code>texutil.tuf</code>	informace o obrázcích	vytvořme v případě potřeby
<code>mpgraph.mp</code>	informace METAPOSTu	může být odstraněn
<code>mujsoubor.dvi</code>	vysázený text	může být odstraněn
<code>mujsoubor.ps</code>	text k tisku	může být odstraněn
<code>mujsoubor.pdf</code>	text k tisku/prohlížení	může být odstraněn

43.1 Minimální český/slovenský dokument

Pro sazbu českých nebo slovenských textů nám stačí základní formát `cont-en`¹³. Ten již obsahuje vzory dělení pro češtinu/slovenštinu v náležitých kódováních, o čemž se lze přesvědčit příkazem `\showpatterns`, viz tabulku 31.1.

Formát `cont-en` se všemi vzory dělení vygenerujeme příkazem

```
texmfstart texexec --make --all
```

V samotném dokumentu musíme nastavit češtinu nebo slovenštinu jako hlavní jazyk: `\mainlanguage[cz]` / `\mainlanguage[sk]` a zvolit námi používané vstupní kódování. Minimální český dokument `min-cz.tex` v kódování ISO-8859-2 pak bude vypadat takto:

```
\mainlanguage[cz]
\enableregime[latin2]
```

¹³ Alternativou je lokalizovaný formát `cont-cz` s počeštěnými názvy uživatelských příkazů. Tuto lokalizaci ConTeXtu vytvořil Tomáš Hudec v rámci své diplomové práce v roce 2001 pod vedením Petry Sojky. Protože je však dosud česká CONTEXTOVÁ komunita malá, česká dokumentace téměř žádná a terminologie příkazů neustálená a neúplná, používá se hlavně z důvodů kompatibility téměř výhradně anglické rozhraní `cont-en`. Toto anglické rozhraní popisuje i tento manuál.

```
\starttext  
Nějaký český text, třeba o těch příliš žluťoučkých koních,  
co pěli dáabelské ódy.  
\stoptext
```

Pro minimální slovenský dokument pouze nahradíme cz → sk. Soubor přeložíme do PDF (i s jeho automatickým zobrazením) příkazem

```
texmfstart texexec --pdf --autopdf min-cz
```

43.2 Písma

CONTEXT implicitně používá písmo Latin Modern v kódování ec.¹⁴ Toto kódování obsahuje všechny znaky potřebné pro sazbu českých i slovenských textů. Výchozí nastavení písma je provedeno příkazy

```
\usetypescript [modern] [ec]  
\setupbodyfont [modern,10pt,rm]
```

Pokud chceme tisknout kombinaci

Times New Roman – Helvetica – Courier, nastavíme

```
\usetypescript [postscript] [ec]  
\setupbodyfont [postscript,10pt,rm]  
Times New Roman -- \ss Helvetica -- \tt Courier%
```

Množství dalších písem je definováno v souborech type-enc.tex a type-buy.tex.

Pro některá písma ze Štormovy písmolijny je též vytvořená podpora, viz adresu <http://modules.contextgarden.net/stormfontsupport> s katalogem <http://dl.contextgarden.net/modules/stormfontsupport/cont-storm-catalog.pdf>. Pomocí ní je pak například užití písma Lido jednoduché:

```
\enablerégime[latin2]  
\useencoding[st2] % or st1 for ec encoding  
\useencoding[st3]  
\usetypescriptfile[t-type-slido]  
\usetypescript[Lido][st2] % or st1 for ec encoding  
\setupbodyfont[Lido,10pt,rm]
```

43.3 Kódování

Náš vstupní text vytváříme v určitém kódování, nejčastěji v ISO-8859-2 (Latin 2), CP1250 (Windows), či UTF-8. Protože tato tři kódování se většinou liší od kódování fontu (a vzoru dělení slov), je třeba CONTEXTu toto vstupní kódování sdělit. Potřebnou konverzi pak zařídí za nás.

Vstupní kódování se v CONTEXTu nazývá *režim* (regime). Jeho nastavení se provede pomocí \enablerégime, tedy pro výše zmíněné kódování \enablerégime[Latin2], \enablerégime[cp1250] nebo \enablerégime=utf8.

¹⁴ Pokud bychom potřebovali CSfonty, můžeme využít zakomentovaný kód souboru type-old.tex.

43.4 Uvozovky, pomlčky a spol

Text „v uvozovkách“ a „jednoduchých uvozovkách“ se napíše pomocí `\quotation{...}` a `\quote{...}`. Pomlčka – ta se napíše pomocí `|<|` a spojovník je-li na vstupu `| - |`. CONTEXT zařídí případné opakování na konci řádky. Francouzská mezera za tečkou `\frenchspacing` je v ConTeXtu implicitní.

43.5 Datum

Máme-li hlavní jazyk `cz`, pak příkazem `\currentdate` vysázíme 6. prosince 2006. Pokud lokálně přepneme do jiného jazyka

```
\start
  \language[en]%
  \currentdate
  \nebo
  \language[sk]%
  \currentdate
\stop
```

dostaneme December 6, 2006 nebo 6. decembra 2006. Z číselné informace získáme název měsíce `\month{2}` (února) a název dne počínaje nedělí `\weekday{5}` (čtvrtek).

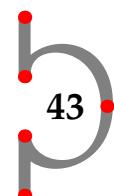
43.6 Popisky a názvy

Nastavením hlavního jazyka dostaneme patřičné názvy pro *obrázky*, *tabulky*, *přílohy* ap., viz soubor `lang-sla.tex`. Změnit název lze pomocí `\setupheadtext`, např.

```
\setupheadtext [cz] [content=Obsah průvodce po Hasseltu]
```

43.7 Řazení

CONTEXT obsahuje interní řadící a částečně konfigurovatelný algoritmus (soubor `sort-
lan.tex`)¹⁵. Vychází se z normy ČSN 97 6030 z roku 1994, ale zatím nejde o její plnou implementaci; hlavní rozdílnost je v pořadí číslic, znaku apostrofu a spojovníku. Řazení využívají rejstříky (`index`) a řazené seznamy (`sorting`).

¹⁵ Slovenská sekce pravidel v tomto souboru zatím není napsaná.

Sazba českých/slovenských textů

43

128

Už vám tento začátečnický manuál nedostačuje? Potřebujete poradit? Zajímá vás mnoho dalších možností CONTeXtu? Tato kapitola může pomoci v orientaci po dostupných informačních zdrojích. Bohužel – v češtině existuje zatím pouze tento manuál. Všechna ostatní zde doporučovaná literatura je v angličtině.

A.1 CONTeXtová wikipedie

CONTeXt vznikl v Holandsku a tak nepřekvapí, že jeho symbolem jsou tulipány. Internetové stránky <http://wiki.contextgarden.net> jsou zahradou, kde uživatelé doslova pěstují CONTeXt: sdílí své poznatky na principu wikipedie. Najdeme zde návody a řešení, referenční manuál (<http://texshow.contextgarden.net>), odkazy na užitečné informace, errata manuálů, „živý“ CONTeXt pro testování bez nutnosti domácí instalace, archiv velice živé konference – a to vše plně prohledávatelné.

A.2 Manuály

Uvádíme zde výběr nejzajímavějších manuálů z pera Hanse Hageny. Každý je originální ukázkou možností CONTeXtu. Úplný seznam čtenář najde na stránkách <http://www.pragma-ade.com> nebo přímo v adresáři <http://www.pragma-ade.com/dir/general>.

CONTeXt the manual (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/cont-eni.pdf>)

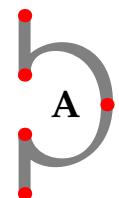
Základní manuál CONTeXtu. Všeobecný a hluboký zdroj informací, byť poměrně staršího data (2001).

METAFUN (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/metafun-s.pdf>)

Zevrubný manuál o grafických možnostech CONTeXtu založený na integraci METAPOSTU. (2002)

FONTS in CONTeXT (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/mffonts.pdf>)

Instalace nových fontů. (2001)

Widgets uncovered (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/mwidget.pdf>)

Použití interaktivních prvků v PDF: hyperlinky, videa, formuláře, Java script. (2001)

XML in CONTeXT (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/xmlcontext.pdf>)

Přímá sazba z XML zdrojových textů. (2001)

BIBTEXOVÝ MODUL (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/bibmod-doc.pdf>)

Popis použití modulu pro BIBTEX.

COLUMNS (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/columns.pdf>)

Vícesloupová sazba včetně plavajících objektů, sazba do řádkového rejstříku, sazba obrázků přes několik stránek. (2004)

Další informační zdroje

Natural Tables in CONTeXt (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/enattab.pdf>)

Alternativní sazba tabulek s podobnou syntaxí jako v HTML. Vhodné pro sazbu tabulek z XML, s barevným pozadím, nepravidelnou velikostí buněk a dlouhých tabulek přes několik stránek. (2004)

Charts uncovered (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/mcharts.pdf>)

Vývojové diagramy v pravidelné mřížce buněk. (2001)

PPC_HT_EX, a macropackage for typesetting chemical structure formulas

(<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/mp-ch-en.pdf>) Sazba chemických struktur a diagramů. (2001)

Adding Text to Graphics (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/mlabels.pdf>)

Přidání popisků do obrázků. (2002)

It's in the Details (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/details.pdf>)

Popis různých triků: dodržení řádkového rejstříku, pseudosloupce, barevné pozadí či rámy i přes několik stránek, usazení matematických rovnic, umístění plavajících objektů, popisky obrázků. (2004)

Typographic Programming (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/style.pdf>)

Rozpracovaný manuál o typografii v CONTeXtu. (2005)

A.3 Magazíny

Magazínem se v této komunitě myslí ukázkový dokument s jednotnou úpravou zaměřených na nějaké téma. Existují dva druhy. První ‚This way‘ je psán samotným tvůrcem CONTeXtu Hansem Hagenem, druhý ‚My way‘ je psán jednotlivými uživateli. Jako ukázky uvede me:

Good looking shapes (<http://www.pragma-ade.com/general/myway/mag-0010.pdf>)

Sazba do definovaného tvaru odstavce.

Using \startalign and friends

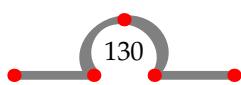
(Aditya Mahajan, <http://www.pragma-ade.com/general/myway/mathalign.pdf>) Sazba matematických rovnic a jejich zarovnávání.

Natural Tables

(Willi Egger, <http://www.pragma-ade.com/general/myway/NaturalTables.pdf>) Ukázka použití ‚přirozených tabulek‘.

A.4 Instalace

Čerstvý CONTeXt čtenář nalezne na stránkách firmy Hanse Hagensa <http://www.pragma-ade.com> (Advanced Document Engineering). Většinou se vyplatí instalovat nejnovější beta verzi. K dispozici jsou samostatné instalace pro různé operační systémy nebo balíky do stávající distribuce TEXu. V takovém případě instalace spočívá v rozbalení `cont-tmf.zip` do patřičného TEX stromu a v přegenerování formátu (viz kapitolu 43).

Definice příkazů

B | Definice příkazů

Následuje souhrn příkazů, jež jsme uvedli v předchozích kapitolách. Je to jen výběr z celého repertoáru příkazů CONTEXTu. Kdo je chce uvidět všechny, může nahlédnout do rozsáhlější příručky *CONTEXT the manual* (<http://www.pragma-ade.com/general/manuals/cont-eni.pdf>) nebo do online referenčního manuálu (<http://texshow.contextgarden.net>), poskytujících úplný přehled uživatelských příkazů CONTEXTu. Vysvětlení použité syntaxe je podáno v kapitole 35.

Definice příkazů

```
\definecombinedlist [..1.] [...2...]  
[..,3...] OPTIONAL  
1 IDENTIFIER  
2 LIST  
3 inherits from \setupcombinedlist
```

```
\definedescription [..1.] [...2...]  
[..,3...] OPTIONAL  
1 IDENTIFIER  
2 inherits from \setupdescriptions
```

```
\defineenumeration [...] [..1...]  
[..,3...] OPTIONAL  
1 IDENTIFIER  
2 IDENTIFIER  
3 inherits from \setopenumerations
```

```
\definefloat [..1.] [...2.]  
1 SINGULAR NAME  
2 PLURAL NAME
```

```
\definehead [..1.] [...2.]  
1 IDENTIFIER  
2 SECTION
```

```
\defineinteractionmenu [..1.] [...2...]  
[..,3...] OPTIONAL  
1 IDENTIFIER  
2 left right top bottom IDENTIFIER  
3 before = COMMAND  
after = COMMAND  
inbetween = COMMAND  
left = COMMAND  
right = COMMAND  
middle = COMMAND  
state = start stop none local  
style = normal bold slanted  
boldslanted type cap small...  
COMMAND  
color = IDENTIFIER  
distance = overlay DIMENSION  
samepage = yes empty no none  
unknownreference = yes empty no none  
leftoffset = DIMENSION  
rightoffset = DIMENSION  
topoffset = DIMENSION  
bottomoffset = DIMENSION  
position = yes no  
inherits from \setupframed
```

```
\definemakeup [..1.] [...2...]  
1 IDENTIFIER  
2 inherits from \setupmakeup
```

```
\defineregister [..1.] [...2.]  
1 SINGULAR NAME  
2 PLURAL NAME
```

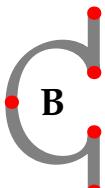
```
\definestartstop [..1.] [...2...]  
1 IDENTIFIER  
2 before = COMMAND  
after = COMMAND  
style = normal bold slanted boldslanted type  
cap small... COMMAND  
commands = COMMAND
```

```
\definesynonyms [..1.] [...2.] [...3.] [...4.]  
[..,5...] OPTIONAL  
1 SINGULAR NAME  
2 PLURAL NAME  
3 COMMAND  
4 COMMAND
```

```
\definetableau [..1.] [...2.] [...3.]  
[..,4...] OPTIONAL OPTIONAL  
1 IDENTIFIER  
2 IDENTIFIER  
3 TEXT
```

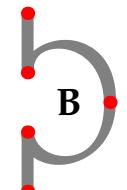
```
\enablerégime [...]  
* Latin1 Latin2 Latin7 Latin15 iso-8859-1  
iso-8859-2 iso-8859-7 iso-8859-15 cp1250 cp1251  
cp1252 cp1253 cp1254 cp1257 viscii cyr grk mac  
utf8 unicode
```

```
\externalfigure [..1.] [...2...]  
1 FILE  
2 inherits from \useexternalfigure
```


Definice příkazů

\footnote [.. ¹ .] {.. ² .} OPTIONAL 1 REFERENCE 2 TEXT	\inmargin [.. ¹ .] [.. ² .] {.. ³ .} OPTIONAL OPTIONAL 1 + - low 2 REFERENCE 3 TEXT
\framed [...,.. ¹ ,...]{.. ² .} OPTIONAL 1 inherits from \setupframed 2 TEXT	\keepblocks [..., ¹ ,...][..., ² ,...] OPTIONAL 1 IDENTIFIER 2 all IDENTIFIER
\from [...] * REFERENCE	\mainlanguage [...] * nl fr en uk de es cz ..
\godown [...] * DIMENSION	\note [...] * REFERENCE
\goto {.. ¹ .} {.. ² .} [...].. ³ 1 TEXT 2 TEXT 3 REFERENCE	\page [...,*,...] * yes makeup no preference bigpreference left right disable last quadruple even odd blank empty reset start stop
\hairline	\pagereference [...] * REFERENCE
\hideblocks [..., ¹ ,...][..., ² ,...] OPTIONAL 1 IDENTIFIER 2 IDENTIFIER	\placefloat [.. ¹ .] [...].. ² [...] ³ {.. ⁴ .} OPTIONAL OPTIONAL 1 left right here top bottom inleft inright inmargin margin leftmargin rightmargin leftedge rightedge innermargin outermargin inneredge outeredge inner outer line high low fit page leftpage rightpage opposite always auto force tall reset line height depth split 2 REFERENCE 3 TEXT 4 TEXT
\in {.. ¹ .} {.. ² .} [...].. ³ 1 TEXT 2 TEXT 3 REFERENCE	\placefootnotes [...].. [*] [...] OPTIONAL * inherits from \setupfootnotes
\indenting [...,*,...] * never none not no yes always first next small medium big normal odd even DIMENSION	

Definice příkazů

```
\placeformula [...] {.2} $$ .3 $$  
    OPTIONAL   OPTIONAL
```

- 1 REFERENCE
- 2 TEXT
- 3

```
\placelist [...] [.2,...]  
    OPTIONAL
```

- 1 IDENTIFIER
- 2 inherits from \setuplist

```
\placelocalfootnotes [...] [*]  
    OPTIONAL
```

- * inherits from \setupfootnotes

```
\position (...1,...) {.2..}
```

- 1 POSITION
- 2 TEXT

```
\rotate [...] {.2..}  
    OPTIONAL
```

- 1 inherits from \setuprotate
- 2 TEXT

```
\section [...] {.2..}  
    OPTIONAL
```

- 1 REFERENCE
- 2 TEXT

```
\selectblocks [...] [...] [...] [*]  
    OPTIONAL   OPTIONAL
```

- 1 IDENTIFIER
- 2 IDENTIFIER
- 3 criterium = all SECTION

```
\setupalign [*]
```

- * width left right middle inner outer wide broad
height bottom line reset hanging nohanging
hyphenated nohyphenated

```
\setupbackgrounds [...] [...] [...] [*]  
    OPTIONAL   OPTIONAL
```

- 1 top header TEXT footer bottom page paper
leftpage rightpage
- 2 leftedge leftmargin TEXT rightmargin rightedge
- 3 state = start stop cd:repeat
inherits from \setupframed

```
\setupblank [...] [*]  
    OPTIONAL
```

- * normal standard line DIMENSION big medium small
fixed flexible

```
\setupbodyfont [...] [*]
```

- * IDENTIFIER serif regular roman sans support
sansserif mono type teletype handwritten
calligraphic 5pt ... 12pt

```
\setupbuffer [...] [...] [*]  
    OPTIONAL
```

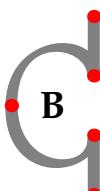
- 1 IDENTIFIER
- 2 paragraph = NUMBER
before = COMMAND
after = COMMAND

```
\setupcaption [...] [...] [*]  
    OPTIONAL
```

- 1 IDENTIFIER
- 2 inherits from \setupcaptions

```
\setupcaptions [...] [*]  
    OPTIONAL
```

- * location = top bottom none high low middle
width = fit broad max DIMENSION
minwidth = fit DIMENSION
headstyle = normal bold slanted boldslanted
style = type cap small... COMMAND
= normal bold slanted boldslanted
type cap small... COMMAND
number = yes no
inbetween = COMMAND
align = inner outer left right middle
normal no yes
conversion = numbers characters Characters
= romannumerals Romannumerals
way = bytext bycd:section
separator = TEXT
stopper = TEXT
command = COMMAND
distance = DIMENSION

Definice příkazů

```
\setupcolors [...,*...]
*
* state      = start stop global local
conversion   = yes no always
reduction    = yes no
rgb          = yes no
cmyk         = yes no
mpcmyk       = yes no
mpspot       = yes no
textcolor    = IDENTIFIER
split        = c m y k p s no IDENTIFIER
criterium    = all none
```

```
\setupcolumns [...,*...]
*
* n          = NUMBER
ntop        = NUMBER
rule        = on off
height      = DIMENSION
tolerance   = verystrict strict tolerant
            verytolerant stretch
distance    = DIMENSION
balance     = yes no
align       = inner outer left right middle
            normal no yes
blank       = fixed halffine line flexible big
            medium small
option      = background
direction   = left right
inherits from \setupframed
```

```
\setupcombinedlist [.1.] [...,*...]
1 IDENTIFIER
2 level = 1 2 3 4 SECTION current
inherits from \setuplist
```

```
\setupdescriptions [...,*...]
*
1 IDENTIFIER
2 headstyle   = normal bold slanted boldslanted
                type cap small... COMMAND
style        = normal bold slanted boldslanted
                type cap small... COMMAND
color         = IDENTIFIER
width         = fit broad DIMENSION
distance     = DIMENSION
sample       = TEXT
text          = TEXT
align         = inner outer left right middle
                normal no yes
margin        = standard yes no DIMENSION
location     = left right top serried inmargintop
                inleft inright hanging
headcommand   = COMMAND
hang          = fit broad NUMBER
before        = COMMAND
inbetween    = COMMAND
after         = COMMAND
indentnext   = yes no
indenting     = never none not no yes always
                first next small medium big
                normal odd even DIMENSION
```

```
\setupenumerations [...,*...]
*
1 IDENTIFIER
2 inherits from \definedescription
```

```
\setupfillinlines [...,*...]
*
* width      = DIMENSION
margin      = DIMENSION
distance    = DIMENSION
before      = COMMAND
after       = COMMAND
```

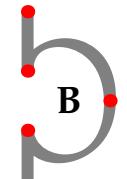
```
\setupfillinrules [...,*...]
*
* width      = fit broad DIMENSION
distance   = DIMENSION
before     = COMMAND
after      = COMMAND
style      = normal bold slanted boldslanted
            type cap small... COMMAND
n          = NUMBER
interlinespace = small medium big
separator   = TEXT
```

```
\setupfloat [.1.] [...,*...]
```

```
1 IDENTIFIER
2 height      = DIMENSION
width       = DIMENSION
maxheight   = DIMENSION
maxwidth    = DIMENSION
minwidth    = DIMENSION
default     = IDENTIFIER
pageboundaries = LIST
leftmargindistance = DIMENSION
rightmargindistance = DIMENSION
location    = left middle right
inherits from \setupframed
```

```
\setupfloats [...,*...]
```

```
*
* location    = left right middle
width       = fit DIMENSION
before     = COMMAND
after      = COMMAND
margin     = DIMENSION
spacebefore = small medium big none
spaceafter  = small medium big none
sidespacebefore = small medium big none
sidespaceafter = small medium big none
indentnext  = yes no
ntop        = NUMBER
nbottom    = NUMBER
nlines     = NUMBER
default     = IDENTIFIER
tolerance   = 0 1 2
leftmargindistance = DIMENSION
rightmargindistance = DIMENSION
sidealign   = normal line
numbering   = yes nocheck
inherits from \setupframed
```


Definice příkazů

```
\setupfooter [..] [.,.]
OPTIONAL
1 inherits from \setupheader
2 inherits from \setupheader
```

```
\setupfootertexts [..] [.,.]
OPTIONAL OPTIONAL OPTIONAL
1 text margin edge
2 TEXT SECTION date MARK pagenumber
3 TEXT SECTION date MARK pagenumber
```

```
\setupfootnotes [.,.*]
```

```
* conversion = numbers characters Characters
               romannumerals Romannumerals
way          = bytext bycd:section
location     = page TEXT columns firstcolumn
               lastcolumn high none
rule         = on off
before       = COMMAND
after        = COMMAND
width        = DIMENSION
height       = DIMENSION
bodyfont     = 5pt ... 12pt small big
style        = normal bold slanted boldslanted
               type cap small... COMMAND
distance     = DIMENSION
columndistance = DIMENSION
margindistance = DIMENSION
n            = NUMBER
numbercommand = \...#1
textcommand   = \...#1
split         = tolerant strict verystrict
               NUMBER
textstyle     = normal bold slanted boldslanted
               type cap small... COMMAND
textcolor     = IDENTIFIER
interaction   = yes no
factor        = NUMBER
inherits from \framed
```

```
\setupformulae [.,.*]
```

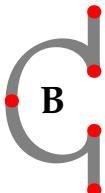
```
* location    = left right
left         = TEXT
right        = TEXT
align        = inner outer left right middle
               normal no yes
option       = middle
strut        = yes no
distance     = DIMENSION standard yes no
margin       = DIMENSION
leftmargin   = DIMENSION
rightmargin  = DIMENSION
indentnext   = yes no
alternative  = IDENTIFIER
spacebefore  = DIMENSION
after        = DIMENSION
separator    = TEXT
conversion   = numbers characters Characters
               romannumerals Romannumerals TEXT
```

```
\setupframed [.,.*]
```

```
* height      = fit broad DIMENSION
width       = fit broad fixed local
               DIMENSION
autowidth   = no force
offset      = none overlay default DIMENSION
location    = depth hanging high lohi low
               top middle bottom keep
option      = none empty
strut       = yes no global local
align       = inner outer left right
               middle normal no yes
bottom      = COMMAND
top         = COMMAND
frame        = on off none overlay
topframe    = on off
bottomframe = on off
leftframe   = on off
rightframe  = on off
frameoffset = DIMENSION
framedepth  = DIMENSION
framecorner = round rectangular
frameradius = DIMENSION
framecolor   = IDENTIFIER
rulethickness = DIMENSION
background   = screen color none foreground
               IDENTIFIER
backgroundscreen = NUMBER
backgroundcolor = IDENTIFIER
backgroundoffset = frame DIMENSION
backgrounddepth = DIMENSION
backgroundcorner = round rectangular
backgroundradius = DIMENSION
depth       = DIMENSION
corner      = round rectangular
radius      = DIMENSION
empty       = yes no
foregroundcolor = IDENTIFIER
foregroundstyle = normal bold slanted
                  boldslanted type cap small...
                  COMMAND
```

```
\setupframedtexts [.,.*]
```

```
* bodyfont    = 5pt ... 12pt small big
style        = normal bold slanted
               boldslanted type cap small...
               COMMAND
left         = COMMAND
right        = COMMAND
before       = COMMAND
after        = COMMAND
inner        = COMMAND
linecorrection = on off
depthcorrection = on off
margin       = standard yes no
location     = left right middle none
indenting    = never none not no yes always
               first next small medium big
               normal odd even DIMENSION
inherits from \setupframed
```


Definice příkazů

```
\setuphead [...,1,...] [...,2,...]
```

```

1 SECTION
2 style      = normal bold slanted
              boldslanted type cap small... COMMAND
textstyle    = normal bold slanted
              boldslanted type cap small... COMMAND
numberstyle = normal bold slanted
              boldslanted type cap small... COMMAND
color        = IDENTIFIER
textcolor    = IDENTIFIER
numbercolor = IDENTIFIER
number       = yes no
ownnumber   = yes no
page         = left right yes
continue    = yes no
header       = none empty high nomarking
text         = none empty high nomarking
footer       = none empty high nomarking
before       = COMMAND
inbetween   = COMMAND
after        = COMMAND
alternative  = normal inmargin middle TEXT
hang         = none broad fit line NUMBER
command     = \...#1#2
numbercommand = \...#1
textcommand  = \...#1
deepnumbercommand = \...#1
deeptextcommand = \...#1
prefix       = + - TEXT
placedhead  = yes no empty
incrementnumber = yes no LIST FILE
resetnumber  = yes no
file         = IDENTIFIER
expansion    = yes no command
margintext   = yes no
inherits from \setupheads
```

```
\setupheads
```

```
\setupheader [...,1,...] [...,2,...]
```

```

1 TEXT margin edge
2 state      = normal stop start empty high none
              nomarking IDENTIFIER
strut       = yes no
style       = normal bold slanted boldslanted
              type cap small... COMMAND
leftstyle   = normal bold slanted boldslanted
              type cap small... COMMAND
rightstyle  = normal bold slanted boldslanted
              type cap small... COMMAND
leftwidth   = DIMENSION
rightwidth  = DIMENSION
before      = COMMAND
after       = COMMAND
```

```
\setupheadertexts [...,1,...] [...,2,...] [...,3,...]
```

```

1 text margin edge
2 TEXT SECTION date MARK pagenumber
3 TEXT SECTION date MARK pagenumber
```

```
\setupheads [..,*,...]
```

```

* sectionnumber = yes NUMBER no
  alternative   = normal margin middle TEXT
                  paragraph
  separator     = TEXT
  stopper       = TEXT
  align         = inner outer left right middle
                  normal no yes
  aligntitle   = yes float no
  tolerance    = verystrict strict tolerant
                  verytolerant stretch
  indentnext   = yes no
  command      = \...#1#2
  margin        = DIMENSION
```

```
\setupindenting [...,*,...]
```

```
* never none not no yes always first next small
  medium big normal odd even DIMENSION
```

```
\setupinmargin [...,1,...] [...,2,...]
```

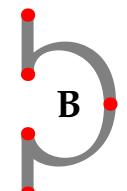
```

1 left right NUMBER
2 location   = left right both
style       = normal bold slanted boldslanted
              type cap small... COMMAND
before      = COMMAND
after       = COMMAND
align       = inner outer left right middle
              normal no yes
line        = NUMBER
distance   = DIMENSION
separator   = TEXT
width       = DIMENSION
distance   = DIMENSION
stack      = yes no
inherits from \setupframed
```

```
\setupinteraction [...,*,...]
```

```

* state      = start stop
menu       = on off
page       = yes no
click      = yes no
split      = yes no
display   = new
openaction  = REFERENCE
closeaction = REFERENCE
openpageaction = REFERENCE
closepageaction = REFERENCE
calculate  = IDENTIFIER
strut      = yes no
width      = DIMENSION
height     = DIMENSION
depth      = DIMENSION
style      = normal bold slanted
              boldslanted type cap small...
              COMMAND
color      = IDENTIFIER
contrastcolor = IDENTIFIER
symbolset  = IDENTIFIER
title      = TEXT
subtitle   = TEXT
author     = TEXT
date       = TEXT
keyword    = TEXT
fieldlayer = auto IDENTIFIER
```


Definice příkazů

```
\setupitemize [.1.] [.2,...] [.3,...]
  OPTIONAL   OPTIONAL   OPTIONAL

1 NUMBER each
2 standard broad serried packed unpacked stopper
joinedup atmargin immargin autointro loose repeat
SECTION paragraph intext random

3 margin = no standard DIMENSION
leftmargin = no standard DIMENSION
rightmargin = no standard DIMENSION
width = DIMENSION
distance = DIMENSION
factor = NUMBER
items = NUMBER
start = NUMBER
before = COMMAND
inbetween = COMMAND
after = COMMAND
left = TEXT
right = TEXT
beforehead = COMMAND
afterhead = COMMAND
headstyle = normal bold slanted boldslanted
type cap small... COMMAND
marstyle = normal bold slanted boldslanted
type cap small... COMMAND
symstyle = normal bold slanted boldslanted
type cap small... COMMAND
stopper = TEXT
n = NUMBER
symbol = NUMBER
align = inner outer left right middle
normal no yes
indentnext = yes no
```

```
\setuplist [...1...] [...2,...]
```

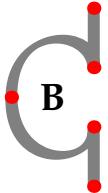
```
1 IDENTIFIER
2 state = start stop
alternative = a b c ... none command
coupling = on off
criterium = SECTION local previous current
all
pageboundaries = LIST
style = normal bold slanted
boldslanted type cap small...
COMMAND
numberstyle = normal bold slanted
boldslanted type cap small...
COMMAND
textstyle = normal bold slanted
boldslanted type cap small...
COMMAND
pagestyle = normal bold slanted
boldslanted type cap small...
COMMAND
color = IDENTIFIER
command = \...#1#3
numbercommand = \...#1
textcommand = \...#1
pagecommand = cd:sectionnumber TEXT
interaction = cd:sectionnumber TEXT
pagenumber all
before = COMMAND
after = COMMAND
inbetween = COMMAND
left = TEXT
right = TEXT
label = yes no
prefix = yes no none
pagenumber = yes no
headernumber = yes no
cd:sectionnumber = yes no
aligntitle = yes no
margin = DIMENSION
width = DIMENSION fit
height = DIMENSION fit broad
depth = DIMENSION fit broad
distance = DIMENSION
separator = TEXT
stopper = TEXT
symbol = none 1 2 3 ...
expansion = yes no command
maxwidth = DIMENSION
inherits from \framed
```

```
\setuplayout [...]*
```

```
* width = DIMENSION fit middle
height = DIMENSION fit middle
backspace = DIMENSION
topspace = DIMENSION
margin = DIMENSION
leftmargin = DIMENSION
rightmargin = DIMENSION
header = DIMENSION
footer = DIMENSION
top = DIMENSION
bottom = DIMENSION
leftedge = DIMENSION
rightedge = DIMENSION
headerdistance = DIMENSION
footerdistance = DIMENSION
topdistance = DIMENSION
bottomdistance = DIMENSION
leftmargindistance = DIMENSION
rightmargindistance = DIMENSION
leftedgedistance = DIMENSION
rightedgedistance = DIMENSION
horoffset = DIMENSION
veroffset = DIMENSION
style = normal bold slanted
boldslanted type cap
small... COMMAND
color = IDENTIFIER
marking = on off color screen TEXT
location = left middle right bottom
top singlesided doublesided
scale = DIMENSION
nx = NUMBER
ny = NUMBER
dx = DIMENSION
dy = DIMENSION
lines = NUMBER
columns = NUMBER
columndistance = DIMENSION
grid = yes no
bottomspace = DIMENSION
cutspace = DIMENSION
textdistance = DIMENSION
textwidth = NUMBER
textmargin = DIMENSION
clipoffset = DIMENSION
page = IDENTIFIER
paper = IDENTIFIER
```

```
\setupmakeup [.1.] [...2,...]
```

```
1 IDENTIFIER
2 width = DIMENSION
height = DIMENSION
voffset = DIMENSION
hoffset = DIMENSION
page = left yes right
commands = COMMAND
doublesided = yes no empty
headerstate = normal stop start empty none
nomarking
footerstate = normal stop start empty none
nomarking
textstate = normal stop start empty none
nomarking
topstate = stop start
bottomstate = stop start
pagestate = stop start
color = IDENTIFIER
```


Definice příkazů

\setuppagenumbering [..,.*,...]

```
* alternative      = singlesided doublesided
location        = header footer left right
                  middle margin marginedge
                  inleft inright
conversion       = numbers characters Characters
                  romannumerals Romannumerals
style           = normal bold slanted
                  boldslanted type cap small...
                  COMMAND
left             = TEXT
right            = TEXT
way              = bytext bycd:section
text             = TEXT
numbersePARATOR = TEXT
textsePARATOR    = TEXT
cd:sectionnumber = yes no
separator        = TEXT
strut            = yes no
state             = start stop
width            = DIMENSION
command          = \...#1
```

\setupparagraphs [.1.] [.2.] [...,.3.,...]

```
1 IDENTIFIER
2 NUMBER each
3 style      = normal bold slanted boldslanted
               type cap small... COMMAND
width       = DIMENSION
height      = DIMENSION
align        = inner outer left right middle
               normal no yes
tolerance   = verystrict strict tolerant
               verytolerant stretch
distance    = DIMENSION
before      = COMMAND
after       = COMMAND
inner       = COMMAND
command     = COMMAND
rule         = on off
```

\setuppositioning [..,.*,...]

```
* state   = start overlay
unit     = cm pt em mm ex es in
factor   = NUMBER
scale    = NUMBER
offset   = yes no
xstep    = absolute relative
ystep    = absolute relative
```

\setupregister [.1.] [.2.] [...,.3.,...]

```
OPTIONAL
1 SINGULAR NAME
2 IDENTIFIER
3 n          = NUMBER
balance    = yes no
align      = inner outer left right
               middle normal no yes
style       = normal bold slanted
               boldslanted type cap small...
               COMMAND
pagestyle  = normal bold slanted
               boldslanted type cap small...
               COMMAND
textstyle  = normal bold slanted
               boldslanted type cap small...
               COMMAND
indicator  = yes no
coupling   = yes no
cd:sectionnumber = yes no
criterium  = SECTION local all
distance   = DIMENSION
symbol     = 1 2 ... n a ... none
interaction = pagenumber TEXT
expansion   = yes no command
referencing = on off
command    = \...#1
location   = left middle right
maxwidth   = DIMENSION
unknownreference = empty none
alternative = a b A B
prefix     = both first none
compress   = no yes
deeptextcommand = \...#1
```

\setuprotate [..,.*,...]

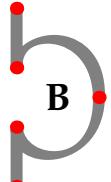
```
* rotation = NUMBER
location  = normal high fit broad depth
inherits from \setupframed
```

\setupsectionblock [.1.] [...,.2.,...]

```
1 IDENTIFIER
2 number   = yes no
page      = yes right
before    = COMMAND
after     = COMMAND
```

\setsynonyms [.1.] [...,.2.,...]

```
1 IDENTIFIER
2 textstyle = normal bold slanted boldslanted
               type cap small... COMMAND
synonymstyle = normal bold slanted boldslanted
               type cap small... COMMAND
location    = left right top serried inmargin
               inleft inright
width       = DIMENSION
state        = start stop
criterium   = all used
conversion   = yes no
expansion   = yes no command
command     = \...#1#2#3
```


Definice příkazů

\setupables [..,.*,...]

```
* distance      = small medium big
bodyfont      = 5pt ... 12pt small big
HL            = NUMBER small medium big none
VL            = NUMBER small medium big none
depth          = NUMBER strut
height         = NUMBER strut
rulethickness = DIMENSION
rulecolor      = IDENTIFIER
align          = inner outer left right
                middle normal no yes
commands       = COMMAND
align          = inner outer left right
                middle normal no yes
background     = screen color none
backgroundscreen = NUMBER
backgroundcolor = IDENTIFIER
bodyfont      = 5pt ... 12pt small big
```

\setupatabulate [.1.] [..,.*,...]

```
OPTIONAL
1 IDENTIFIER
2 unit          = DIMENSION
indenting      = never none not no yes always
                first next small medium big
                normal odd even DIMENSION
before          = COMMAND
after           = COMMAND
inner           = COMMAND
EQ              = TEXT
rulecolor       = IDENTIFIER
align           = inner outer left right middle
                normal no yes
rulethickness  = DIMENSION
distance        = blank grid depth DIMENSION small
                medium big none
bodyfont        = 5pt ... 12pt small big
rule            = normal line
split           = yes no
```

\setuptextbackground [..,.*,...]

```
* leftoffset    = DIMENSION
rightoffset   = DIMENSION
topoffset     = DIMENSION
bottomoffset  = DIMENSION
before         = COMMAND
after          = COMMAND
state          = start stop
location        = text paragraph none
alternative    = 0 1 2
inherits from \setupframed
```

\setupthinrules [.*.]

```
* interlinespace = small medium big
n              = NUMBER
before         = COMMAND
inbetween      = COMMAND
after          = COMMAND
color          = IDENTIFIER
backgroundcolor = IDENTIFIER
height         = DIMENSION max
depth          = DIMENSION max
alternative    = a c
rulethickness  = DIMENSION
color          = IDENTIFIER
background     = color none
backgroundcolor = IDENTIFIER
```

\setuptype [..,.*,...]

```
* space        = on off
option        = slanted normal none
style         = normal bold slanted boldslanted type
                cap small... COMMAND
color          = IDENTIFIER
```

\setuptyping [.1.] [..,.*,...]

```
OPTIONAL
1 file typing IDENTIFIER
2 space        = on off
page          = yes no
option        = slanted normal commands color none
text           = yes no
icommand      = COMMAND
vcommand      = COMMAND
ccommand      = COMMAND
before         = COMMAND
after          = COMMAND
margin         = DIMENSION standard yes no
evenmargin    = DIMENSION
oddmargin     = DIMENSION
blank          = DIMENSION small medium big standard
                halfline line
escape         =
space          = on off
tab            = NUMBER yes no
page          = yes no
indentnext    = yes no
style         = normal bold slanted boldslanted
                type cap small... COMMAND
color          = IDENTIFIER
palet          = IDENTIFIER
lines          = yes no hyphenated
empty          = yes all no
numbering      = line file no
```

\setupwhitespace [.*.]

```
OPTIONAL
* none small medium big line fixed fix DIMENSION
```

\showsymbolset [.*.]

```
* IDENTIFIER
```

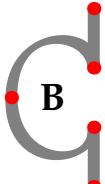
\startalignment [.*.] ...

```
\stopalignment OPTIONAL
```

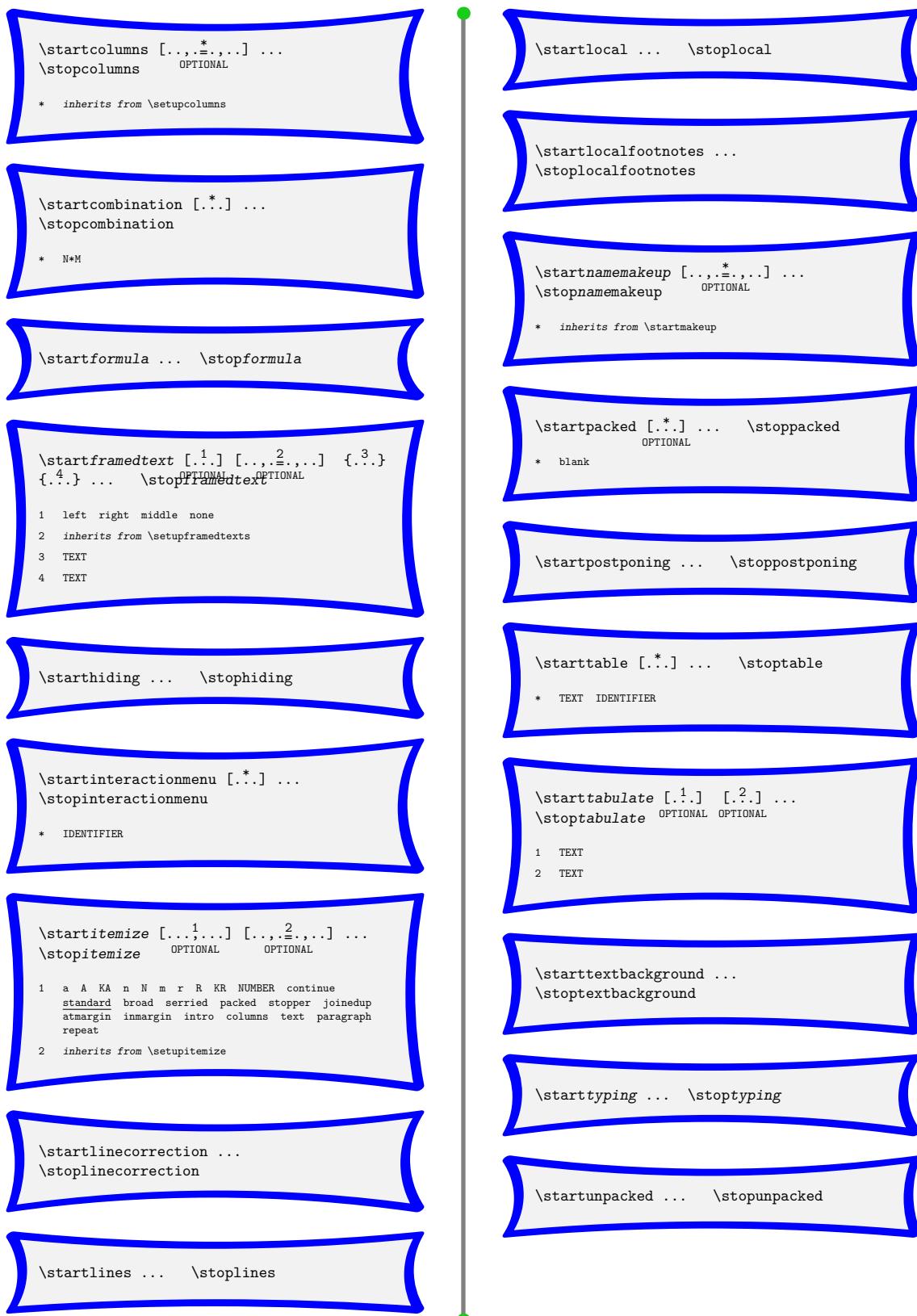
```
* inherits from \setupalign
```

\startbuffer [.*.] ... \stopbuffer

```
OPTIONAL
* IDENTIFIER
```


Definice příkazů

Definice příkazů

```
\subject [...] {..}  
    ^1  
    ^2  
    OPTIONAL
```

1 REFERENCE
2 TEXT

```
\subsection [...] {..}  
    ^1  
    ^2  
    OPTIONAL
```

1 REFERENCE
2 TEXT

```
\subsubject [...] {..}  
    ^1  
    ^2  
    OPTIONAL
```

1 REFERENCE
2 TEXT

```
\switchtobodyfont [...,*]
```

* 5pt ... 12pt small big global

```
\textreference [...] {..}
```

1 REFERENCE
2 TEXT

```
\thinrule
```

```
\thinrules [...]  
    ^1  
    OPTIONAL
```

* inherits from \setupthinrules

```
\title [...] {..}  
    ^1  
    ^2  
    OPTIONAL
```

1 REFERENCE
2 TEXT

```
\type {...}
```

* TEXT

```
\useblocks [...] {..}  
    ^1  
    ^2  
    OPTIONAL
```

1 IDENTIFIER
2 IDENTIFIER

```
\useexternaldocument [...] {..} {..}
```

1 IDENTIFIER
2 file
3 TEXT

```
\usemodule [...,*]
```

* IDENTIFIER

```
\usesymbols [...]
```

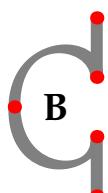
* IDENTIFIER

```
\writebetweenlist [...] {..}
```

1 SECTION IDENTIFIER
2 TEXT

```
\writetolist [...] {..} {..}
```

1 SECTION IDENTIFIER
2 TEXT
3 TEXT

Seznam příkazů

C | Seznam příkazů

— 127
- 127
\ 117

\abbreviation 72
\adaptlayout 94
\af 118
\at 74, 83

\bf 88
\blank 99

\ca 118
\cap 89
\chapter 10
\cn 118
\color 77
\column 48
\completecontent 66
\completeindex 71
\completelistofabbreviations 72
\completeregister 71
\crlf 117
\currentdate 115, 127
\cz 118

\da 118
\DC 34
\de 118
\defineblock 110
\definebodyfont 88
\definecolor 77
\definecombinedlist 66
\definedescription 53
\defineenumeration 55
\definefloat 107
\definelist 66
\definemakeup 106
\defineregister 71

\definesymbol 13
\definesynonyms 72
\definetabulate 45
\DL 34
\DR 34

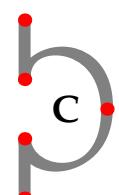
\em 89
\en 118
\enableregime 91, 125, 126
\es 118
\externalfigure 28

\fi 118
\footnote 50
\FR 34
\fr 118
\framed 57
\frenchspacing 127
\from 83

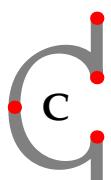
\getbuffer 111
\goto 83
\gr 118

\hairline 112
\head 13
\hideblocks 110
\high 114
\HL 34
\hr 118
\hu 118

\in 74, 83
\indenting 101
\index 71
\inframed 57
\infull 72
\inleft 61
\inmargin 61, 117

Seznam příkazů


```
\input 119
\inright 61
\it 118
\item 13

\ja 118

\language 118
\leftlines 80
\loadabbreviations 72
\lohi 114
\LOW 34
\low 114
\LR 34

\mainlanguage 118, 125
\marginwidth 61
\midaligned 80
\month 127
\MR 34

\NC 34, 45
\nl 118
\no 118
\noheaderandfooterlines 64
\noindenting 101
\nowhitespace 99
\NR 34, 45

\overstrikes 112

\page 63
\pagerefERENCE 74
\par 98
\paragraph 10, 98
\percent 27
\periods 112
\permille 27
\pl 118
\placecontent 66
\placefigure 28
\placeformula 23
\placeindex 71
\placeintermezzo 107
\placelistofabbreviations 72
\placeregister 71
\placetable 34
\position 115

\pt 118

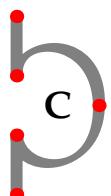
\quotation 127
\quote 127

\rightaligned 80
\rm 88
\ro 118
\rotate 116
\ru 118

\setupalign 80
\setupbackgrounds 79
\setupblank 99
\setupblock 110
\setupbodyfont 86, 91, 126
\setupbuffer 111
\setupcaption 107
\setupcaptions 28, 34, 107
\setupcolors 77
\setupcolumns 48
\setupcombinedlist 66
\setupdescriptions 53
\setupenumerations 55
\setupfigures 28
\setupfillinlines 112
\setupfillinrules 112
\setupfloat 107
\setupfloats 28, 34, 107
\setupfooter 64
\setupfootertexts 64
\setupfootnotes 50
\setupformulae 23
\setupframed 57
\setupframedtext 59
\setuphead 10
\setupheader 64
\setupheadertexts 64
\setupheads 10
\setupheadtext 127
\setupindenting 101
\setupinteraction 82
\setupitemize 13
\setuplayout 94
\setuplist 66
\setupmakeup 106
\setupmargin 61
\setuppositioning 115
```

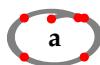
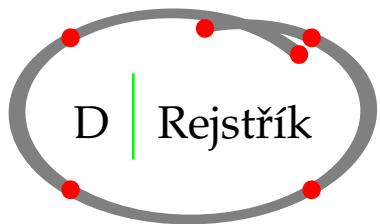
Seznam příkazů

\setuppagenumbering 63
\setupparagraphs 102
\setupregister 71
\setsynonyms 72
\setuptables 34
\setuptabulate 45
\setuptextbackground 78
\setupthinrules 112
\setup tolerance 80
\setuptype 90
\setuptyping 90
\setupwhitespace 99
\showframe 94
\showlayout 94
\showmakeup 94
\showpatterns 91, 125
\showsetups 94
\showsymbolset 93
\sk 118
\sl 88, 118
\SR 34
\ss 88
\startbuffer 111
\startchemical 45
\startcolums 48
\startcombination 28, 34
\startfiguretext 28
\startformula 23
\startframedtext 59
\starthiding 112
\startitemize 13
\startlinecorrection 99
\startlines 117
\startlocal 94
\startnamemakeup 106
\startpacked 99
\startpostponing 63
\startstandardmakeup 106
\starttable 34
\starttabulate 45
\starttext 125
\starttextbackground 78
\starttextrule 112
 \starttyping 90
 \startunpacked 99
 \stoptext 125
 \subject 10
 \subparagraph 10
 \subsubsubject 10
 \sv 118
 \switchtobodyfont 86
 \texteuro 93
 \tfa 88
 \tfb 88
 \tfc 88
 \tfd 88
 \thinrule 112
 \thinrules 112
 \THREE 34
 \title 10
 \tr 118
 \tt 88
 \TWO 34
 \type 90
 \typebuffer 111
 \ua 118
 \uk 118
 \underbar 112
 \unit 27, 72
 \us 118
 \useblocks 110
 \useencoding 126
 \useexternaldocument 83
 \usemodule 119
 \usesymbols 93
 \usetypescript 91, 126
 \VL 34
 \vn 118
 \weekday 127
 \whitespace 99
 \writebetweenlist 66
 \writetolist 66

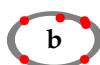

G

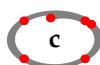
146

akcenty 93
AMS 86
AMSmath 119

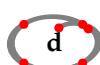
barva 77
barva pozadí 78
bibliografie 119
blok textu 110

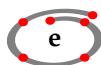
Computer Modern 86
cont-sys.tex 123
Courier 126

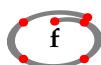
čeština 125
číslované poznámky 55
číslování stránek 63

datum 115, 127
definice
 pojmů 53
 příkazů a maker 103
den v týdnu 127
dělení slov 118
display mód 19
Acrobat Distiller 81
dolní index 114
dvi-soubor 7

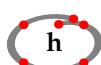
euro 93
Acrobat Exchange 81

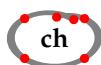
font
 bezpatkový 88
 Computer Modern 86
 Courier 126, 88
 Helvetica 126
 kurzivní 88
 Latin Modern 126
 neproporcionální 90
 řez 86
 skloněný 88
 Times 126
 tučný 88
 velikost 86, 88
formátování 94, 102

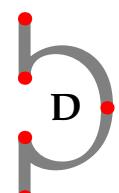
GNUploat 119
grafika 122

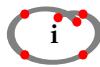

Helvetica 126
hlavička
 viz záhlaví
horní index 114
hrana textu 94

chemické struktury 119

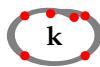

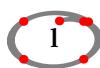
index
dolní 114
horní 114
interakce
vnější 83
vnitřní 83
interaktivní mód 82
italika
viz kurziva

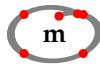
jazyk 118
jednotka SI 27
jednotky 27, 119

kapitálky 89
komentář kódu 112, 119
kódování
dělení slov 91, 126
fontu 91, 126
vstupní 91, 126
křížové reference 74
kurziva 88

Latin Modern 126
LilyPond 119
linky 112
Lucida Bright 86

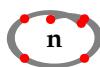

marginálie 61, 94
matematické symboly 25
matematický mód 19
matematika 18
METAPOST 122
mezera
meziostavcová 99
měsíce 127
minimální dokument 125

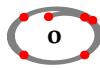

modul

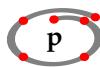
amsl 119
bib 119
gnuplot 119
chart 119
chemic 119
lilypond 119
narrowtt 119
nath 119
pictex 119
steps 119
streams 119
units 119

nadpisy 10
nastavení 102
názvy 127

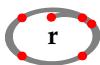

obrázek 28
obsah 66
odkazování 74
odrážky 13
ve sloupcích 13
odsazení 101
odstavec
odsazení 101, 98
ukončení 98
vyznačení 59
orámování textu 57
otočení 116

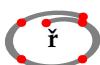

patička
viz úpatí
pdf–soubor 7
pictex 119
písmo
viz font
plocha stránky 79
plovoucí objekt 28, 34, 107
polohování 115
pomlčka 127
pomocné soubory 124

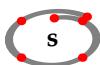
popisky 127
 pozadí
 stránky 79
 text 78
 poznámky pod čarou 50
 % ve vstupním souboru 119
 procento 27
 promile 27
 PS–fonty 86

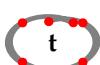
Acrobat Reader 81
 reference 74
 referenční jméno 74
 rejstřík 71
 režim
 viz kódování vstupní
 rotace 116

řazení 127
 řádkový rejstřík 50
 řecké znaky 25

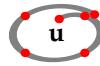

seznamy 66
 skrytý text 112
 sloupce 45, 48
 slovenština 125
 složené znaky 92
 spodek textu 94
 spojovník 127
 stavové diagramy 119
 stránkové zrcadlo 94
 strojopis 90
 úzký 119
 symboly
 matematické 25
 řecké 25, 93
 synchronizace textů 119
 synonyma 72

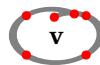

tabelace 45

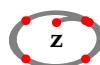
tabulky
 odstavcový text 45, 34
 text
 skrytý 112
 uložení 111
 textový blok 110
 textový mód 19
 TEXUTIL 123
 Times 126
 titulní strana 106
 tub–soubor 124
 tuf–soubor 124
 tui–soubor 124
 tuo–soubor 123, 124
 typescript 91, 126

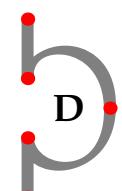
ukončení řádku 117
 uložení textu 111
 umístění do předepsané polohy 115
 uvozovky
 dvojité 127
 jednoduché 127
 uživatelská nastavení 123
 úpatí 64, 94
 úprava stránky 94

vektorová grafika 122
 velikost fontu 88
 verbatim 90
 vršek textu 94
 vstup jiného souboru 119
 vstupní soubor 5
 zpracování 7, 123
 vyznačení odstavce 59
 výčty 13
 vývojové diagramy 119
 vzorce 23

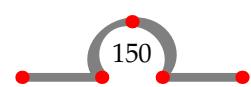
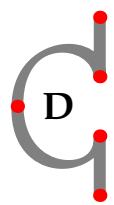

zalamování stránek 63
 zarovnání 80
 záhlaví 64, 94
 zvláštní znaky 8

Rejstřík

zvýraznění 89

Autor základního textu

Ton Otten

Překlad

Vít Zýka, Ján Buša, Jiří Hrbek, Martina Plachá a Petr Tesařík

Design a typografie

Hans Hagen

Ilustrace

Johan Jonker

PRAGMA ADE

Ridderstraat 27

8061GH Hasselt NL

+31 (0)38 477 53 69

www.pragma-ade.com

6. prosince 2006

Tento manuál popisuje některé vlastnosti CONTeXtu – typografického systému založeného na TeXu.

CONTeXt nabízí uživateli flexibilní prostředí pro sazbu dokumentů vysoké kvality. Není třeba hluboké znalosti TeXu. Vzhled dokumentu je v CONTeXtu parametrizován, takže si jej uživatel může dosti snadno upravit.

CONTeXt je vyvíjen a testován v praxi; je užíván pro sazbu jednoduchých knih i složitých dokumentů, papírových i elektronických. Tento manuál pro začátečníky popisuje vlastnosti dostačující pro sazbu každodenních publikací jako jsou manuály a vzdělávací materály.

Manuál, v trochu odlišném formátování, je dostupný v elektronické verzi, A4 verzi pro tisk a A5 verzi pro Zpravodaj CSTUGu. Makrobalík CONTeXt, trochu složitější příklady použití a další informace, může čtenář nalézt na adrese <http://www.pragma-ade.com>.

PRAGMA ADE
Ridderstraat 27
8061 GH Hasselt NL
www.pragma-ade.com

about adaptlayout adding appendix arg at atpage background blackrule blackrules blank bookmark but button bypassblocks cap CAP Cap Caps chapter Character character characters Characters chem clip clonefield color column comment comparecolorgroup comparepalet completestandardlist completestandardlistoffloats completestandardlistofsorts completestandardlistofsynonyms completereregister convertnumber copyfield correctwhitespace c date decouplemarkin definecombinedlist definefont definefr definelabel definel defineprofile definel definesectionblock definetextposition disableinteractionmer fillintext fitfield framedtext from high hl in inc interactionbar int loadsorts loadsyno midaligned mirror nomorefiles nop pagereference page placeformula place placeontopofeachother position positionte reservefloat reset selectblocks selec setupblackrules se setupcapitals setup setupcomment setupd setupfloats setupf setupframed setupfr setupindentations se setupinterlinespace:2 setuplines setupli setupnumbering setup setupparagrapnumberi setupreferencing se setupsubpagenumber : setuptext setuptexti setuptop setuptopte showcolor showcolo showstruts showsymb startcombination s1 startfloate text stai startlegend startli startmarginblock s1 startparagraph sta startsynchronization startversion stretc synchronizationbar synchronize synonym tab tex textbackground texref textbackground textreference texrule textvariable thinrule thinrules title tooltip translate typ type typebuffer typefile underbar underbars useblocks usecommands usedirectory useencoding useexternaldocument useexternalfigure useexternalhalffile useexternalfiles useexternalsoundtrack usemodule userefrences usespecials usesymbols useURL version

VI WEEKDAY weekday whitespace WORD Word wordright WORDS Words writebetweenlist writetolist writetoreferencelist writetoregister